

Κυπριακή Δημοκρατία
Υπουργείο Οικονομικών
Γραφείο Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους

Ετήσια Έκθεση

Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους

2021

Απρίλιος 2022

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ 2021

Η αναπαραγωγή της έκθεσης ή αποσπάσματος αυτής επιτρέπεται εφόσον αναφέρεται η πηγή.

Κυπριακή Δημοκρατία
Υπουργείο Οικονομικών
Γραφείο Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους
Γωνία Μιχαήλ Καραολή & Γρηγόρη Αυξεντίου
1439 Λευκωσία
Κύπρος

Τηλ. +357 22 601182/ 22 601265

www.mof.gov.cy/pdmo

pdm@mof.gov.cy

Η έκθεση βασίζεται σε στοιχεία για το τέλος του 2021 που έγιναν διαθέσιμα μέχρι 31 Μαρτίου 2022.

ISSN (έντυπη μορφή): 1986-3756

ISSN (ηλεκτρονική μορφή): 1986-3764

Αποποίηση Ευθύνης

Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην έκθεση αυτή δεν έχουν ελεγχθεί ή επιβεβαιωθεί από ανεξάρτητη πηγή. Όλες οι πληροφορίες παρέχονται με επιφύλαξη ως προς τη συμπλήρωση και αλλαγή τους χωρίς οποιαδήποτε προειδοποίηση και η Κυπριακή Δημοκρατία δεν έχει υποχρέωση να επικαιροποιεί ή να εκσυγχρονίζει τις εν λόγω πληροφορίες.

Οι πληροφορίες και γνωμοδοτήσεις στην έκθεση παρέχονται ως έχουν κατά την ημερομηνία της αναφοράς τους και ενδέχεται να αλλάξουν χωρίς προειδοποίηση.

Η έκθεση αυτή ή απόσπασμά της, δεν αποτελεί προσφορά για πώληση ή έκδοση ή πρόταση για αγορά αξιογράφων ή κίνητρο επένδυσης σε οποιαδήποτε επικράτεια. Ούτε η έκθεση αυτή ή απόσπασμά της, ούτε και το γεγονός της δημοσιοποίησής της, αποτελούν βάση για οποιοδήποτε συμβόλαιο ή απόφαση επένδυσης.

Πίνακας Περιεχομένων

Αποποίηση Ευθύνης.....	iii
Πίνακας Περιεχομένων	iv
Δήλωση αποστολής	v
Η εξέλιξη της διαχείρισης του δημόσιου χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας (2008-2021).....	vii
Οργανωτική Δομή του Γραφείου Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους.....	viii
Συντομογραφίες	ix
Κατάλογος με γραφήματα	x
Κατάλογος με πίνακες και ένθετα	xii
I. Εισαγωγή.....	13
II. Στόχοι και Αξιολόγηση	18
Α. Όροι Εντολής.....	18
Β. Θεσμικό πλαίσιο για τη διαχείριση του δημόσιου χρέους.....	19
Γ. Κατευθυντήριες γραμμές ΜΣΔΔΧ και στόχοι.....	19
Δ. Ετήσιο Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα 2021	21
Ε. Αξιολόγηση προόδου κατευθυντήριων γραμμών και στόχων της ΜΣΔΔΧ.....	23
III. Εξελίξεις στις αγορές Κυβερνητικών Ομολόγων	29
Α. Εξελίξεις στην αγορά Κυβερνητικών Ομολόγων της Ευρωζώνης	29
Β. Εξελίξεις στην αγορά Κυβερνητικών Ομολόγων της Κύπρου	34
IV. Χρηματοδότηση της Κεντρικής Κυβέρνησης για το 2021 (ΕΧΠ 2021).....	37
Α. Εισαγωγή	37
Β. Χρηματοοικονομικές δράσεις του 2021.....	37
Γ. Συναλλαγές διαχείρισης χαρτοφυλακίου και λήξη χρέους κατά το 2021	50
Δ. Ανασκόπηση ετήσιου χρηματοδοτικού προγράμματος 2021	52
V. Το ύψος και η διάρθρωση του δημόσιου χρέους	55
Α. Εισαγωγή	55
Β. Στατιστική Περιγραφή	55
Β1: Το ύψος και η εξέλιξη του δημόσιου χρέους.....	55
Β2: Σύνθεση Χρέους Γενικής Κυβέρνησης	59
Β.3: Επενδύσεις Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων και υπό Διαχείριση Ταμείων.....	68
VI. Κόστος και Κίνδυνοι	71
Α. Εισαγωγή	71
Β. Κόστος δημόσιου χρέους.....	71
Γ. Κίνδυνοι	84
Γ1: Εισαγωγή	84
Γ2: Χρηματοοικονομικοί και μη χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι	86
Γ3: Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις	99
VII. Διαχείριση Ρευστών Διαθεσίμων.....	102
VIII. Πιστοληπτική αξιολόγηση της Κυπριακής Δημοκρατίας	107
IX. Σχέδιο Δράσης ΓΔΔΧ.....	118
Αναφορές	122
Παράρτημα.....	123

Δήλωση αποστολής

Κύρια αποστολή του Γραφείου Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους (ΓΔΔΧ) είναι ο σχεδιασμός και η εφαρμογή της εκάστοτε κατάλληλης κυβερνητικής πολιτικής στον τομέα της διαχείρισης του δημόσιου χρέους, ανάλογα με τις εγχώριες και διεθνείς οικονομικές συγκυρίες και προοπτικές.

Η πιο πάνω αποστολή επιτυγχάνεται στη βάση δύο διαφορετικών αλλά αλληλένδετων πυλώνων: πρώτο, μέσω της άσκησης της ισχύουσας μεσοπρόθεσμης στρατηγικής διαχείρισης δημόσιου χρέους, και δεύτερο, μέσω της υλοποίησης του εγκεκριμένου από το Υπουργικό Συμβούλιο σχεδίου δράσης για την περαιτέρω ανάπτυξη και ενίσχυση της υποδομής για τη διαχείριση του δημόσιου χρέους.

Η επιτέλεση των προαναφερόμενων δράσεων συνιστά αναγκαία συνθήκη για την επίτευξη του τελικού αντικειμενικού σκοπού της διαχείρισης του δημόσιου χρέους: δηλαδή τη διασφάλιση της έγκαιρης κάλυψης των χρηματοδοτικών αναγκών της Κυβέρνησης, με το χαμηλότερο δυνατό μεσοπρόθεσμο κόστος, σε αποδεκτά επίπεδα χρηματοοικονομικού κινδύνου.

Μετά την ύφεση που προκλήθηκε από την πανδημία Covid-19 το 2020, η κυπριακή οικονομία ανέκαμψε ισχυρότερα από ό,τι αναμενόταν το 2021, με τις μεσοπρόθεσμες συνθήκες να παραμένουν υποστηρικτικές των προσπαθειών μείωσης του χρέους της Κύπρου με ικανοποιητικό ρυθμό. Ωστόσο, η μεσοπρόθεσμη προοπτική της οικονομίας περιβάλλεται πλέον από υψηλό βαθμό αβεβαιότητας που προκαλείται από τη στρατιωτική σύγκρουση Ρωσίας-Ουκρανίας ως προς τον αντίκτυπο της στην οικονομική δραστηριότητα, τη διάρκεια της καθώς και τις δημοσιονομικές της επιπτώσεις (τόσο μέσω των δημοσιονομικών εσόδων όσο και των δαπανών).

Αν και η Κύπρος είναι άμεσα εκτεθειμένη στις επιπτώσεις της στρατιωτικής σύγκρουσης Ρωσίας-Ουκρανίας μέσω του εμπορίου υπηρεσιών, των άμεσων ξένων επενδύσεων και έμμεσα μέσω του ενεργειακού τομέα, ωστόσο οι ισχυρές δημοσιονομικές επιδόσεις του προηγούμενου έτους, η ταμειακή θέση καθώς και οι ισχυροί παράγοντες ανάπτυξης που υποστηρίζονται από εκταμιεύσεις από τον Μηχανισμό Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης της ΕΕ σε συνδυασμό με τη σχετική πρόοδο στις διαρθρωτικές οικονομικές και δημοσιονομικές μεταρρυθμίσεις, αναμένεται να βελτιώσουν περαιτέρω την οικονομική δραστηριότητα και θα μετριάσουν τον αναμενόμενο αντίκτυπο

Το ΓΔΔΧ αποτελεί μόνο ένα μικρό, αλλά θεμελιώδους σημασίας, μέρος του όλου θεσμικού μηχανισμού οικονομικής διαχείρισης του Κράτους. Προς εκπλήρωση της αποστολής του, το ΓΔΔΧ συνεχίζει να παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στις διεθνείς αγορές και τις χρηματοδοτικές ανάγκες του Δημόσιου ώστε να μπορεί να επιτύχει το βέλτιστο δυνατό αποτέλεσμα υπό το καθεστώς της παρούσας αστάθειας.

Στα ίδια πλαίσια, και δεδομένης της επικρατούσας οικονομικής αβεβαιότητας διεθνώς, το ΓΔΔΧ μεριμνά διαρκώς για την ενίσχυση των ρευστών διαθεσίμων, όπως επιτάσσουν τα άρθρα 20 και 21 των περί της Διαχείρισης του Δημόσιου Χρέους Νόμων. Στα πλαίσια αυτά, κατά την περίοδο μεγάλης αβεβαιότητας του 2020, το ΓΔΔΧ αύξησε σημαντικά τα ρευστά διαθέσιμα, ενώ από το 2021 το απόθεμα ρευστών διαθεσίμων άρχισε να μειώνεται σταδιακά, σε συνδυασμό με τη χαλάρωση των συνθηκών της πανδημίας Covid-19. Το 2021 το ανεξόφλητο ποσό του χρέους της γενικής κυβέρνησης μειώθηκε από 115% του ΑΕΠ σε 104% του ΑΕΠ, εκ των οποίων περίπου το 5% αποδόθηκε στη μείωση των ρευστών διαθεσίμων του Δημόσιου.

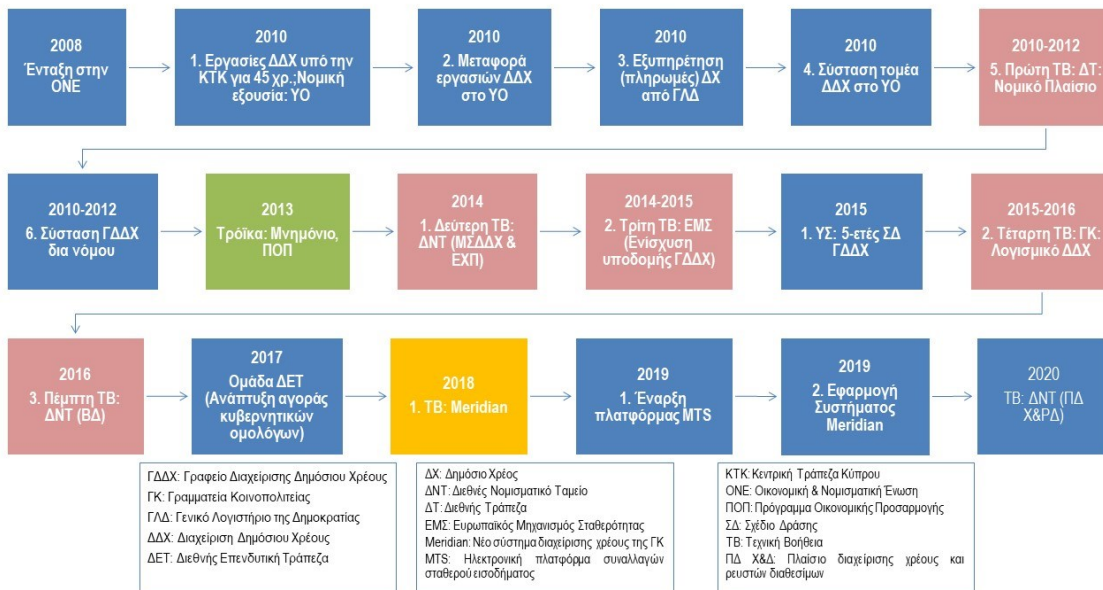
Το μεγαλύτερο μέρος των πιο πάνω αναφερόμενων διαθεσίμων προορίζεται αποκλειστικά, να καλύψει τις μελλοντικές χρηματοδοτικές ανάγκες σε βάθος 6 έως 9 μηνών, οι οποίες χαρακτηρίζονται από έντονη αβεβαιότητα και, κατά συνέπεια, το εν λόγω απόθεμα κεφαλαίων επιβάλλεται να διαφυλαχθεί ως κόρη οφθαλμού, σε συμμόρφωση με την κείμενη νομοθεσία (άρθρα 20-21 των περί της Διαχείρισης του Δημόσιου Χρέους Νόμων) και την εγκεκριμένη από το Υπουργικό Συμβούλιο, μεσοπρόθεσμη στρατηγική διαχείρισης δημόσιου χρέους (άρθρα 9-10 των ίδιων πιο πάνω αναφερόμενων νόμων).

Σήμερα, το απόθεμα ρευστών διαθεσίμων βρίσκεται σε ικανοποιητικά επίπεδα εφόσον προβλέπεται ότι επαρκεί για τις προβλεπόμενες χρηματοδοτικές ανάγκες τουλάχιστο των επόμενων 9 μηνών, ενώ προς το παρόν αποφεύγεται νέος δανεισμός που σημαίνει τον περιορισμό περαιτέρω αύξησης του δημόσιου χρέους.

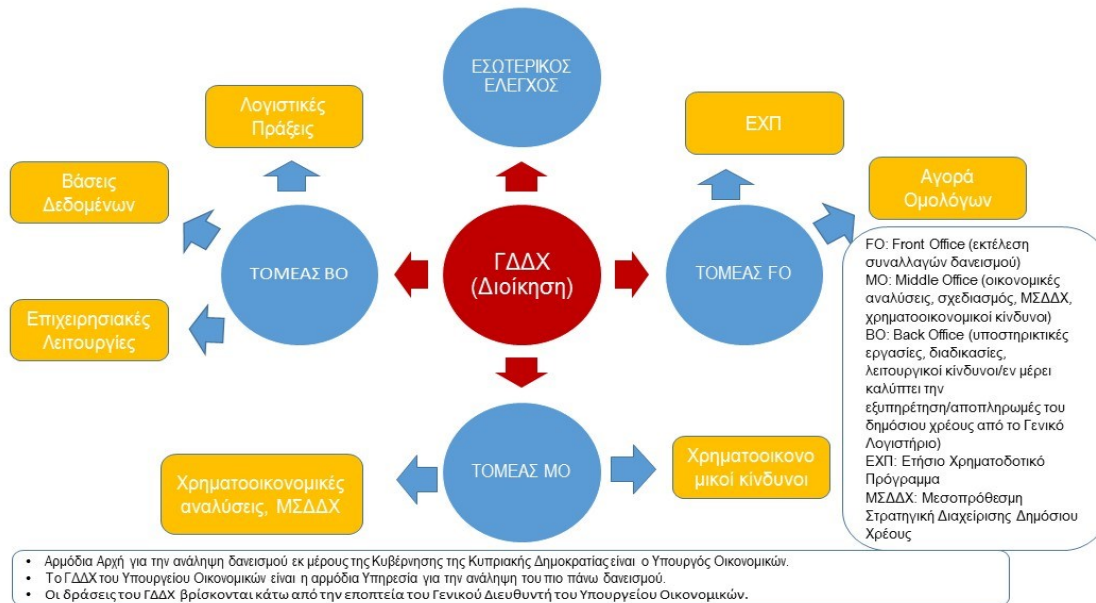
Στην Έκθεση που ακολουθεί, η οποία ετοιμάστηκε στο τέλος Μαρτίου 2022, παρουσιάζονται οι εξελίξεις που αφορούν την πολιτική διαχείρισης του δημόσιου χρέους για το τελευταίο οικονομικό έτος 2021, σύμφωνα με το άρθρο 25 των περί της Διαχείρισης του Δημόσιου Χρέους Νόμων.

Γραφείο Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους
Υπουργείο Οικονομικών
Λευκωσία
Απρίλιος 2022

Η εξέλιξη της διαχείρισης του δημόσιου χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας (2008-2021)

Οργανωτική Δομή του Γραφείου Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους

Συντομογραφίες

Ελληνικά

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΤΑ	Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΓΔ	Γραμμάτια Δημοσίου
ΓΔΔΧ	Γραφείο Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους
ΔΔΧ	Διαχείριση Δημόσιου Χρέους
δισ.	Δισεκατομμύρια (χίλια εκατομμύρια)
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
εκ.	Εκατομμύρια
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΜΟ	Ευρωπαϊκά Μεσοπρόθεσμα Ομόλογα-EMTN
ΕΜΣ	Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας
ΕΤΧΣ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας
ΕΤΔ	Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα
ΕΤΕ	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
ΕΧΠ	Ετήσιο Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα
ΚΕ	Κυβερνητικές Εγγυήσεις
ΚΤΚ	Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου
ΜΣΔΔΧ	Μεσοπρόθεσμη Στρατηγική Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους
ΝΠΔΔ	Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
ΜΣΚΧ	Μέσο Σταθμικό Κόστος Χρέους
ΟΧΣ	Οργανισμός Χρηματοδοτήσεως Στέγης
ΣΚΤ	Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα
ΤΑΣΕ	Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης
ΤΚΑ	Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων
ΧΓΚ	Χρέος Γενικής Κυβέρνησης

Αγγλικά

CS	Commonwealth Secretariat (Γραμματεία Κοινοπολιτείας)
CYPGB	Cyprus Government Bond
DRMS	Debt Recording Management System
EUR	Euro
S&P's	Standard & Poor's
SURE	Support to mitigate unemployment risks in an emergency (Ευρωπαϊκό μέσο στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης)

Κατάλογος με γραφήματα

Διάγραμμα 1: Αποδόσεις Ομολόγων της Κύπρου και επιλεγμένων κρατών μελών της Ευρωζώνης, στη δευτερογενή αγορά (10-ετών κυβερνητικών ομολόγων) κατά το 2021	31
Διάγραμμα 2: Αποδόσεις των EMO (EMTN) της Κύπρου στη δευτερογενή αγορά κατά το 2021	32
Διάγραμμα 3: Διαφορά αποδόσεων ομολόγων μεταξύ της Κύπρου και επιλεγμένων κρατών-μελών της Ευρωζώνης το 2021 (ομολόγων λήξεως 2028, όπου αυτά είναι διαθέσιμα)	34
Διάγραμμα 4: Αποδόσεις Γραμματίων Δημοσίου και δείκτης κάλυψης δημοπρασιών κατά το 2015-2021	36
Διάγραμμα 5: Σειρές ομολόγων για φυσικά πρόσωπα κατά το 2021 (σε εκ. ευρώ)	43
Διάγραμμα 6: Κατανομή Γραμματίων Δημοσίου ανά τύπο επενδυτή κατά τα έτη 2015-2021	44
Διάγραμμα 7: Μεταβολή στο χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής χρέους μέσω ενεργειών κατά το 2021	53
Διάγραμμα 8: Εξέλιξη του χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά τα έτη 2000-2021	57
Διάγραμμα 9: Ιστορική εξέλιξη του χρέους Γενικής Κυβέρνησης κατά τα έτη 1996-2021	59
Διάγραμμα 10: Χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής χρέους Γενικής Κυβέρνησης στο τέλος του 2021	60
Διάγραμμα 11: Κατανομή χρέους Γενικής Κυβέρνησης κατά χρηματοδοτικό εργαλείο στο τέλος του 2021	61
Διάγραμμα 12: Ιστορική ανάλυση του χρέους Γενικής Κυβέρνησης κατά χρηματοδοτικό εργαλείο κατά τα έτη 2010-2021	63
Διάγραμμα 13: Κατά πηγή κατανομή δανείων στο τέλος του 2021	65
Διάγραμμα 14: Κατανομή ομολόγων για φυσικά πρόσωπα ανά υπηκοότητα κατά τα έτη 2015-2021	66
Διάγραμμα 15: Κατανομή πληρωμών τόκων για το δημόσιο χρέος κατά τα έτη 1995-2020 ..	73
Διάγραμμα 16: Κατανομή των καταβληθέντων τόκων ^(t) ως προς το χρέος ^(t-1) κατά τα έτη 2006-2020	74
Διάγραμμα 17: Κατανομή των καταβληθέντων τόκων ως προς τα φορολογικά έσοδα κατά τα έτη 2006-2020	75
Διάγραμμα 18: Μέσο σταθμικό επιτόκιο του δημόσιου χρέους κατά τα έτη 2010-2021	76
Διάγραμμα 19: Μέσο σταθμικό κόστος ανεξόφλητου χρέους και εκδοθέντος χρέους της περιόδου 2015-2021	78
Διάγραμμα 20: Κατανομή ομολόγων προς φυσικά πρόσωπα ανά δομή επιτοκίου το 2021 ..	79
Διάγραμμα 21: Εξέλιξη της κατά τύπου κατανομής επενδυτών επιλεγμένων εκδόσεων EMO (EMTN), της περιόδου 2015-2021	82
Διάγραμμα 22: Εξέλιξη της κατά γεωγραφικής προέλευσης κατανομής επενδυτών επιλεγμένων εκδόσεων EMO (EMTN), της περιόδου 2015-2021	83
Διάγραμμα 23: Ποσοστό χρέους που λήγει εντός ενός έτους και εντός πέντε ετών κατά τα έτη 2012-2021	88
Διάγραμμα 24: Δομή αναχρηματοδότησης του χρέους ως % του Χρέους Γενικής Κυβέρνησης στο τέλος του 2020	89
Διάγραμμα 25: Μέση εναπομείνασα διάρκεια χρέους (σε έτη) κατά τα έτη 2012-2021 στο τέλος του 2021	90
Διάγραμμα 26: Επίπεδα ρευστών διαθεσίμων κατά τα έτη 2012-2021	92

Διάγραμμα 27: Επίπεδα ρευστών διαθεσίμων σε μηνιαία βάση κατά το 2021	92
Διάγραμμα 28: Εξέλιξη της κατανομής του επιτοκίου κατά τα έτη 2012-2021	95
Διάγραμμα 29: Σύνθεση κυμαινόμενου επιτοκίου του χρέους στο τέλος του 2021	95
Διάγραμμα 30: Νομισματική σύνθεση χρέους για την περίοδο 2015-2021	97
Διάγραμμα 31: Ανεξόφλητο ποσό ΚΕ σε ποσοστό στο τέλος του 2021	101
Διάγραμμα 32: Θεσμικό πλαίσιο για τη διαχείριση των ρευστών διαθεσίμων	103
Διάγραμμα 33: Κατανομή ρευστών διαθεσίμων και ποσό χρέους που λήγει εντός ενός έτους, 2010-2021	106
Διάγραμμα 34: Ιστορική εξέλιξη των αξιολογήσεων της Δημοκρατίας κατά τα έτη 2013-2021	112

Κατάλογος με πίνακες και ένθετα

Κατάλογος με Πίνακες

Πίνακας 1: Καθαρός Ετήσιος Δανεισμός κατά χρηματοδοτικό εργαλείο το 2021	39
Πίνακας 2: Κατανομή καθαρού ετήσιου δανεισμού ανά διάρκεια κατά το 2021	40
Πίνακας 3: Σύνοψη χρήσης της ετήσιας χρηματοδότησης κατά το 2021	41
Πίνακας 4: Λήξη μακροπρόθεσμου χρέους και πρόωρες αποπληρωμές χρέους κατά το 2021	51
Πίνακας 5: Μεταβολή στη διάρθρωση του χρέους κατά το 2021	52
Πίνακας 6: Αξιολογήσεις Οίκων με τους οποίους υπάρχει συμβατική σχέση κατά το 2021	110
Πίνακας 7: Αξιολογήσεις του μακροπρόθεσμου ομολόγου των χωρών της Ευρωζώνης στο τέλος του 2021	117

Κατάλογος με ένθετα

Ένθετο 1: Κυπριακή Δημοκρατία, 1000 εκ. ευρώ, 0.00% 5-ετές ομόλογο αναφοράς λήξεως 9 Φεβρουαρίου 2026	45
Ένθετο 2: Συμμετοχή Κυπριακής Δημοκρατίας στο εργαλείο SURE της ΕΕ	48
Ένθετο 3: Συμμετοχή της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Ταμείο Ανάπτυξης και Ανθεκτικότητας της ΕΕ	49

I. Εισαγωγή

Μετά από μια περίοδο ισχυρής οικονομικής ανάπτυξης την περίοδο 2015-2019, με τους ρυθμούς ανάπτυξης να διατηρούνται πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ευρωζώνης, η οικονομική δραστηριότητα κατέγραψε το 2020 σημαντική συρρίκνωση περίπου 5.2% λόγω της πανδημίας Covid-19, αν και σε χαμηλότερο βαθμό από τον μέσο όρο της ευρωζώνης, που προκάλεσε οικονομική ύφεση. Ως αποτέλεσμα της ύφεσης και των μέτρων δημοσιονομικής πολιτικής της κυβέρνησης για τον μετριασμό των επιπτώσεων στην οικονομία, η δημοσιονομική θέση μετατράπηκε σε ελλειμματική, που εκτιμάται σε περίπου 5.6% του ΑΕΠ το 2020 σε σύγκριση με 2.5 % πλεόνασμα το 2019. Αυτό οδήγησε σε σημαντική αύξηση στο χρέος της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ, το οποίο ανήλθε σε περίπου 115% στο τέλος του 2020 έναντι 91% το 2019. Η αύξηση αποδόθηκε στη μεγάλη πτώση του ονομαστικού ΑΕΠ το 2020 κατά περίπου 5.2%, στη σημαντική ενίσχυση κατά περίπου 282% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος του ταμειακού αποθέματος με σκοπό την αντιμετώπιση της υψηλής αβεβαιότητας για την εξέλιξη της πανδημίας Covid-19, καθώς και στη δημιουργία δημοσιονομικού ελλείμματος.

Η κυπριακή οικονομία έχει ανακάμψει σχετικά γρήγορα από το σοκ της πανδημίας, καθώς το πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 5.5% το 2021, ανακτώντας μεγάλο μέρος της απώλειας του προηγούμενου έτους, λόγω της βελτιωμένης οικονομικής δραστηριότητας στους πλείστους τομείς της οικονομίας. Το δημοσιονομικό ισοζύγιο σημείωσε σημαντική βελτίωση περίπου 3.5 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, ωστόσο παρέμεινε ελλειμματικό, σε περίπου 2.1% του ΑΕΠ. Αυτό το αποτέλεσμα σε συνδυασμό με την ισχυρή ταμειακή θέση της κυβέρνησης μέχρι το τέλος του προηγούμενου έτους, αναμένεται να μετριάσει τον αντίκτυπο της ρωσο-ουκρανικής κρίσης στην κυπριακή οικονομία και τον χρηματοπιστωτικό τομέα, κατά το 2022.

Όσον αφορά τις εξελίξεις στην αγορά ομολόγων, οι επιτυχείς μαζικές εκδόσεις που πραγματοποίησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη χρηματοδότηση των προγραμμάτων της, SURE και Next Generation EU, ήταν στο επίκεντρο του 2021. Από τον Απρίλιο του 2021 και καθώς η εκστρατεία εμβολιασμού και η διαδικασία επικύρωσης του Ταμείου Ανάκαμψης της ΕΕ προχώρησαν με ταχείς ρυθμούς, η εμπιστοσύνη επηρεάστηκε θετικά και οι προβλέψεις για την ανάπτυξη κατέγραψαν ανοδική πορεία. Κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους, οι καμπύλες αποδόσεων μετατοπίστηκαν σε διαφορετικές κατευθύνσεις, αντανακλώντας την άνιση ταχύτητα της οικονομικής ανάκαμψης, τις προβλέψεις για τον πληθωρισμό και την πολιτική που ακολούθησε η ΕΚΤ.

Από τις αρχές του 2021, οι αποδόσεις της δευτερογενούς αγοράς των κυπριακών EMTN ακολούθησαν ανοδική πορεία. Από τον Μάρτιο του 2021, οι αποδόσεις των κυπριακών κυβερνητικών ομολόγων ακολούθησαν καθοδική πορεία και προς το τέλος Σεπτεμβρίου 2021 στράφηκαν σε ανοδική πορεία μέχρι το τέλος του 2021 με μεγαλύτερη μεταβλητότητα σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο. Η ανοδική πορεία των αποδόσεων των κυπριακών κυβερνητικών ομολόγων συνεχίστηκε κατά τους πρώτους μήνες του έτους 2022, όπως συνέβη με τις αποδόσεις των κυβερνητικών ομολόγων όλων των άλλων Κρατών, λόγω κυρίως της ρωσο-ουκρανικής σύγκρουσης που ξεκίνησε στις αρχές Φεβρουαρίου 2022.

Η κύρια πηγή χρηματοδότησης της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά το 2021 ήταν η διεθνής αγορά, ενώ συμπληρωματική χρηματοδότηση υπήρξε και από τις εγχώριες πηγές της αγοράς, τόσο από θεσμικούς επενδυτές όσο και από ιδιώτες. Η διεθνής αγορά ως κύρια πηγή χρηματοδότησης θα συνεχίσει να αποτελεί στρατηγική επιδίωξη της Δημοκρατίας στα επόμενα χρόνια δεδομένου ότι η διεθνής αγορά προσφέρει πρόσβαση σε πιο μεγάλη και διαφοροποιημένη επενδυτική βάση. Το 2021 το μερίδιο των ευρωπαϊκών μεσοπρόθεσμων ομολόγων κατέγραψε αύξηση, διευρύνοντας το χάσμα μεταξύ επίσημου δανεισμού και ευρωπαϊκών μεσοπρόθεσμων ομολόγων. Η

σύνθεση της κατανομής χρέους κατά χρηματοδοτικό εργαλείο είναι σύμφωνη με τη στρατηγική διαχείρισης δημόσιου χρέους, με τη διεθνή αγορά να αποτελεί την κύρια πηγή χρηματοδότησης για τα επόμενα χρόνια.

Το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) κατέγραψε σημαντική μείωση το 2021 κυρίως λόγω της ισχυρής ανάκαμψης της κυπριακής οικονομίας που οδήγησε σε μείωση του αντίκτυπου των μέτρων δημοσιονομικής πολιτικής της κυβέρνησης για τον μετριασμό των επιπτώσεων της πανδημίας Covid-19 στην οικονομία και της αξιοποίησης σημαντικού ποσού ταμειακών αποθεμάτων για την κάλυψη μέρους των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών του Δημοσίου. Τα ρευστά διαθέσιμα της Κεντρικής Κυβέρνησης κατέγραψαν σημαντική μείωση την περίοδο αναφοράς (2021) επιτρέποντας να σημειωθεί μεγαλύτερη μείωση στο ποσοστό του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ.

Η πλειονότητα των δεικτών κινδύνου του χαρτοφυλακίου του χρέους διατηρήθηκε σε παρόμοια επίπεδα όπως και το προηγούμενο έτος. Η σταθμισμένη μέση διάρκεια του εμπορεύσιμου χρέους διατηρήθηκε σε παρόμοιο επίπεδο με το προηγούμενο έτος και απέδωσε πολύ καλά σε σύγκριση με το μέσο όρο της ευρωζώνης, ξεπερνώντας τον στόχο που είχε τεθεί στη Μεσοπρόθεσμη Στρατηγική Διαχείρισης Χρέους (ΜΣΔΧ) 2021-2023. Το μέσο σταθμικό επιτόκιο της εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους διαμορφώθηκε σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, επωφελούμενο από τις συναλλαγές διαχείρισης υποχρεώσεων, το περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων στις ευρωπαϊκές κεφαλαιαγορές και το βελτιωμένο προφίλ πιστοληπτικής ικανότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η πιστοληπτική ικανότητα του κράτους επιβεβαιώθηκε από τρεις Οίκους Πιστωτικής Αξιολόγησης, εφεξής οι «Οίκοι» στην επενδυτική κατηγορία, εκ των οποίων οι δύο άλλαξαν την προοπτική από σταθερή σε θετική. Ο τέταρτος Οίκος αναβάθμισε το κρατικό ομόλογο της Κύπρου κατά 1 βαθμίδα

αλλάζοντας την προοπτική από θετική σε σταθερή. Οι Οίκοι υπογράμμισαν, μεταξύ άλλων, ως βασικούς παράγοντες για την αναβάθμιση του κυπριακού κρατικού ομολόγου στο εγγύς μέλλον, τη συνεχιζόμενη ικανότητα της κυβέρνησης να εκπληρώσει τις προσδοκίες για ανάπτυξη και να διατηρήσει μια υγιή δημοσιονομική πολιτική, σε συνάρτηση με την περαιτέρω μείωση του δείκτη χρέους προς ΑΕΠ και του αποθέματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων, καθώς και της συνέχισης της απομόχλευσης του ιδιωτικού τομέα.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, το Γραφείο Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους (ΓΔΔΧ) συνέχισε την αναβάθμιση και ενίσχυση των υποδομών του στα πλαίσια του πενταετούς Σχεδίου Δράσης 2015 (Δεκ.) – 2020 (Δεκ.), με ορισμένες δράσεις να αναπρογραμματίζονται λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού, ώστε να πραγματοποιηθούν το 2021.

Το ΓΔΔΧ συμμετείχε μεταξύ άλλων στην Υπεπιτροπή της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής της ΕΕ για τις Ευρωπαϊκές Αγορές Κρατικού Χρέους (ESDM), στις εαρινές συναντήσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και στις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ), ειδικά αυτών που σχετίζονται με θέματα διαχείρισης δημόσιου χρέους. Ωστόσο, λόγω της πανδημίας Covid-19 οι συμμετοχές αυτές πραγματοποιήθηκαν με τη μορφή διαδικτυακών συναντήσεων.

Το εισαγωγικό αυτό Κεφάλαιο ακολουθεί το δεύτερο Κεφάλαιο, το οποίο επικεντρώνεται στους στρατηγικούς στόχους που τίθενται στη ΜΣΔΔΧ για τα έτη 2021-2023 καθώς και στην επικαιροποιημένη ΜΣΔΔΧ 2022-2024, στο Ετήσιο Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα (ΕΧΠ) 2021 και στην αξιολόγηση της προόδου των κατευθυντήριων γραμμών και στόχων της ΜΣΔΔΧ. Στο τρίτο Κεφάλαιο, αναλύονται οι εξελίξεις στις αγορές κρατικών ομολόγων και Γραμματίων Δημοσίου (ΓΔ). Στο τέταρτο Κεφάλαιο επιχειρείται μια γενική επισκόπηση της χρηματοδότησης της Κεντρικής Κυβέρνησης κατά το έτος 2021 και η λήξη χρέους (ανάλυση ροών χρέους), ενώ στο Κεφάλαιο 5

παρουσιάζονται το μέγεθος και η σύνθεση του δημόσιου χρέους και η διαχρονική εξέλιξη του (ανάλυση αποθέματος χρέους).

Μερικοί από τους δείκτες που χρησιμοποιούνται από το ΓΔΔΧ για τον υπολογισμό του κόστους του δημόσιου χρέους και η συζήτηση για μια σειρά από κινδύνους για το Κράτος, τους οποίους καλείται να διαχειριστεί το ΓΔΔΧ, παρουσιάζονται στο έκτο Κεφάλαιο. Στο έβδομο Κεφάλαιο, αναλύεται η διαχείριση των ρευστών διαθεσίμων, ενώ στο όγδοο Κεφάλαιο η πιστοληπτική αξιολόγηση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η Έκθεση ολοκληρώνεται με το ένατο Κεφάλαιο, στο οποίο παρουσιάζονται οι ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν κατά το 2021 για την υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης του ΓΔΔΧ.

II. Στόχοι και Αξιολόγηση

A. Όροι Εντολής

Ο Υπουργός Οικονομικών δανείζεται κεφάλαια για λογαριασμό της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας είτε μέσω της σύναψης συμφωνιών δανείων ή μέσω της έκδοσης αξιογράφων, τόσο στην ημεδαπή όσο και στην αλλοδαπή, σε εγχώριο ή ξένο νόμισμα. Σύμφωνα με το άρθρο 4 των περί της Διαχείρισης του Δημόσιου Χρέους (ΔΔΧ) Νόμων, το ΓΔΔΧ είναι υπεύθυνο, μεταξύ άλλων, για τη διεκπεραίωση των εργασιών διαχείρισης δημόσιου χρέους, τη διαχείριση των ρευστών διαθεσίμων της κυβέρνησης και την εκτέλεση των συναλλαγών δανεισμού, συμπεριλαμβανομένης και της σύνταξης της ΜΣΔΔΧ και του ΕΧΠ.

Κάθε συναλλαγή δανεισμού στοχεύει κυρίως: (i) στη χρηματοδότηση του δημοσιονομικού ελλείμματος, (ii) στη διατήρηση του επιθυμητού επιπέδου των ταμειακών αποθεμάτων, (iii) στην αναχρηματοδότηση του ανεξόφλητου δημόσιου χρέους, και (iv) στην κάλυψη άλλων αναγκών που απορρέουν από την κυβερνητική πολιτική.

Ο πρωταρχικός αντικειμενικός σκοπός της διαχείρισης του δημόσιου χρέους είναι να διασφαλίσει ότι οι χρηματοδοτικές ανάγκες καλύπτονται στον κατάλληλο χρόνο και ότι το κόστος δανεισμού είναι το χαμηλότερο δυνατό μεσοπρόθεσμα¹, στα πλαίσια ενός αποδεκτού² επιπέδου κινδύνου³.

¹ Οποιαδήποτε λήψη αποφάσεων βασισμένη αποκλειστικά και μόνο στην ελαχιστοποίηση του κόστους δανεισμού της συναλλαγής (έκδοση δανείου ή ομολόγου), δηλαδή χρησιμοποιώντας ως μοναδικό κριτήριο το επιτόκιο αποτελεί μη βέλτιστη πρακτική που υπονομεύει τον αντικειμενικό σκοπό της στρατηγικής διαχείρισης δημοσίου χρέους. Γι' αυτό η ελαχιστοποίηση στο κόστος δανεισμού αναφέρεται στον μεσοπρόθεσμο ορίζοντα.

² Ο δανεισμός πρέπει να εμπίπτει εντός ενός αποδεκτού και διαχειρίσιμου επιπέδου κινδύνου.

³ Για σκοπούς αυτής της Έκθεσης, οι κύριοι χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι είναι: (α) Κίνδυνος αναχρηματοδότησης, (β) Επιτοκιακός κίνδυνος, (γ) Συναλλαγματικός κίνδυνος.

Β. Θεσμικό πλαίσιο για τη διαχείριση του δημόσιου χρέους

Σύμφωνα με το άρθρο 2 των περί της ΔΔΧ Νόμων, οι εργασίες διαχείρισης δημόσιου χρέους περιλαμβάνουν την ετοιμασία της ΜΣΔΔΧ, του ΕΧΠ και την εκτέλεση όλων των απαραίτητων συναλλαγών δανεισμού προκειμένου να διευκολυνθεί η υλοποίηση του ΕΧΠ και να επιτευχθούν οι στόχοι της ΜΣΔΔΧ.

Η ΜΣΔΔΧ είναι μια στρατηγική διάρκειας 3-5 ετών που αναθεωρείται τουλάχιστον μια φορά το χρόνο και υποβάλλεται για τελική έγκριση στο Υπουργικό Συμβούλιο από τον Υπουργό Οικονομικών, αφού προηγουμένως ενημερωθεί η Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων. Με βάση την ΜΣΔΔΧ, το ΓΔΔΧ σχεδιάζει το ΕΧΠ, το οποίο εγκρίνεται από τον Υπουργό Οικονομικών. Μετά την τελική έγκριση του ΕΧΠ, οι συναλλαγές δανεισμού και οι άλλες λειτουργικές εργασίες που σχετίζονται με τη διαχείριση του χρέους εκτελούνται με βάση το ΕΧΠ. Η προηγούμενη στρατηγική δημοσιεύτηκε στο τέλος Οκτωβρίου του 2020 και κάλυπτε την περίοδο 2021-2023. Η εν λόγω στρατηγική επικαιροποιήθηκε με την ΜΣΔΔΧ 2022-2024.

Το ΓΔΔΧ αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του Υπουργείου Οικονομικών, υπό τη γενική εποπτεία του Γενικού Διευθυντή.

Γ. Κατευθυντήριες γραμμές ΜΣΔΔΧ και στόχοι

Οι κατευθυντήριες γραμμές της ΜΣΔΔΧ και οι ποσοτικοί/ποιοτικοί στόχοι κάτω από κάθε κατευθυντήρια γραμμή που σχετίζονται με το έτος αναφοράς 2021 παρουσιάζονται αναλυτικά πιο κάτω.

1. Εξομάλυνση του χρονοδιαγράμματος λήξης του δημόσιου χρέους και επιμήκυνση της λήξης του εμπορεύσιμου χρέους

- Σταδιακή αύξηση και διατήρηση της μέσης εναπομείνουσας διάρκειας του εμπορεύσιμου χρέους, όχι μικρότερης των επτά (7) ετών,
- Διατήρηση του βραχυπρόθεσμου χρέους ίσου ή μικρότερου του 5% του συνολικού χρέους, και
- Διατήρηση του μακροπρόθεσμου χρέους ίσου ή μεγαλύτερου του 95% του συνολικού χρέους.

2. Μείωση του κινδύνου

- Διατήρηση των ρευστών διαθεσίμων για κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών των επόμενων 9-12 μηνών,
- Διατήρηση του ύψους των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών όχι μεγαλύτερο του 10% του αντίστοιχου ετήσιου ΑΕΠ,
- Διατήρηση της έκθεσης του συνολικού χρέους σε συναλλαγματικό κίνδυνο σε ποσοστό όχι πέραν του 5% του συνολικού χρέους, και
- Διατήρηση της έκθεσης του συνολικού χρέους σε κυμαινόμενο επιτόκιο σε ποσοστό όχι πέραν του 35% του συνολικού χρέους.

3. Ανάπτυξη της συνολικής αγοράς κυβερνητικών αξιόγραφων

- Βελτίωση του μηχανισμού καθορισμού τιμών της εγχώριας αγοράς και αύξηση της προσβασιμότητας των ξένων επενδυτών,

- Καθιέρωση μιας κατάλληλης δομής για να καταστεί δυνατός ένας μηχανισμός καθορισμού τιμών και η διασφάλιση ρευστότητας στην αγορά εξωτερικού, και
- Δημιουργία και επέκταση της μακροπρόθεσμης καμπύλης δευτερογενών αποδόσεων των ομολόγων.

4. Ελαχιστοποίηση του κόστους δανεισμού για το εμπορεύσιμο χρέος

- Βελτίωση σχέσεων με τους επενδυτές και παρακολούθηση της αγοράς,
- Διεύρυνση της επενδυτικής βάσης σε μέγεθος, γεωγραφικά και ανά κατηγορία.

Σημειώνεται ότι, το Νοέμβριο του 2021, εγκρίθηκε η νέα στρατηγική διαχείρισης δημόσιου χρέους 2022-2024 από το Υπουργικό Συμβούλιο, η οποία αποτελεί συνέχιση της υφιστάμενης στρατηγικής διαχείρισης δημόσιου χρέους 2021-2023. Οι κύριες κατευθυντήριες γραμμές της νέας στρατηγικής διαχείρισης δημόσιου χρέους παραμένουν οι ίδιες, όμως οι ποσοτικοί στόχοι έχουν διαφοροποιηθεί λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιάζουσες συνθήκες που διαμορφώθηκαν λόγω της πανδημίας.

Δ. Ετήσιο Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα 2021

Σύμφωνα με το άρθρο 10 των περί της ΔΔΧ Νόμων, το ΓΔΔΧ ετοιμάζει ΕΧΠ το οποίο καλύπτει τις προβλεπόμενες συσσωρευμένες δανειακές ανάγκες της Κυπριακής Δημοκρατίας σε ένα ημερολογιακό έτος. Σημειώνεται ότι, το ΕΧΠ βασίζεται στην καθορισμένη ΜΣΔΔΧ και στην ετήσια πρόβλεψη ταμειακής ροής της Δημοκρατίας. Το ΕΧΠ εγκρίνεται από τον Υπουργό Οικονομικών και επικαιροποιείται τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο.

Οι στόχοι που τέθηκαν μέσω του ΕΧΠ 2021 ήταν οι ακόλουθοι:

1. Διατήρηση της παρουσίας της Κυπριακής Δημοκρατίας στις διεθνείς αγορές κεφαλαίου και επέκταση της μακροπρόθεσμης καμπύλης αποδόσεων των ομολόγων,
2. Μείωση των κινδύνων αναχρηματοδότησης μέσω του καθορισμού αποθέματος στα ρευστά διαθέσιμα για κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών των επόμενων 9-12 μηνών,
3. Διατήρηση της μέσης εναπομείνουσας διάρκειας του εμπορεύσιμου χρέους πέραν των 7 ετών,
4. Περαιτέρω μείωση του μέσου σταθμικού κόστους του δημόσιου χρέους, μεταξύ άλλων, μέσω της διενέργειας υποχρεώσεων χαρτοφυλακίου,
5. Συγκράτηση των ετήσιων αναγκών αναχρηματοδότησης μέχρι το 10% του ΑΕΠ,
6. Περαιτέρω ανάπτυξη της αγοράς ομολόγων και
7. Ανανέωση του βραχυπρόθεσμου χρέους και διατήρηση της ταχείας λειτουργίας της αγοράς Γραμματίων Δημοσίου (ΓΔ).

Περισσότερες πληροφορίες για το ΕΧΠ 2021 παρουσιάζονται στο τέταρτο κεφάλαιο.

Λαμβάνοντας υπόψη τις προβλεπόμενες ετήσιες ταμειακές ροές και την επιτυχή πρόσβαση της Κύπρου στην αγορά, το ΓΔΔΧ υπέβαλε στον Υπουργό Οικονομικών αναθεωρημένο ΕΧΠ για το επόμενο έτος. Το ΕΧΠ 2022 εγκρίθηκε από τον Υπουργό Οικονομικών στο τέλος Νοεμβρίου 2021.

Ε. Αξιολόγηση προόδου κατευθυντήριων γραμμών και στόχων της ΜΣΔΔΧ

Η ισχύουσα στρατηγική υλοποιήθηκε εν μέσω μεγάλων προκλήσεων κατά το 2021 λόγω της αβεβαιότητας που συνέχιζε να δημιουργεί η πανδημία Covid-19, που έπληξε την ΚΔ από τον Μάρτιο του 2020. Όμως, η ανάκαμψη της κυπριακής οικονομίας ήταν πιο ισχυρή από τις αρχικές προβλέψεις του Υπουργείου Οικονομικών και το ΑΕΠ έχει ήδη προσεγγίσει τα προ-πανδημίας επίπεδα κατά το 2021 διευκολύνοντας έτσι την εφαρμογή της ΜΣΔΔΧ και επηρεάζοντας θετικά τόσο τους ποσοτικούς όσο και τους ποιοτικούς στόχους της στρατηγικής. Παρόλη την αρνητική επίδραση της πανδημίας, τα αποτελέσματα από την εφαρμογή της στρατηγικής κατά το έτος 2021 που παρατίθενται στην παρούσα Ετήσια Έκθεση (2021) κρίνονται ικανοποιητικά. Η αξιολόγηση της προόδου κάθε μιας από τις κατευθυντήριες γραμμές παρατίθεται πιο κάτω.

Εξομάλυνση του χρονοδιαγράμματος λήξης του δημόσιου χρέους και επιμήκυνση της λήξης του εμπορεύσιμου χρέους

Το ανεξόφλητο βραχυπρόθεσμο χρέος στο τέλος του 2021 ανήλθε στο 1% επί του συνολικού χρέους και βρίσκεται εντός του στόχου του 5% που τέθηκε στην στρατηγική λόγω της αποπληρωμής του ΓΔ 52-εβδομάδων τον Απρίλιο του 2021. Σημειώνεται ότι οι εκδόσεις ΓΔ κρίνονται απαραίτητες προκειμένου να διατηρηθεί η εύρυθμη λειτουργία της εγχώριας αγοράς Γραμματίων, να εμπλουτιστούν τα μέσα χρηματοδότησης και να ικανοποιηθεί το επενδυτικό ενδιαφέρον για τη συγκεκριμένη αγορά.

Το ανεξόφλητο μακροπρόθεσμο χρέος στο τέλος του 2021 ανήλθε στο 99% επί του συνολικού χρέους και βρίσκεται εντός του στόχου της στρατηγικής (95%). Η ετήσια λήξη χρέους βρίσκεται σε ικανοποιητικά επίπεδα και επεκτείνεται μέχρι και το έτος 2051. Το υψηλότερο ανεξόφλητο δημόσιο χρέος αφορά το έτος 2028, το οποίο δεν δημιουργεί ιδιαίτερη ανησυχία εάν

αναλογιστεί κανείς ότι στο παρελθόν υπήρξε πολύ πιο υψηλή ετήσια λήξη χρέους, καθώς επίσης και η ισχυρή ανάκαμψη της κυπριακής οικονομίας αρχής γενομένης από το έτος 2021. Η πρόθεση του ΓΔΔΧ για τα επόμενα χρόνια, είναι η έκδοση τουλάχιστον ενός ομολόγου αναφοράς EMO (EMTN) ανά έτος με άντληση ποσού που θα κυμαίνεται μεταξύ 1.0-1.5 δισ. ευρώ για σκοπούς κάλυψης των χρηματοδοτικών αναγκών της Κυβέρνησης. Προκειμένου να εξομαλυνθεί περαιτέρω το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής χρέους, δίδεται έμφαση στην έκδοση χρεογράφων μεγαλύτερης διάρκειας δεδομένου ότι οι συνθήκες της αγοράς είναι ευνοϊκές. Το μέγεθος της έκδοσης θα εξαρτηθεί από την απόδοση της δημοσιονομικής πολιτικής, καθώς και από την πρόοδο της οικονομικής δραστηριότητας στην πραγματική οικονομία.

Η μέση εναπομείνασα διάρκεια του εμπορεύσιμου χρέους κατέγραψε μικρή μείωση προσεγγίζοντας τα 7.7 έτη στο τέλος του 2021 σε σύγκριση με 8.0 έτη που ήταν στο τέλος του 2020, το οποίο κυρίως οφείλεται στην έκδοση ενός 5-ετούς EMO (EMTN) στη διεθνή αγορά καθότι δόθηκε προτεραιότητα στη μείωση του μέσου σταθμικού κόστους εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους δεδομένης της αναμενόμενης ανοδικής τάσης των επιτοκίων από το επόμενο έτος. Η μέση εναπομείνασα διάρκεια του εμπορεύσιμου χρέους βρίσκεται πιο υψηλά από το στόχο που τέθηκε στη ΜΣΔΔΧ, για τιμή όχι μικρότερη των 7 ετών. Η συνέχιση της έκδοσης EMO (EMTN) μεγαλύτερης διάρκειας αναμένεται να διατηρήσει τη μέση εναπομείνασα διάρκεια του εμπορεύσιμου χρέους πάνω από το στόχο των 7 ετών.

Μείωση του κινδύνου

Το μέγεθος των ρευστών διαθεσίμων κατά τη διάρκεια του 2021 ικανοποιούσε το σχετικό στόχο που τέθηκε στη στρατηγική, για κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών των επόμενων 9-12 μηνών ανά πάσα στιγμή. Κατά τη διάρκεια του 2021, το μέγεθος των ρευστών διαθεσίμων διατηρήθηκε πολύ πιο πάνω από τον σχετικό στόχο παρέχοντας έτσι την ευελιξία στην Κυβέρνηση να

αποφασίσει την κατάλληλη χρονική στιγμή για πρόσβαση στις αγορές καθώς επίσης και τη δυνατότητα αντιμετώπισης μη αναμενόμενων συμβάντων και δη αυτό της πανδημίας του κορωνοϊού. Η ισχυρή ταμειακή θέση της Κυπριακής Δημοκρατίας αναμένεται να υποστηρίξει την Κυβέρνηση να αντιμετωπίσει την αβεβαιότητα που προκλήθηκε από την στρατιωτική σύγκρουση Ρωσίας – Ουκρανίας αρχές του 2022.

Επιπρόσθετα, ο στόχος για διατήρηση της έκθεσης του συνολικού χρέους σε συναλλαγματικό κίνδυνο έχει επιτευχθεί. Η προσέγγιση που ακολουθήθηκε ήταν για εκδόσεις χρέους εκτεφρασμένες σε ευρώ μόνο. Από τον Απρίλιο 2020 η έκθεση σε ξένο νόμισμα ήταν μηδενική.

Οι δείκτες χρέους που τέθηκαν για τη σύνθεση του κυμαινόμενου-σταθερού επιτοκίου έχουν εκπληρωθεί. Γενικά, οι τίτλοι που εκδίδονται φέρουν σταθερό επιτόκιο. Δεν υπάρχει ανεξόφλητο εμπορεύσιμο χρέος σε κυμαινόμενο επιτόκιο ή συνδεδεμένο με κάποιο δείκτη. Όμως, υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό του συνολικού χρέους σε κυμαινόμενο επιτόκιο κυρίως λόγω του δανεισμού που χορηγήθηκε από τον ΕΜΣ και σε μικρότερο βαθμό σε αριθμό δανείων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ) και την Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΤΑΣΕ). Στο τέλος του 2021, το σύνολο του χρέους αυτού με κυμαινόμενο επιτόκιο ανήλθε στο 29% του συνολικού δημόσιου χρέους. Το χρέος σε κυμαινόμενο επιτόκιο αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω από το 2025 και εντεύθεν λόγω της σταδιακής εξόφλησης του δανείου προς τον ΕΜΣ.

Ανάπτυξη της συνολικής αγοράς κυβερνητικών αξιογράφων

Όσον αφορά τις εργασίες για τη βελτίωση του μηχανισμού καθορισμού τιμών της εγχώριας αγοράς και αύξησης της προσβασιμότητας των ξένων επενδυτών, η πρόοδος που έχει σημειωθεί είναι περιορισμένη.

Οι εργασίες για την εισαγωγή μιας κατάλληλης δομής της αγοράς που θα βελτιώσει τον καθορισμό τιμών και θα παρέχει ρευστότητα στη ξένη αγορά,

έχουν σημειώσει σημαντική βελτίωση. Η διευρυμένη ομάδα με οκτώ διεθνείς επενδυτικές τράπεζες, οι οποίες λειτουργούν ως ομάδα, συνέχισαν να λειτουργούν κατά το 2021 προς επίτευξη των στόχων τους. Οι αρχικοί όροι εντολής των τραπεζών είναι ο καθορισμός ενδεικτικών τιμών των διεθνών ομολόγων της Δημοκρατίας σε εθελοντική βάση, σε μια πλατφόρμα η οποία αποφασίστηκε από κοινού μεταξύ του εκδότη και των τραπεζών. Η πλατφόρμα ηλεκτρονικών συναλλαγών MTS όπου τέθηκε σε πλήρη λειτουργία από το 2020 αναμένεται να αυξήσει σταδιακά την ρευστότητα των κυπριακών ομολόγων και να βελτιώσει σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα το κόστος χρηματοδότησης της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ο στόχος της ανάπτυξης της μακροπρόθεσμης καμπύλης αποδόσεων των ομολόγων έχει επιτευχθεί σε ένα πολύ ικανοποιητικό επίπεδο. Κατά το έτος 2021 έχει προστεθεί ακόμη ένα σημείο στην καμπύλη αποδόσεων των ομολόγων. Με βάση την υφιστάμενη χρονολογική διάρθρωση λήξης του δημόσιου χρέους, το ΓΔΧ επικεντρώνει τις προσπάθειες χρηματοδότησής του σε μια τουλάχιστον έκδοση διεθνούς ομολόγου ανά έτος για τα επόμενα χρόνια, τα οποία θα χρησιμοποιούνται ως ομόλογα αναφοράς.

Ελαχιστοποίηση του κόστους δανεισμού για το εμπορεύσιμο χρέος

Όσον αφορά τους στόχους της τέταρτης κατευθυντήριας γραμμής, αναμένεται να υλοποιηθούν σταδιακά μέσα από την επιτυχημένη εφαρμογή των άλλων κατευθυντήριων γραμμών και την υλοποίηση των στόχων τους.

Το ΓΔΧ έχει διευρύνει σε σημαντικό βαθμό τον κατάλογο των επενδυτών του. Καθώς οι αποδόσεις των ομολόγων της Δημοκρατίας συνεχίζουν την καθοδική πορεία και η αξιολόγηση του αξιόχρεου του μακροπρόθεσμου ομολόγου βελτιώνεται, η σύνθεση των επενδυτών θα αλλάζει συνεχώς. Η βελτίωση της σύνθεσης των επενδυτών με πιο ποιοτικούς επενδυτές συνεχίστηκε και το έτος 2021 όπως διαφάνηκε από την έκδοση EMO (EMTN) και παρά την συνεχιζόμενη αβεβαιότητα της πανδημίας του κορωνοϊού. Η

ανάλυση της σύνθεσης των επενδυτών συνεχίζεται προκειμένου να επιλεγούν επενδυτές με πιο μακροπρόθεσμο επενδυτικό ορίζοντα και να επιτευχθεί σύνδεση των ενεργειών προώθησης με επενδυτές που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία.

Όσον αφορά την παροχή πληροφοριών στους επενδυτές, το ΓΔΔΧ έχει επιτύχει το στόχο που έθεσε σε σχέση με την παραγωγή και διανομή πληροφοριών απευθείας στους επενδυτές μέσω δύο τακτικών ενημερωτικών εκδόσεων. Οι εκδόσεις αυτές είναι το Ενημερωτικό Δελτίο για την κυπριακή οικονομία (σε διμηνιαία βάση) και το δελτίο δημόσιου χρέους (σε τριμηνιαία βάση). Πέραν των εκδόσεων, σε τακτά χρονικά διαστήματα δημοσιεύεται η παρουσίαση προς τους επενδυτές στην ιστοσελίδα του ΓΔΔΧ, παρέχοντας σημαντικές πληροφορίες προς τους επενδυτές αναφορικά με τις κύριες εξελίξεις στην κυπριακή οικονομία.

Η παρακολούθηση της αγοράς συνιστά ένα ευρύτερα καθορισμένο στόχο. Το ΓΔΔΧ παρακολουθεί και αναλύει τις χρηματοοικονομικές αγορές. Οι αποδόσεις των νέων εκδόσεων ομολόγων επιλεγμένων κρατών παρακολουθούνται σε σύγκριση με τις αντίστοιχες εκδόσεις ομολόγων της Κυπριακής Δημοκρατίας. Επιπλέον, μέσω της δημιουργίας της ομάδας τραπεζών, το ΓΔΔΧ θα συγκεντρώνει πληροφορίες σχετικά με τις ροές, τους όγκους και χαρακτηριστικά των επενδυτών στη δευτερογενή αγορά.

Για το στόχο της διεύρυνσης της επενδυτικής βάσης γεωγραφικά, κατά τύπο και μέγεθος, το ΓΔΔΧ επικεντρώνεται στην οργάνωση σειράς συναντήσεων (roadshows) μη συναλλακτικής δραστηριότητας με επενδυτές, οι οποίες διεξάγονται πριν από τις εκδόσεις ομολόγων. Το 2021, οι συναντήσεις μη συναλλακτικής δραστηριότητας με επενδυτές διεξήχθησαν μέσω τηλεδιάσκεψης σε κύριες και περιφερειακές αγορές της Ευρώπης λόγω των περιοριστικών μέτρων που επιβλήθηκαν από αριθμό χωρών για το

περιορισμό της εξάπλωσης του κορωνοϊού. Η επενδυτική βάση κατά τύπο και μέγεθος έχει βελτιωθεί μέσω της έκδοσης ομολόγου που έγινε το 2021.

Τα αποτελέσματα αυτού του στόχου είναι έκδηλα μέσα από την ανάλυση στατιστικών στοιχείων αναφορικά με τους επενδυτές, κατά τύπο και γεωγραφική κατανομή, στην έκδοση διεθνές ομολόγου αναφοράς που έγινε το 2021, τα οποία παρατίθενται στο Κεφάλαιο 6.

III. Εξελίξεις στις αγορές Κυβερνητικών Ομολόγων

A. Εξελίξεις στην αγορά Κυβερνητικών Ομολόγων της Ευρωζώνης

Σύμφωνα με το ενημερωτικό δελτίο που εκδόθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών και Ένωσης Κεφαλαιαγορών της ΕΕ, οι πρώτοι μήνες του 2021 είχαν ως χαρακτηριστικό τη μετατόπιση της καμπύλης αποδόσεων των κυβερνητικών ομολόγων καταγράφοντας μια απότομη άνοδο.

Τον Μάρτιο του 2021, η καμπύλη απόδοσης αναφοράς για την Ευρωζώνη κινήθηκε μερικώς πτωτικά και από τον Απρίλιο του 2021 μέχρι και το τέλος του έτους οι αποδόσεις συνέχισαν να ακολουθούν ανοδική πορεία. Όσον αφορά τη συνολική έκδοση ομολόγων από τις χώρες της Ευρωζώνης για την περίοδο Ιανουαρίου - Μαΐου 2021, καταγράφηκε μείωση της τάξης του 6% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους ενώ οι κρατικές εκδόσεις ομολόγων ήταν ελαφρώς πάνω (2%) από τα επίπεδα του 2020.

Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2021, οι καμπύλες αποδόσεων αναφοράς μετατοπίστηκαν προς διαφορετικές κατευθύνσεις, αντανakλώντας το διαφορετικό ρυθμό οικονομικής ανάκαμψης που σημειώθηκε από κάθε μία από τις χώρες της Ευρωζώνης, τις προβλέψεις για τον πληθωρισμό και τις σχετικές δεσμεύσεις των Κεντρικών τραπεζών έναντι των όρων εποπτείας της ΕΚΤ. Όσον αφορά τη συνολική έκδοση ομολόγων σε ευρώ, των χωρών της Ευρωζώνης (μέχρι το τέλος Οκτωβρίου 2021), σημειώθηκε μία μικρή πτώση σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020, ενώ οι κρατικές εκδόσεις ομολόγων ήταν πολύ πάνω από τα προ κρίσης επίπεδα.

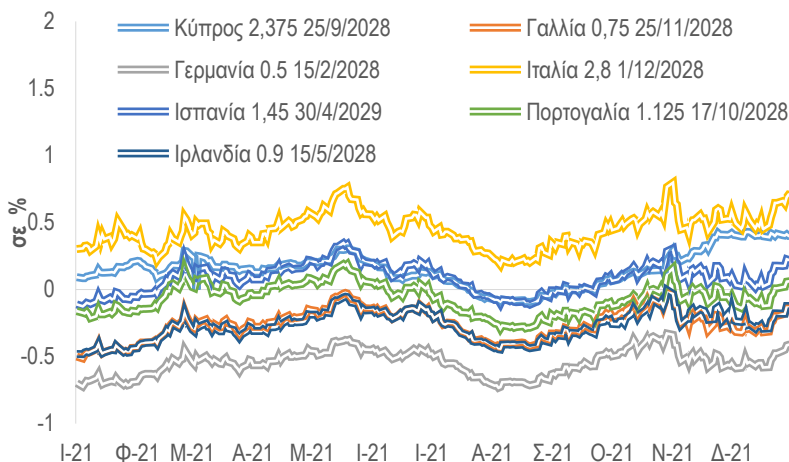
Συνοψίζοντας, οι συνολικές εκδόσεις ομολόγων κατά το 2021 προσέγγισαν το σημαντικό ποσό των 2,9 τρισεκατομμυρίων ευρώ, ελαφρώς πιο κάτω από ο αντίστοιχο ποσό του 2020, ενώ οι κρατικές εκδόσεις ομολόγων κυμάνθηκαν λίγο πάνω από τα προ πανδημίας επίπεδα.

Ως τα σημαντικότερα γεγονότα του 2021, καταγράφονται οι επιτυχημένες μαζικές εκδόσεις που πραγματοποίησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη χρηματοδότηση των προγραμμάτων της που αφορούν το SURE και το Next Generation (NG) EU. Σημειώνεται ότι τον Οκτώβριο του 2021 εκδόθηκε το πρώτο πράσινο ομολόγο NGEU της τάξης των 12 δισ. ευρώ προκειμένου να χρησιμοποιηθεί για πράσινες και βιώσιμες επενδύσεις σε όλη την ΕΕ. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της Χρηματοοικονομικής Υπεπιτροπής για τις αγορές του κρατικού χρέους της ΕΕ 2021, οι κύριες προκλήσεις για τις αγορές κρατικού χρέους της ΕΕ τα επόμενα χρόνια αναμένεται να προκύψουν από τον αντίκτυπο των κλιματικών/πράσινων πρωτοβουλιών, από γεωπολιτικές αλλά και εξελίξεις που σχετίζονται με την πανδημία.

Οι αποδόσεις των δεκαετών κυβερνητικών ομολόγων της Κύπρου και άλλων επιλεγμένων κρατών μελών της Ευρωζώνης (όπου αυτά είναι διαθέσιμα), στη δευτερογενή αγορά κατά τη διάρκεια του 2021, απεικονίζονται στο Διάγραμμα 1. Η απόδοση του 10-ετούς κυβερνητικού ομολόγου της Δημοκρατίας ακολούθησε ανοδική πορεία κατά τη διάρκεια των πρώτων μηνών του έτους αυτού λόγω της βελτίωσης της οικονομικής προοπτικής ενόψει της επιτάχυνσης του ρυθμού εμβολιασμού του γενικού πληθυσμού κατά της πανδημίας Covid-19. Από την πρώτη εβδομάδα Μαρτίου 2021, οι αποδόσεις των ομολόγων της Κυπριακής Δημοκρατίας ακολούθησαν καθοδική πορεία και προς το τέλος Σεπτεμβρίου 2021, οι εν λόγω αποδόσεις ακολούθησαν ανοδική πορεία παρουσιάζοντας μεγαλύτερη μεταβλητότητα σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο. Στο τέλος του 2021, η απόδοση του 10-ετούς κυβερνητικού ομολόγου της Κύπρου κατέγραψε αύξηση κατά 30 μονάδες βάσης σε σύγκριση με την αρχή του έτους ως αποτέλεσμα των προσδοκιών για αύξηση του πληθωρισμού. Παρόμοια πορεία καταγράφηκε και για τα 10-ετή κυβερνητικά ομόλογα επιλεγμένων κρατών μελών της Ευρωζώνης κατά την ίδια περίοδο με την καμπύλη αποδόσεων του ομολόγου

της Πορτογαλίας να καταγράφει μικρή αύξηση κατά 22 μονάδες βάσης σε σύγκριση με την αντίστοιχη τιμή στην αρχή του έτους.

Διάγραμμα 1: Αποδόσεις Ομολόγων της Κύπρου και επιλεγμένων κρατών μελών της Ευρωζώνης, στη δευτερογενή αγορά (10-ετών κυβερνητικών ομολόγων) κατά το 2021

(Πηγή: Bloomberg)

Όσον αφορά την εφαρμογή του ΕΧΠ, κατά το 2021 εκδόθηκε ένα νέο ΕΜΟ (EMTN) αναφοράς διάρκειας 5 ετών, προσθέτοντας ένα επιπλέον σημείο στην καμπύλη αποδόσεων των ομολόγων της Κύπρου.

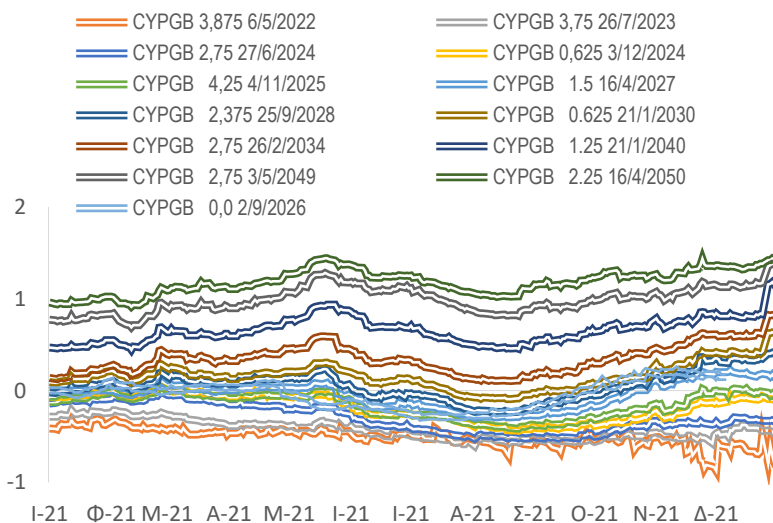
Η συμπεριφορά της αγοράς κατέδειξε ένα επιμερισμό των δεκατριών ΕΜΟ (EMTN) αναφοράς της Κυπριακής Δημοκρατίας σε τρεις κύριες ομάδες. Τα τέσσερα μακροπρόθεσμα ομόλογα λήξεως 2034, 2040, 2049 και 2050 ακολούθησαν παρόμοια πορεία, σημειώνοντας αύξηση που κυμάνθηκε μεταξύ 42 και 70 μονάδων βάσης στο τέλος του 2021 σε σύγκριση με τις αντίστοιχες τιμές στην αρχή του έτους.

Η δεύτερη ομάδα ομολόγων λήξεως 2027, 2028 και 2030 καθώς επίσης και το νεοεκδοθέν ομόλογο λήξεως 2026, κατέγραψαν αύξηση στο τέλος του 2021 κατά 55 μονάδες βάσης κατά μέσο όρο και 16 μονάδες βάσης σε σύγκριση με την αρχή του έτους και το χρονικό σημείο που εκδόθηκε, αντίστοιχα.

Η τρίτη ομάδα που περιλαμβάνει τα πιο βραχυπρόθεσμα ομόλογα λήξεως 2022, 2023, 2024 και 2025 κινήθηκε σε παρόμοια πορεία και προς το τέλος του έτους οι αποδόσεις κατέγραψαν αρνητικές τιμές ή πλησίον του μηδέν, αποδίδοντας καλά συγκριτικά με την αρχή του έτους.

Το Διάγραμμα 2 πιο κάτω, απεικονίζει τις αποδόσεις των ΕΜΟ (EMTN) αναφοράς της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά το 2021, που εκδόθηκαν μέσω του προγράμματος ΕΜΟ (EMTN) τα οποία υπόκεινται στο Αγγλικό Δίκαιο και είναι εισηγμένα στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου.

Διάγραμμα 2: Αποδόσεις των ΕΜΟ (EMTN) της Κύπρου στη δευτερογενή αγορά κατά το 2021

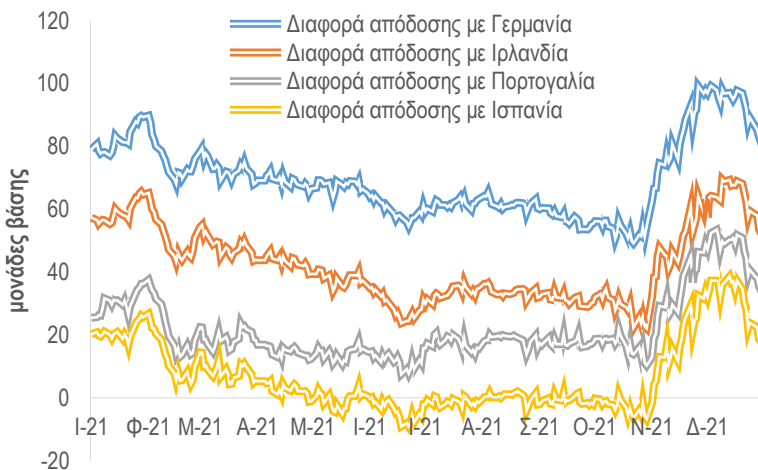

(Πηγή: Bloomberg)

Όσον αφορά τις εξελίξεις στις διαφορές των αποδόσεων, οι διαφορές του ομολόγου της Κύπρου λήξεως 2028 και αντίστοιχων ομολόγων από επιλεγμένα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης κατέγραψαν αύξηση από την αρχή του έτους. Από τις αρχές Φεβρουαρίου 2021 μέχρι και το τέλος Οκτωβρίου 2021, η τάση αυτή αντιστράφηκε και οι διαφορές των αποδόσεων των ομολόγων σμικρύνθηκαν. Μετέπειτα, οι διαφορές των αποδόσεων συνέχισαν να αυξάνονται και προς το τέλος του έτους, προσέγγισαν τα αντίστοιχα επίπεδα στην αρχή του έτους, όπως απεικονίζεται στο Διάγραμμα 3 πιο κάτω.

Η διαφορά απόδοσης του ομολόγου λήξεως 2028 (2.375%) έναντι του Γερμανικού ομολόγου (0.5%) λήξεως 15 Φεβρουαρίου 2028 κατέγραψε μικρή αύξηση τον Ιανουάριο του 2021 και μετά παρουσίασε σημαντική μείωση προσεγγίζοντας τις 49 μονάδες βάσης που ήταν η χαμηλότερη διαφορά εντός του έτους. Στη συνέχεια σημειώθηκε σημαντική αύξηση κατά 32 μονάδες βάσης προσεγγίζοντας τις 81 μονάδες βάσης στο τέλος του 2021 σε σύγκριση με το χαμηλότερο σημείο του έτους. Η διαφορά του ομολόγου της Δημοκρατίας έναντι του Ιρλανδικού ομολόγου (0.9%) λήξεως 15 Μαΐου 2028 παρουσίασε παρόμοια πορεία με αυτή του Γερμανικού ομολόγου και προς το τέλος του έτους, η διαφορά αυξήθηκε κατά 30 μονάδες βάσης σε σύγκριση με το χαμηλότερο σημείο του έτους προσεγγίζοντας τις 52 μονάδες βάσης. Όσον αφορά τις διαφορές απόδοσης του ομολόγου της Δημοκρατίας έναντι του ομολόγου της Πορτογαλίας (2.125%) λήξεως 17 Οκτωβρίου 2028 και του Ισπανικού ομολόγου (1.45%) λήξεως 30 Απριλίου 2029, αυτές παρουσίασαν παρόμοια πορεία, όμως σε χαμηλότερα επίπεδα και βρισκόνταν πολύ κοντά καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και προς το τέλος του έτους κατέγραψαν μείωση κατά 27 μονάδες βάσης σε σύγκριση με το χαμηλότερο σημείο του έτους προσεγγίζοντας τις 34 μονάδες βάσης και 18 μονάδες βάσης αντίστοιχα.

Διάγραμμα 3: Διαφορά αποδόσεων ομολόγων μεταξύ της Κύπρου και επιλεγμένων κρατών-μελών της Ευρωζώνης το 2021 (ομολόγων λήξεως 2028, όπου αυτά είναι διαθέσιμα)

(Πηγή: Bloomberg)

Η δραστηριότητα της δευτερογενούς αγοράς και η σαφής καθοδική τάση των περιθωρίων απόδοσης των Κυπριακών κρατικών ομολόγων για το περισσότερο διάστημα του 2021 συνέβαλαν στη μείωση του κόστους χρηματοδότησης της έκδοσης νέου χρέους στην πρωτογενή αγορά. Στο επόμενο κεφάλαιο, παρατίθεται η επισκόπηση της χρηματοδότησης της Κεντρικής Κυβέρνησης κατά το 2021.

Β. Εξελίξεις στην αγορά Κυβερνητικών Ομολόγων της Κύπρου

Η δραστηριότητα στην εγχώρια αγορά κυβερνητικών ομολόγων συνεχίστηκε κατά τη διάρκεια του 2021 με τακτικές μηνιαίες δημοπρασίες Γραμματίων Δημοσίου (ΓΔ) 13 εβδομάδων. Οι εκδόσεις ΓΔ είναι σε ευρώ και οι δημοπρασίες των ΓΔ διεξάγονται τακτικά, στη βάση ενός ενδεικτικού προγράμματος δημοπρασιών. Το πρόγραμμα δημοπρασιών για το 2021 και

το πρόγραμμα των ενδεικτικών δημοπρασιών ΓΔ για το πρώτο εξάμηνο του έτους 2022 απεικονίζονται στο Παράρτημα.

Μολονότι το συνολικό απόθεμα των ΓΔ βρίσκεται σε καθοδική πορεία από το έτος 2013 γεγονός που συνάδει με την ΜΣΔΔΧ, η βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, συνεχίζει να γίνεται μέσω του προγράμματος έκδοσης ΓΔ. Το 2021, το συνολικό συσσωρευτικό ποσό έκδοσης ΓΔ ανήλθε σε 1150 εκ. ευρώ σε σύγκριση με 998 εκ. ευρώ το 2020 (εξαιρουμένου του χρέους ΓΔ 52 εβδομάδων συνολικού ύψους 1250 εκ. ευρώ). Στο τέλος του έτους το συνολικό καθαρό απόθεμα, σημείωσε μείωση ύψους 1175 εκ. ευρώ προσεγγίζοντας τα 300 εκ. ευρώ ή 1% του συνολικού βραχυπρόθεσμου δημόσιου χρέους σε σύγκριση με 1475 εκ. ευρώ εκ. που ήταν στην αρχή του έτους.

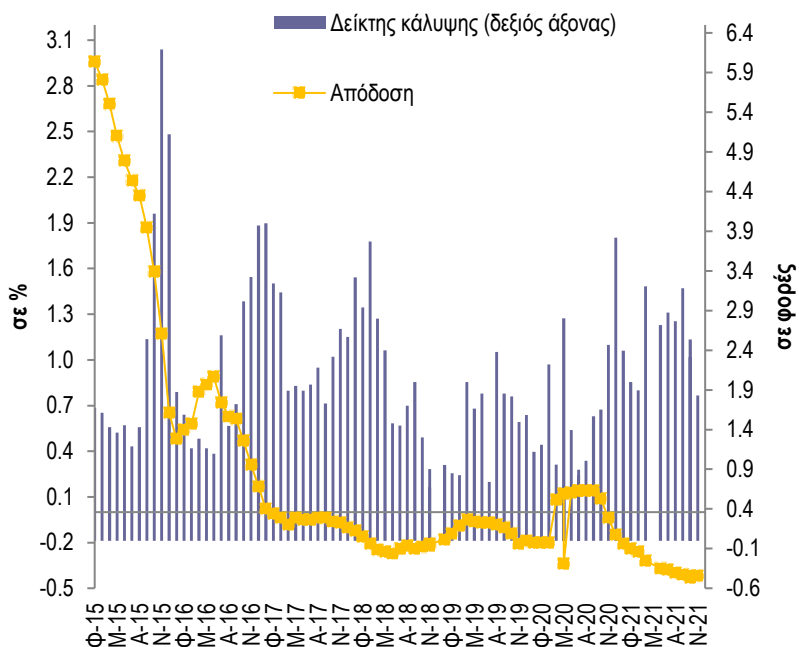
Το Διάγραμμα 4 πιο κάτω, απεικονίζει την ιστορική εξέλιξη των αποδόσεων των ΓΔ και του δείκτη κάλυψης της δημοπρασίας⁴ (auction bid to cover ratio) κατά τα έτη 2015-2021. Όσον αφορά τις εξελίξεις των αποδόσεων των Κυπριακών ΓΔ, αυτές διατηρήθηκαν σε αρνητικό πρόσημο κατά το έτος 2021 με τη μέση σταθμισμένη απόδοση να προσεγγίζει το -0.35% σε σύγκριση με -0.001% το έτος 2020.

Όσον αφορά το δείκτη κάλυψης δημοπρασιών, φαίνεται ότι η συμμετοχή στις δημοπρασίες, ακολούθησε ανοδική πορεία παρά την αβεβαιότητα που υπήρχε λόγω της εξέλιξης της πανδημίας του κορωνοϊού και της πτώσης των επιτοκίων, δεδομένου του ότι η μέση απόδοση των ΓΔ διακυμάνθηκε σε αρνητικό πρόσημο το 2021. Ο μέσος ετήσιος δείκτης κάλυψης των δημοπρασιών το 2021 ανήλθε σε 2.54 φορές το ποσό της δημοπρασίας ΓΔ σε σύγκριση με 1.52 φορές το 2020. Τα αποτελέσματα των δημοπρασιών ΓΔ το 2021, δεδομένου ότι τα επιτόκια ήταν σε αρνητικό πρόσημο, μπορούν να

⁴ Υπολογίζεται ως ο λόγος της συνολικής αξίας των προσφορών που λήφθηκαν προς την συνολική αξία του ποσού που ανακοινώθηκε.

θεωρηθούν ως θετικό μήνυμα της πιστοληπτικής ικανότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Διάγραμμα 4: Αποδόσεις Γραμματίων Δημοσίου και δείκτης κάλυψης δημοπρασιών κατά το 2015-2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

IV. Χρηματοδότηση της Κεντρικής Κυβέρνησης για το 2021 (ΕΧΠ 2021)

A. Εισαγωγή

Η χρηματοδότηση της Κεντρικής Κυβέρνησης κατά το 2021 πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ενός αριθμού χρηματοδοτικών μέσων. Η χρηματοδότηση της Κεντρικής Κυβέρνησης προήλθε κυρίως μέσω της έκδοσης ΕΜΟ (EMTN) σηματοδοτώντας τη συνέχιση της επιτυχημένης παρουσίας της Κυπριακής Δημοκρατίας στη διεθνή αγορά.

Την εισαγωγή ακολουθεί το δεύτερο υποκεφάλαιο που παρουσιάζει την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών του 2021 ανά πηγή χρηματοδότησης και διάρκεια με βάση το ΕΧΠ 2021. Το τρίτο υποκεφάλαιο επικεντρώνεται στις αποπληρωμές χρέους και στις εργασίες διαχείρισης χαρτοφυλακίου που πραγματοποιήθηκαν εντός του 2021. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την επισκόπηση του ετήσιου χρηματοδοτικού προφίλ.

B. Χρηματοοικονομικές δράσεις του 2021

Το ετήσιο χρηματοδοτικό πρόγραμμα της Κεντρικής Κυβέρνησης κατά χρηματοδοτικό εργαλείο αναθεωρήθηκε μία φορά κατά τη διάρκεια του έτους 2021, όπως απεικονίζεται αναλυτικά στο Παράρτημα, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η συνέχιση των οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας του κορωνοϊού και να ενισχυθούν τα κρατικά αποθεματικά σύμφωνα με τη ΜΣΔΔΧ. Ωστόσο, το συνολικό ποσό δανεισμού για το 2021 ήταν χαμηλότερο από το αρχικό ποσό που αναφέρεται στο ΕΧΠ του έτους, παρά το γεγονός ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα ήταν μεγαλύτερο από την αρχική εκτίμηση. Αυτό αποδόθηκε στη χρησιμοποίηση σημαντικού ποσού ταμειακών αποθεμάτων που είχαν συσσωρευτεί από δανεισμό κατά το προηγούμενο έτος εξαιτίας της αβεβαιότητας γύρω από την έκβαση της πανδημίας. Το τελικό ΕΧΠ 2021, μετά από τη σχετική αναθεώρηση του, απεικονίζεται στον Πίνακα 1 που ακολουθεί.

Το συνολικό ποσό δανεισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας το 2021 ανήλθε σε 1,8 δισ. ευρώ, εξαιρουμένου του χρέους που εκδόθηκε και εξοφλήθηκε εντός του ίδιου έτους.

Η κύρια πηγή της ετήσιας συνολικής χρηματοδότησης προήλθε από την έκδοση ενός ομολόγου EMTN (EMO) που υποστηρίχθηκε από ισχυρή και διαφοροποιημένη συμμετοχή διεθνών επενδυτών, υψηλής ποιότητας με τις πέντε μεγαλύτερες συμμετοχές να προέρχονται από το Ηνωμένο Βασίλειο, τις Σκανδιναβικές χώρες, την Κύπρο, τα συμπλέγματα χωρών Βέλγιο/Ολλανδία/Λουξεμβούργο και Γερμανία/Αυστρία/Ελβετία. Συνολικά, περίπου το 74% των ετήσιων κεφαλαίων προήλθε από ξένους επενδυτές, κυρίως μέσω του Ευρωπαϊκού ομολόγου αναφοράς και του εργαλείου SURE. Το υπόλοιπο μέρος της ετήσιας χρηματοδότησης προήλθε από κεφάλαια εγχώριων επενδυτών, κυρίως από τα εγχώρια Τραπεζικά ιδρύματα που επενδύουν στις εκδόσεις ομολόγων και στα Γραμμάτια Δημοσίου 13 εβδομάδων αλλά και από φυσικά πρόσωπα που επενδύουν σε ομόλογα προς φυσικά πρόσωπα. Ποσό 353 εκ. ευρώ ή περίπου 19.6% της συνολικής ετήσιας χρηματοδότησης λήφθηκε στο πλαίσιο του εργαλείου SURE και περίπου 1.4% ή 26 εκ. ευρώ στο πλαίσιο του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ενώ ένα ποσό 75 εκ. ευρώ ή περίπου το 4.2% της συνολικής ετήσιας χρηματοδότησης προήλθε από δάνεια εξωτερικού που χορηγήθηκαν από την ΕΤΕ και την ΤΑΣΕ καθ' όλη τη διάρκεια του έτους προς χρηματοδότηση έργων που βρίσκονται υπό εξέλιξη αλλά και νέων έργων υποδομής.

Πίνακας 1: Καθαρός Ετήσιος Δανεισμός κατά χρηματοδοτικό εργαλείο το 2021

	εκ. ευρώ	%	%
1 Κυβερνητικοί τίτλοι	1343		75
εκ των οποίων:			
ΓΔ	300	17	
Ομόλογα προς φυσικά πρόσωπα	43	2	
ΕΜΟ (EMTNs)	1000	56	
2 Δάνεια	454		25
εκ των οποίων:			
Δάνεια από ΕΤΕ-ΤΑΣΕ	75	4	
Άλλα διμερή δάνεια ^{2/}	379	21	
Σύνολο καθαρού δανεισμού^{1/}	1797	100	100

1/ =Χρεόγραφα που εκδόθηκαν και έληξαν εντός του 2021 δεν περιλαμβάνονται.

2/ = Δάνεια που εκδόθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του εργαλείου SURE και του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Ο πίνακας 2 πιο κάτω, απεικονίζει την κατανομή του καθαρού ετήσιου δανεισμού ανά διάρκεια που λήφθηκε κατά το 2021. Η διάρκεια του ετήσιου δανεισμού που πραγματοποιήθηκε το 2021, κυμάνθηκε μεταξύ 0.25 ετών και 30 ετών, με το μεγαλύτερο μέρος του χρέους να κατανέμεται στο διάστημα μεταξύ 1-5 ετών με μερίδιο 56% από την συνολική χρηματοδότηση του 2021 (ομόλογο EMTN) και ακολούθως στο διάστημα 0.25–1 ετών με ποσοστό 17% (βραχυπρόθεσμες εκδόσεις χρέους όπως τα Γραμμάτια Δημοσίου 13 εβδομάδων). Το χρέος που εκδόθηκε με διάρκεια λήξης το διάστημα των 6-10 ετών αντιστοιχεί σε ποσοστό 15% και αποτελείται από δάνεια μέσω του εργαλείου SURE αλλά και εγχώρια ομόλογα προς φυσικά πρόσωπα. Το χρέος που εκδόθηκε με διάρκεια λήξης άνω των 10 ετών κυμάνθηκε στο 12% και αποτελείται από τα μακροπρόθεσμα δάνεια μέσω του εργαλείου SURE με λήξη το 2047 και 2051, δάνεια μέσω του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με λήξη το 2051 καθώς και δάνεια που χορηγήθηκαν από την ΕΤΕ με λήξη το 2033 και το 2041.

Η μέση σταθμισμένη διάρκεια των νέων εκδοθέντων χρεών κατά το 2021 κατέγραψε μείωση σε σύγκριση με την αντίστοιχη διάρκεια χρέους κατά το 2020, προσεγγίζοντας τα 4.8 έτη, κυρίως λόγω της έκδοσης ομολόγου ΕΜΟ (EMTN) 5-ετούς διάρκειας.

Πίνακας 2: Κατανομή καθαρού ετήσιου δανεισμού ανά διάρκεια κατά το 2021

	εκ. ευρώ	%
1 0.25 – 1 έτος	300	17
2 1 – 5 έτη	1000	56
3 6 -10 έτη	277	15
4 Πάνω από 10 έτη	220	12
Σύνολο καθαρού ετήσιου δανεισμού	1797	100

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Όπως απεικονίζεται στον Πίνακα 3 πιο κάτω, βάσει της χρήσης των ληφθέντων κεφαλαίων, περίπου 75% της χρηματοδότησης χρησιμοποιήθηκε από την κυβέρνηση για την πληρωμή της προγραμματισμένης λήξης χρέους. Περίπου 20% της ετήσιας χρηματοδότησης χρησιμοποιήθηκε στα πλαίσια των μέτρων για προστασία της εργασίας και του εισοδήματος, ενώ ένα μικρό ποσό 75 εκ. ευρώ που χορηγήθηκε από την ΕΤΕ ή περίπου 4% χρησιμοποιήθηκε για την υλοποίηση νέων και υπό εξέλιξη έργων υποδομής. Σημειώνεται ότι τον Σεπτέμβριο του 2021 λήφθηκε ποσό ύψους 26 εκ. ευρώ ως προ-εκταμίευση στο πλαίσιο του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Πίνακας 3: Σύνοψη χρήσης της ετήσιας χρηματοδότησης κατά το 2021

		EUR mn	%
1	Λήξη χρέους ^{1/}	1343	75
2	Προστασία εργασίας και εισοδήματος (Ευρωπαϊκό μέσο SURE)	353	20
3	Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για βιώσιμη ανάπτυξης (Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας)	26	1
4	Έργα υποδομής	75	4
Σύνολο καθαρής ετήσιας χρηματοδότησης		1797	100

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

1/= Το υπόλοιπο ποσό λήξης χρέους εντός του 2021 πληρώθηκε μέσω της αξιοποίησης των ρευστών διαθεσίμων.

Η επισκόπηση των χρηματοδοτικών δράσεων που υλοποιήθηκαν κατά το 2021 παρουσιάζεται αναλυτικότερα στις παραγράφους που ακολουθούν. Η κύρια χρηματοδότηση του 2021 διενεργήθηκε το Φεβρουάριο μέσω της έκδοσης ενός 5-ετούς Ευρωπαϊκού Μεσοπρόθεσμου Ομολόγου εξωτερικού ύψους 1000 εκ. ευρώ και εκταμίευσης δανείων ύψους 229 εκ. ευρώ υπό το εργαλείο SURE.

Το 5-ετές ομόλογο έκλεισε με επιτόκιο αναφοράς κουπονιού 0.0% και απόδοση 0.053%. Η συναλλαγή ήταν ιδιαίτερα επιτυχημένη προσελκύνοντας υψηλής ποιότητας και διαφοροποιημένο σύνολο επενδυτών. Το εν λόγω ομόλογο αποτιμήθηκε σε θετικό περιθώριο 48 μονάδων βάσης σε σχέση με το επιτόκιο μεσαίας ανταλλαγής (Mid-swap rate). Το βιβλίο προσφορών υπερκαλύφθηκε κατά 7.45 φορές. Περισσότερες λεπτομέρειες της συναλλαγής παρουσιάζονται στο Ένθετο 1 πιο κάτω.

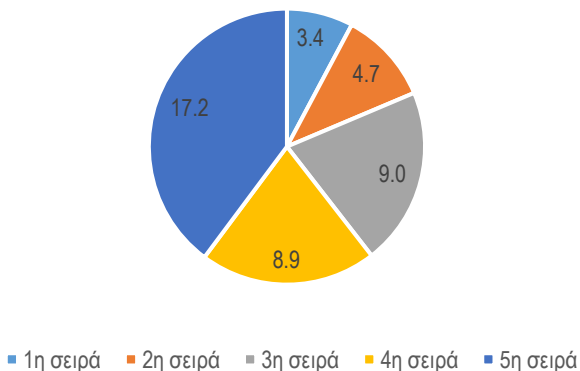
Το Φεβρουάριο 2021, όπως προαναφέρθηκε, εκταμιεύτηκε ποσό ύψους 229 εκ. ευρώ μέσω του εργαλείου SURE σε δύο συναλλαγές, με την πρώτη δόση να αφορά ποσό της τάξης των 157 εκ. ευρώ με τοκομερίδιο 0.0% και με λήξη τον Ιούνιο 2028 και τη δεύτερη δόση να αφορά ποσό της τάξης των 72 εκ. ευρώ με τοκομερίδιο 0.3% με λήξη το Νοέμβριο του 2050. Περισσότερες λεπτομέρειες παρουσιάζονται στο Ένθετο 2 πιο κάτω.

Το Μάιο του 2021, εκταμιεύτηκε πρόσθετο ποσό ύψους 124 εκ. ευρώ μέσω του εργαλείου SURE σε δύο συναλλαγές, με την πρώτη συναλλαγή να αφορά ποσό της τάξης των 77 εκ. ευρώ και με λήξη τον Ιούλιο 2029 με τοκομερίδιο 0.0% και τη δεύτερη συναλλαγή να αφορά ποσό της τάξης των 47 εκ. ευρώ και με λήξη τον Ιανουάριο 2047 με τοκομερίδιο 0.75%. Περισσότερες λεπτομέρειες παρουσιάζονται στο Ένθετο 2 παρακάτω.

Το Νοέμβριο και το Δεκέμβριο του 2021, χορηγήθηκαν από την ΕΤΕ ποσά ύψους 35 εκ. ευρώ και 40 εκ. ευρώ με επιτόκιο 0.1% και 0.8%, και λήξεως το 2033 και το 2041 αντίστοιχα, για νέα και εν υπό εξέλιξη έργα υποδομής.

Επιπλέον, οι μηνιαίες σειρές των εγχώριων ομολόγων για φυσικά πρόσωπα ανήλθαν σε 43 εκατ. ευρώ καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Τα εγχώρια ομόλογα για φυσικά πρόσωπα έχουν σχεδιαστεί για να ανταποκρίνονται στα χαρακτηριστικά των φυσικών προσώπων ως επενδυτές, έχουν διάρκεια 6 έτη και παρέχουν τη δυνατότητα εξαργύρωσης στον κάτοχο τους σύμφωνα με τους ειδικούς όρους της έκδοσης. Το επιτόκιο είναι σταδιακά αυξανόμενο και έχει θετική συσχέτιση με το χρόνο διακράτησης προσφέροντας κίνητρο στους επενδυτές για τη διακράτηση του ομολόγου μέχρι τη λήξη του. Το Διάγραμμα 5 πιο κάτω, απεικονίζει τις πωλήσεις των ομολόγων για φυσικά πρόσωπα που έγιναν κατά το 2021.

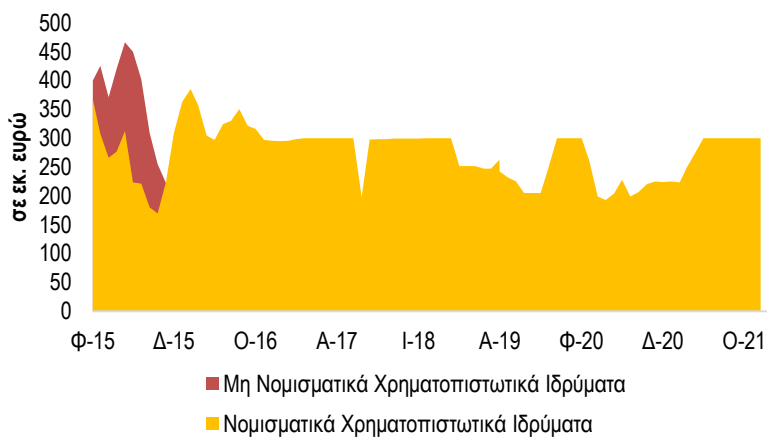
Διάγραμμα 5: Σειρές ομολόγων για φυσικά πρόσωπα κατά το 2021 (σε εκ. ευρώ)

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Η ετήσια χρηματοδότηση το 2021 ολοκληρώθηκε μέσω των μηνιαίων δημοπρασιών ΓΔ διάρκειας 13 εβδομάδων συνολικού ύψους 300 εκατ. ευρώ (σε κυλιόμενη βάση). Όπως απεικονίζεται στο Διάγραμμα 6 πιο κάτω, η πλειονότητα των επενδυτών σε Γραμμάτια Δημοσίου ήταν εγχώρια Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα. Όσον αφορά τη συμμετοχή των Μη Νομισματικών Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων σε μηνιαίες δημοπρασίες ΓΔ, όπως τα συνταξιοδοτικά ταμεία και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ), αυτά μείωσαν το επενδυτικό τους ενδιαφέρον από τον Ιανουάριο του 2016, καθώς οι δημοπρασίες συνέχισαν να προσφέρουν αρνητικές αποδόσεις σε σύγκριση με τις εναλλακτικές επενδύσεις και ιδίως τις τραπεζικές καταθέσεις. Το 2021, η συμμετοχή στις δημοπρασίες ΓΔ από τα Μη Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα ήταν μηδενική.

Διάγραμμα 6: Κατανομή Γραμματίων Δημοσίου ανά τύπο επενδυτή κατά τα έτη 2015-2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Ένθετο 1: Κυπριακή Δημοκρατία, 1000 εκ. ευρώ, 0.00% 5-ετές ομόλογο αναφοράς λήξεως 9 Φεβρουαρίου 2026

Στα πλαίσια των στρατηγικών στόχων της ΜΣΔΔΧ και λαμβάνοντας υπόψη το περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων και με δεδομένη την αβεβαιότητα που εξακολουθεί να υφίσταται λόγω της πανδημίας του Covid-19, η Κυπριακή Δημοκρατία προχώρησε στην έκδοση ενός ομολόγου αναφοράς EMTN 5-ετούς διάρκειας. Η λογική της συναλλαγής βασίζεται στο γεγονός ότι οι επιτυχημένες εκδόσεις EMO κατά το προηγούμενο έτος εμπλούτισαν την καμπύλη αποδόσεων των ομολόγων της Κυπριακής Δημοκρατίας σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο, δίδοντας τη δυνατότητα να επικεντρωθούμε στη μείωση του μέσου σταθμικού κόστους του δημόσιου χρέους. Η εξουσιοδότηση για ανάληψη ρόλου ανάδοχου τράπεζας δόθηκε από το ΓΔΔΧ στις Τράπεζες/Οργανισμούς Barclays, BNP Paribas, J.P. Morgan, Morgan Stanley και Societe Generale με ανακοίνωση που εκδόθηκε την 1^η Φεβρουαρίου 2021. Η εντολή για το νέο ομόλογο αναφοράς 5-ετούς διάρκειας εξαγγέλθηκε επίσημα στην αγορά το απόγευμα της Δευτέρας 1 Φεβρουαρίου 2021. Στις 2 Φεβρουαρίου 2021, κυκλοφόρησε η αρχική κατευθυντήρια γραμμή τιμολόγησης MS+60 μονάδες βάσης για το 5-ετές ομόλογο αναφοράς και το μέγεθος έκδοσης της συναλλαγής να καθορίζεται σε €1000 εκ. με την επισήμανση ότι «δεν προτίθεται να αυξηθεί».

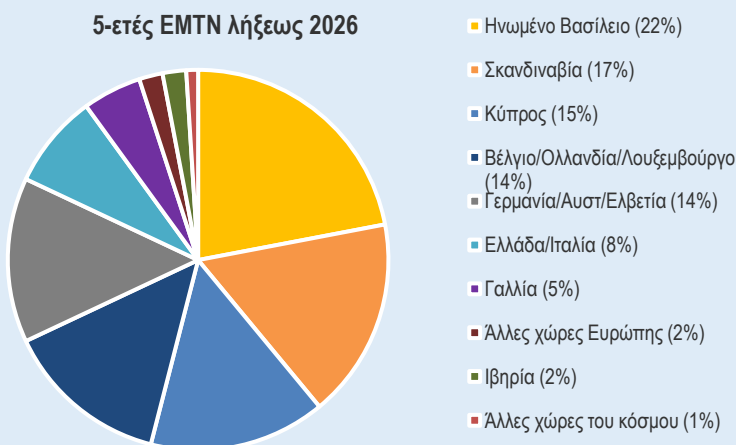
Το βιβλίο προσφορών άνοιξε επίσημα στις 2 Φεβρουαρίου 2021 στις 8:10πμ ώρα Λονδίνου με τη συναλλαγή να προσελκύει μεγάλο επενδυτικό ενδιαφέρον (άνω των €7.5 δισ.), επιτρέποντας στον εκδότη για μειωμένη κατευθυντήρια γραμμή απόδοσης σε MS+50-55 μονάδες βάσης στις 9:46 ώρα Λονδίνου. Το βιβλίο προσφορών συνέχισε να αυξάνεται υπερβαίνοντας τα 8.5 δισ. με μεγαλύτερο ενδιαφέρον από την επενδυτική κοινότητα, επιτρέποντας στον εκδότη να επιτύχει την περαιτέρω μείωση της κατευθυντήριας γραμμής απόδοσης και τον καθορισμό της σε MS+48 μονάδες βάσης. Με το κλείσιμο του βιβλίου προσφορών στις 2 Φεβρουαρίου, 11:00 ώρα Λονδίνου, το τελικό ποσό υπερέβηκε τα €7.45 δισ. και μάλιστα με μέγιστη τιμή των προσφορών να φθάνει τα €8.5 δισ., αντιπροσωπεύοντας το μεγαλύτερο βιβλίο προσφορών που έχει επιτύχει η Κυπριακή Δημοκρατία από το 2014 όταν επέστρεψε στις διεθνείς κεφαλαιαγορές. Αυτή η έκδοση είναι και η πρώτη ιστορικά που τιμολογήθηκε με το χαμηλότερο τοκομερίδιο (0%), μέχρι σήμερα και τη χαμηλότερη απόδοση επαναγοράς (0.053%) που έχει επιτύχει η Κυπριακή Δημοκρατία.

Από γεωγραφικής άποψης, μέσω των συναλλαγών επιτεύχθηκε μια ευρεία κατανομή προσελκύνοντας σημαντικό και διαφοροποιημένο αριθμό

επενδυτών. Για ακόμη μία φορά ο μεγάλος όγκος προσφορών προήλθε από επενδυτές από το σύμπλεγμα των Σκανδιναβικών χωρών και του Ηνωμένου Βασιλείου. Η αυξημένη συμμετοχή από τη Γερμανία/Αυστρία/Ελβετία και τις Κάτω Χώρες (Ολλανδία, Βέλγιο και Λουξεμβούργο) σημειώνεται στα αξιοσημείωτα. Η Κυπριακή συμμετοχή στην έκδοση περιορίστηκε στο 15%. Η υπολειπόμενη συμμετοχή των επενδυτών προήλθε από διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες όπως η Ελλάδα, η Ιταλία, η Γαλλία, η Ισπανία και η Πορτογαλία.

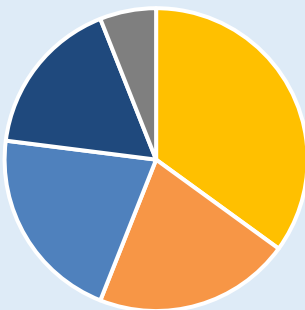
Όσο αφορά τον τύπο των επενδυτών, η μεγαλύτερη ομάδα επενδυτών ήταν οι διαχειριστές κεφαλαίων, ακολούθως οι τράπεζες/ιδιωτικές τράπεζες και οι Κεντρικές Τράπεζες/Δημόσια Ιδρύματα και οργανισμοί (Περισσότερες λεπτομέρειες για την κατανομή των επενδυτών ανά περιοχή και τύπο παρουσιάζονται πιο κάτω).

Κατανομή κατά γεωγραφική προέλευση

Κατανομή κατά είδος επενδυτή

5-ετές EMTN λήξεως 2026

- Διαχειριστές Κεφαλαίων (35%)
- Τράπεζες (21%)
- Κεντρικές Τράπεζες/Δημόσια Ιδρύματα και Οργανισμοί (21%)
- Ασφαλιστικά/Συνταξιοδοτικά (17%)
- Ταμεία Αντιστάθμισης κινδύνου (6%)

Σύνοψη των όρων και προϋποθέσεων της έκδοσης

Εκδότης	Κυπριακή Δημοκρατία (μέσω ΓΔΔΧ)
Μορφή	Reg S, Registered only, CACs
Ημ. έκδοσης	9 Φεβρουαρίου 2021
Ημ. λήξης	9 Φεβρουαρίου 2026
Μέγεθος	1,000,000,000 ευρώ
Ονομαστικό επιτόκιο	0.0%, Annual/ACT/ACT
Απόδοση επαναπροσδιορισμού	0.053%
Περιθώριο έναντι MS	+48 bps
Ονομαστική αξία τίτλων	EUR 1K + 1K
Εισαγωγή/Δίκαιο	Χρηματιστήριο Λονδίνου / Αγγλικό δίκαιο
ISIN	XS2297209293
Ανάδοχοι έκδοσης	Barclays, BNP Paribas, J.P.Morgan, Morgan Stanley, Société Générale

Ένθετο 2: Συμμετοχή Κυπριακής Δημοκρατίας στο εργαλείο SURE της ΕΕ

Η έξαρση του κορωνοϊού (COVID-19) έχει επιφέρει σημαντικό αρνητικό οικονομικό αντίκτυπο παγκοσμίως, επιδρώντας στην παραγωγική αλυσίδα και στη ζήτηση, με αναπόφευκτες επιπτώσεις στην αγορά εργασίας. Ως εκ τούτου, σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχει προωθηθεί σειρά μέτρων για παροχή στήριξης στις οικονομίες της ΕΕ. Στα πλαίσια αυτά, τέθηκε σε εφαρμογή το ευρωπαϊκό μέσο προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE - Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency), και σχετικός Κανονισμός που καθορίζει τους όρους και διαδικασίες παροχής της στήριξης αυτής από την Ένωση στα κράτη-μέλη της. Η διάρκεια και το πλαίσιο εφαρμογής του νέου μέσου προσωρινής στήριξης, περιορίζονται στην αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας και αποσκοπούν στην προστασία των θέσεων εργασίας και των εργαζομένων που πλήγηκαν. Θα παρέχει χρηματοδοτική στήριξη υπό μορφή δανείων χορηγούμενων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ('Επιτροπή') προς τα κράτη-μέλη συνολικού ύψους έως €100 δισ. εκ των οποίων τα €94.3 έχουν ήδη εγκριθεί και τα €89.6 δισ. έχουν ήδη εκταμιευθεί προς 19 κράτη-μέλη, ώστε να τα βοηθήσουν να καλύψουν τις δαπάνες που συνδέονται άμεσα με τη δημιουργία ή επέκταση εθνικών συστημάτων μειωμένου ωραρίου για τους εργαζόμενους και παρόμοιων μέτρων που έχουν θεσπίσει για τους αυτοεργοδοτούμενους, για αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας, από την 1η Φεβρουαρίου 2020.

Για τη χρηματοδότηση των δανείων που χορηγεί στα κράτη-μέλη, η Επιτροπή προσέφυγε σε δανεισμό από τις χρηματοπιστωτικές αγορές μέσω της έκδοσης ομολόγων. Τα κράτη-μέλη επωφελούνται από την ισχυρή πιστοληπτική αξιολόγηση της Επιτροπής και το πολύ χαμηλό κόστος δανεισμού που έχει εξασφαλιστεί, λόγω του ότι τα δάνεια αυτά υποστηρίζονται από ένα σύστημα εθελοντικών εγγυήσεων των κρατών-μελών, ανάλογα με το μερίδιο κάθε χώρας στο ΑΕΠ της Ένωσης, το οποίο για την Κύπρο ανήλθε σε €38.1 εκ.. Τα δάνεια αυτά θα αποπληρωθούν στη λήξη τους και στο ενδιάμεσο θα πληρώνονται μόνο οι τόκοι και τα σχετικά έξοδα. Το συνολικό ποσό που έλαβε η Κύπρος μέσω της Δανειακής Σύμβασης, είναι €603 εκ. και αντιστοιχεί στο 2.9% του ΑΕΠ₂₀₂₀.

Τον Οκτώβριο του 2020, έγιναν οι πρώτες εκδόσεις ομολόγων από την ΕΕ. Η Κύπρος έλαβε στην έκδοση που έγινε στις 12 Νοεμβρίου 2020 €250 εκ. και το υπόλοιπο ποσό των €229 εκ. στις 2 Φεβρουαρίου του 2021 και €124 εκ. στις 25 Μαΐου 2021. Πιο συγκεκριμένα, η Κύπρος έλαβε το 2020 ένα 5ετές ομόλογο ύψους €150 εκ. και ένα 30 ετές ύψους €100 εκ. με ετήσιο ονομαστικό επιτόκιο της τάξης του 0.0% και 0.3% αντίστοιχα και το Φεβρουάριο του 2021 ένα 7-ετές ομόλογο ύψους €157 εκ. και ένα 30 ετές ύψους €72 εκ. με ετήσιο ονομαστικό επιτόκιο της τάξης του 0.0% και 0.3% αντίστοιχα. Το Μάιο του 2021 έλαβε ένα 8-ετές ομόλογο ύψους €77 εκ. και ένα 25-ετές ύψους €47 εκ. με ετήσιο ονομαστικό επιτόκιο 0.0% και 0.75% αντίστοιχα.

Ένθετο 3: Συμμετοχή της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Ταμείο Ανάπτυξης και Ανθεκτικότητας της ΕΕ

Το 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησε στη δημιουργία του ταμείου «Next Generation EU» προκειμένου να αποκατασταθεί η άμεση οικονομική και κοινωνική ζημία που προκλήθηκε από την πανδημία του κορωνοϊού. Στον πυρήνα του βρίσκεται ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που αποσκοπεί στο μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας του κορωνοϊού και στην ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής και καλύτερης προετοιμασίας των ευρωπαϊκών οικονομιών και κοινωνιών για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και των ευκαιριών των πράσινων και ψηφιακών μεταβάσεων.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) της Κυπριακής Δημοκρατίας, το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ανήλθε σε €1206 εκ., και θα χρηματοδοτηθεί μέσω επιχορηγήσεων ύψους €1006 εκ. και πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους περίπου €200 εκ. υπό μορφή δανείων, την περίοδο 2021-2026. Βασικός στρατηγικός στόχος του ΣΑΑ της Κύπρου είναι η ενδυνάμωση της ανθεκτικότητας της οικονομίας και των δυνατοτήτων της χώρας για οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά βιώσιμη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και ευημερία. Μέσω της εφαρμογής των μέτρων του ΣΑΑ, στόχος είναι η προώθηση της Κύπρου ως:

- Μια χώρα με υψηλά επίπεδα ανθεκτικότητας, παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας,
- Μια χώρα όπου το εκπαιδευτικό σύστημα και η ανάπτυξη του εργατικού δυναμικού ευθυγραμμίζονται με τις δεξιότητες που απαιτούνται για το μέλλον,
- Μια χώρα με υψηλές επιδόσεις στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση,
- Μια χώρα με ανθεκτικό σύστημα υγείας,
- Ένα κράτος πρόνοιας με ισχυρό δίκτυο προστασίας,
- Κράτος δικαίου, διαφάνεια και λογοδοσία με ισχυρούς μηχανισμούς καταπολέμησης της διαφθοράς.

Σύμφωνα με την εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων του ΣΑΑ που διενεργήθηκε από το Τμήμα Οικονομικής Έρευνας του Πανεπιστημίου Κύπρου, αναμένει να υπάρξει σημαντικός μακροοικονομικός αντίκτυπος βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα στην οικονομική ανάπτυξη, την απασχόληση και την παραγωγικότητα.

Σύμφωνα με το προφίλ πληρωμών, η Κύπρος έχει ήδη λάβει ποσό €157 εκ. Τα υπόλοιπα ποσά αναμένεται να εκταμιευθούν κατά την περίοδο 2022-2026 με την επιφύλαξη της εκπλήρωσης των ορόσημων και των στόχων που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του ΣΑΑ της Κύπρου. Περισσότερες λεπτομέρειες παρουσιάζονται στον πίνακα 2γ του Παραρτήματος.

Γ. Συναλλαγές διαχείρισης χαρτοφυλακίου και λήξη χρέους κατά το 2021

Ένας από τους κύριους στρατηγικούς στόχους της ΜΣΔΔΧ 2021-2023 ήταν η ελαχιστοποίηση του εμπορεύσιμου κόστους δανεισμού. Το 2021 και δεδομένων των επιτυχημένων μακροπρόθεσμων εκδόσεων EMTN τα προηγούμενα χρόνια που επέκτειναν και εμπλούτισαν την καμπύλη αποδόσεων των ομολόγων σε πολύ ικανοποιητικό επίπεδο, η κύρια προσοχή δόθηκε στη μείωση του σταθμισμένου μέσου κόστους του δημόσιου χρέους. Μέσω της έκδοσης Ευρωπαϊκού Μεσοπρόθεσμο Ομολόγου το 2021, το ΓΔΔΧ πέτυχε να μειώσει περαιτέρω το σταθμισμένο μέσο κόστος του δημόσιου χρέους σε πιο βιώσιμα επίπεδα, να ενισχύσει το απόθεμα ρευστότητας και να βελτιώσει τη βάση των επενδυτών ως προς τη γεωγραφική κατανομή τους, το είδος και το μέγεθος.

Δεδομένης της συνέχισης της ύπαρξης αβεβαιότητας που πηγάζει από την εξέλιξη και έκβαση της πανδημίας Covid-19, η κύρια προσοχή από το ΓΔΔΧ δόθηκε στην ενίσχυση του ταμειακού αποθέματος ρευστών διαθεσίμων προκειμένου να αντιμετωπίσει τυχόν μεταβολές στις χρηματοδοτικές ανάγκες και στις προβλεπόμενες ταμειακές ροές. Παρά το γεγονός ότι το ΕΧΠ αναθεωρήθηκε τον Απρίλιο του 2021 αυξάνοντας το μέγιστο ποσό δανεισμού μεταξύ 300 εκ. ευρώ και 380 εκ. ευρώ, ο τελικός δανεισμός ήταν χαμηλότερος λόγω της μείωσης της αβεβαιότητας αλλά και των καλύτερων από τις αναμενόμενες μακροοικονομικές προβλέψεις που είχαν γίνει. Ως εκ τούτου, σημαντικό μέρος των αυξημένων χρηματοδοτικών αναγκών καλύφθηκε με τη χρήση των ταμειακών αποθεμάτων που προϋπήρχαν στα κρατικά ταμεία.

Οι λεπτομέρειες της λήξης χρέους στην εγχώρια/ξένη αγορά και οι πληρωμές δανείων κατά το 2021 παρουσιάζονται στο Παράρτημα.

Ο Πίνακας 4 που ακολουθεί δείχνει όλες τις μακροπρόθεσμες εξοφλήσεις χρέους και τις συναλλαγές πρόωρης αποπληρωμής το 2021. Η

προγραμματισμένη λήξη μακροπρόθεσμου χρέους του έτους, με εξαίρεση τις πρόωρες αποπληρωμές, ανήλθε στα 907 εκ. ευρώ και αφορούσαν κατά κύριο λόγο ομόλογα εσωτερικού.

Σε ό,τι αφορά το βραχυπρόθεσμο χρέος και λαμβανομένου υπόψη της αποπληρωμής του ΓΔ 52 εβδομάδων συνολικού ύψους 1250 εκ. ευρώ τον Απρίλιο του 2021, το ποσό που έκτοτε και καθόλη τη διάρκεια του έτους παρέμενε στα 300 εκ. ευρώ ως ανεξόφλητο χρέος μέχρι το τέλος του 2021.

Πίνακας 4: Λήξη μακροπρόθεσμου χρέους και πρόωρες αποπληρωμές χρέους κατά το 2021

	σε εκ. ευρώ	%
1 Εγχώρια ομόλογα	689	73
2 Δάνεια	91	10
3 Αξίόγραφα προς φυσικά πρόσωπα (εκ των οποίων: πρόωρες αποπληρωμές 38.1 ευρώ)	165	17
Σύνολο	945	100

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Σημείωση: Λήξη χρέους €1250 εκ. που αφορά ΓΔ 52-εβδομάδων το 2021 δεν περιλαμβάνεται.

Δ. Ανασκόπηση ετήσιου χρηματοδοτικού προγράμματος 2021

Η ενότητα αυτή παρουσιάζει πώς το ετήσιο χρηματοδοτικό πρόγραμμα επηρέασε και άλλαξε τη διάρθρωση του χρέους μέσα στο 2021. Η διάρθρωση του χρέους διαμορφώθηκε κυρίως από τη σημαντική μείωση του βραχυπρόθεσμου χρέους κατά 1175 εκ. ευρώ καθώς και τη νέα έκδοση 5-ετούς ομολόγου EMTN συνολικής αξίας 1000 εκ. ευρώ. Επιπλέον, σημειώθηκε μείωση στα ομόλογα εσωτερικού κατά 689 εκ. ευρώ, εκ των οποίων ποσό 580 εκ. ευρώ αφορούσε ομόλογο που εκδόθηκε το 2018 για διευκόλυνση της πώλησης της πρώην ΣΚΤ προς την Ελληνική τράπεζα.

Πίνακας 5: Μεταβολή στη διάρθρωση του χρέους κατά το 2021

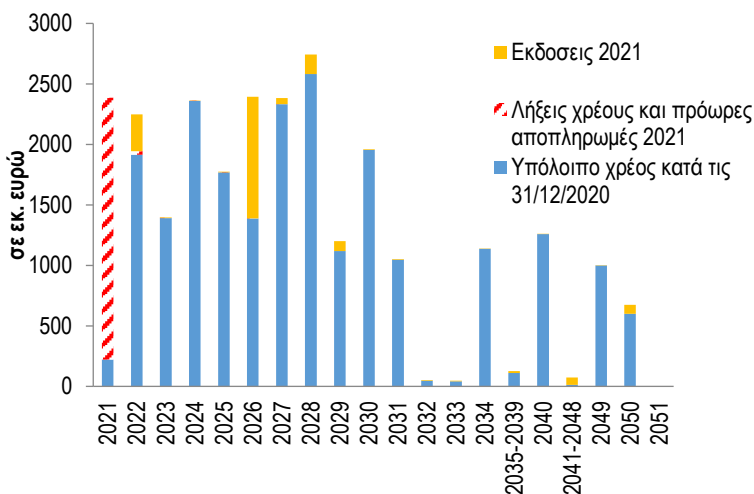
		σε εκ. ευρώ
1	Εγχώρια ομόλογα	-689
2	ΕΜΟ (EMTN)	1000
3	Γραμμάτια Δημοσίου	-1175
4	Δάνεια	363
5	Ομόλογα προς φυσικά πρόσωπα	-122
Σύνολο		-623

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Το Διάγραμμα 7 πιο κάτω, απεικονίζει πώς έχει μεταβληθεί το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής του χρέους λόγω των συναλλαγών χρηματοδότησης και διαχείρισης υποχρεώσεων χαρτοφυλακίου κατά το 2021. Στο χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής του δημόσιου χρέους προστέθηκε συνολικό ποσό νέων εκδόσεων ύψους 1.8 δισ. ευρώ. Το ποσό των 1000 εκ. ευρώ των νέων εκδόσεων χρέους που αφορούν το ομόλογο εξωτερικού

λήξεως 2026. Το δεύτερο μεγαλύτερο ποσό χρέους της τάξης των 162 εκ. ευρώ που λήγει το 2028 σχετίζεται κυρίως με δάνειο που χορηγήθηκε μέσω του εργαλείου SURE. Ένα ποσό ύψους 300 εκατ. ευρώ (το οποίο εκδίδεται και λήγει κατά τη διάρκεια του έτους) αφορά Γραμμάτια Δημοσίου. Το υπόλοιπο κατανέμεται μεταξύ της χρονικής περιόδου 2022-2051 και αφορά εγχώρια ομόλογα για φυσικά πρόσωπα και δάνεια που χορηγήθηκαν από την ΕΤΕ για χρηματοδότηση νέων έργων υποδομής ή έργων που βρίσκονται σε εξέλιξη.

Διάγραμμα 7: Μεταβολή στο χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής χρέους μέσω ενεργειών κατά το 2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Γενικά, το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής χρέους στο τέλος του 2021 ήταν σε άνετα/διαχειρίσιμα επίπεδα και εντός των στόχων που τέθηκαν στη ΜΣΔΔΧ. Το έτος 2028 που είναι η κορύφωση του δημόσιου χρέους βρίσκεται υπό συνεχή παρακολούθηση προκειμένου να αποφευχθεί η προσθήκη νέου

χρέους σε αυτό. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη την ισχυρή ανάκαμψη της οικονομίας και τις θετικές επιπτώσεις στα δημόσια οικονομικά, η κυβέρνηση αναμένεται ότι θα είναι σε θέση να αναχρηματοδοτήσει χωρίς δυσκολία το εν λόγω χρέος.

V. Το ύψος και η διάρθρωση του δημόσιου χρέους

A. Εισαγωγή

Η στατιστική μεθοδολογία και η αποτίμηση για το δημόσιο χρέος βασίζονται σε έννοιες που ορίζονται στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 2010. Σύμφωνα με την ενοποιημένη έκδοση της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2012), το δημόσιο χρέος ορίζεται ως «το συνολικό ακαθάριστο χρέος στην ονομαστική του αξία, που εκκρεμεί στο τέλος του έτους, ενοποιημένο εντός και μεταξύ των τομέων της γενικής κυβέρνησης». Στην περίπτωση της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι σχετικοί υποτομείς είναι η Κεντρική Κυβέρνηση, οι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΑΤΑ) και το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΤΚΑ).

Την εισαγωγή αυτής της Έκθεσης, ακολουθεί το δεύτερο υποκεφάλαιο, το οποίο είναι οργανωμένο σε τρεις ενότητες και επικεντρώνεται στη στατιστική περιγραφή του δημόσιου χρέους. Στην πρώτη και δεύτερη ενότητα γίνεται ανάλυση του μεγέθους, της ιστορικής εξέλιξης και της διάρθρωσης του ενοποιημένου χρέους της Γενικής Κυβέρνησης, ενώ στην επόμενη ενότητα αναλύεται ειδικά η μη ενοποιημένη μορφή του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης.

B. Στατιστική Περιγραφή

B1: Το ύψος και η εξέλιξη του δημόσιου χρέους

Το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ ήταν σε ανοδική πορεία μέχρι το τέλος του 2014 και μετέπειτα κατέγραψε μείωση περίπου 5% κατά μέσο όρο για τα επόμενα τρία συνεχόμενα χρόνια. Το έτος 2018 το ανεξόφλητο δημόσιο χρέος αυξήθηκε κατά 5.8 ποσοστιαίες μονάδες φθάνοντας τα 21.3 δισ. ευρώ λόγω της παρέμβασης του κράτους συνολικού ύψους 3.5 δισ. ευρώ, για σκοπούς διευκόλυνσης της πώλησης της πρώην ΣΚΤ.

Το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ κατέγραψε σημαντική μείωση 7 ποσοστιαίων μονάδων από 98% το 2018 σε 91% περίπου το 2019 ενώ το 2020 το χρέος κατέγραψε σημαντική αύξηση κατά 24 ποσοστιαίες μονάδες λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού η οποία έπληξε σημαντικά μεγάλο αριθμό χωρών ανά το παγκόσμιο, περιλαμβανομένης και της Κυπριακής Δημοκρατίας, προσεγγίζοντας τα 24.8 δισ. ευρώ ή 114.9% του ΑΕΠ, όπως απεικονίζεται στο Διάγραμμα 8 πιο κάτω.

Το 2021, το δημόσιο χρέος μειώθηκε κατά 11 ποσοστιαίες μονάδες, στο 104% το οποίο οφείλεται στους πιο κάτω λόγους:

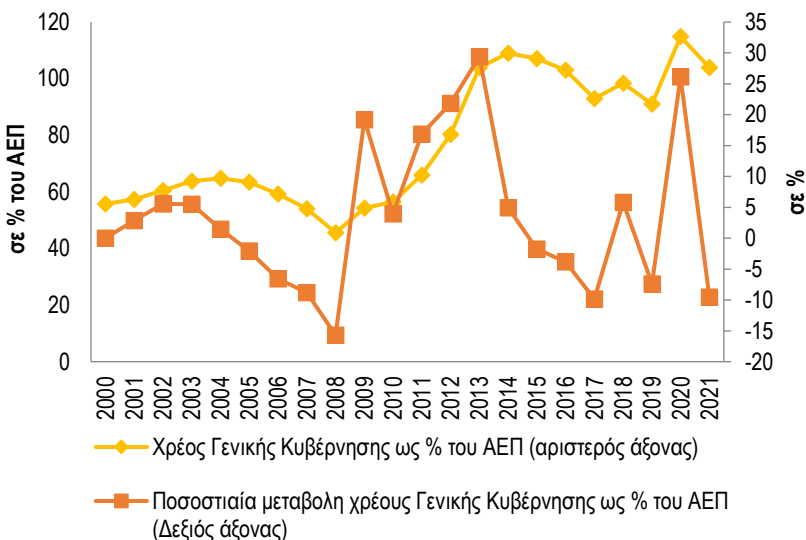
(α) Στην μείωση του ταμειακού αποθέματος η οποία προκάλεσε μείωση του δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες,

(β) Στην αύξηση του ΑΕΠ, η οποία προκάλεσε μείωση του δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες.

Το Διάγραμμα επίσης απεικονίζει την ποσοστιαία μεταβολή του χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ, η οποία βρίσκεται σε καθοδική πορεία από το 2014, με εξαίρεση το έτος 2018 και το 2020.

Το καθαρό χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ, μη συμπεριλαμβανομένων των ρευστών ταμειακών αποθεμάτων ύψους 2762 εκ. ευρώ, εκτιμήθηκε στο 88% στο τέλος του 2021.

Διάγραμμα 8: Εξέλιξη του χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά τα έτη 2000-2021

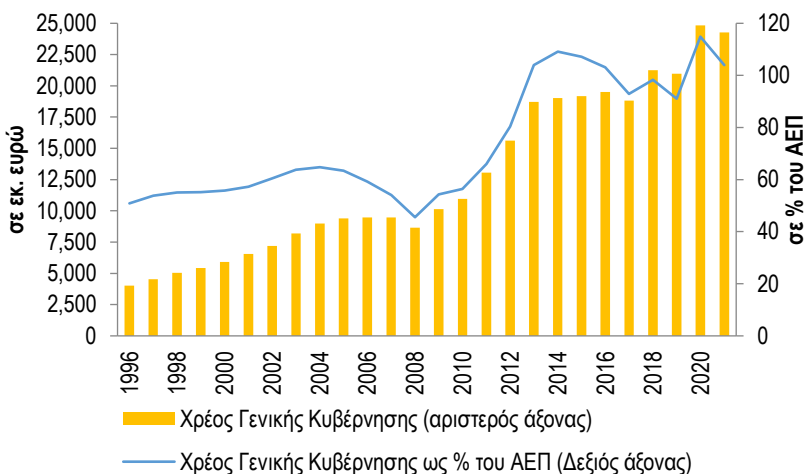
(Πηγή: ΓΔΔΧ, Υπουργείο Οικονομικών και Eurostat)

Το Διάγραμμα 9 πιο κάτω, απεικονίζει την εξέλιξη του χρέους τη χρονική περίοδο 1996-2021. Κατά τη χρονική περίοδο 1996-2004, το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης κατέγραψε ανοδική πορεία ενώ μεταγενέστερα ακολούθησε καθοδική πορεία μέχρι το 2008 όπου το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκε στο 46% λόγω προσπάθειών δημοσιονομικής περισυλλογής και της χρήσης των χρεολυτικών ταμείων. Έκτοτε, οι αρνητικές δημοσιονομικές εξελίξεις, οι υποτονικοί και μετέπειτα αρνητικοί ρυθμοί ανάπτυξης, καθώς επίσης και η στήριξη του τραπεζικού τομέα και η λήψη μνημονιακών και άλλων δανείων διάσωσης που ακολούθησαν, συνέβαλαν σε μια σημαντική αύξηση του δείκτη χρέους ως προς το ΑΕΠ. Η κρατική χρηματοδότηση στο εγχώριο χρηματοπιστωτικό σύστημα λόγω της

τραπεζικής κρίσης ανήλθε σε 3.6 δισ. ευρώ ή περίπου 20% του ακαθάριστου δημόσιου χρέους στο τέλος του 2015.

Παρά την απότομη αύξηση του δημόσιου χρέους, τα ισχυρά δημοσιονομικά αποτελέσματα και ο ισοσκελισμένος προϋπολογισμός για τα έτη 2014- 2016 καθώς επίσης και οι ισχυροί ρυθμοί οικονομικής μεγέθυνσης της οικονομίας στο 3.2% το 2015 και 6.4% το 2016, σηματοδότησαν τη σταθεροποίηση του χρέους ενωρίτερα και σε χαμηλότερα επίπεδα από τα προβλεπόμενα. Τα έτη 2017 και 2018 καταγράφηκαν επίσης ισχυρά δημοσιονομικά αποτελέσματα με θετικούς ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης, 5.2% στο κάθε έτος, ενώ για το έτος 2019 ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης κατέγραψε επιβράδυνση περίπου στο 3.1%, η οποία ωστόσο κυμάνθηκε πάνω από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης. Το 2020, το δημόσιο χρέος κατέγραψε αύξηση κατά 24 ποσοστιαίες μονάδες προσεγγίζοντας το 115% του ΑΕΠ ενώ ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης παρουσίασε μείωση κατά 5.1% λόγω της επίδρασης της πανδημίας στην οικονομική δραστηριότητα. Η ιστορική εξέλιξη του ακαθάριστου χρέους της Γενικής Κυβέρνησης σε αξία και σε ποσοστό του ΑΕΠ για την περίοδο 1995-2021 παρατίθεται στον Πίνακα 4 στο Παράρτημα.

Διάγραμμα 9: Ιστορική εξέλιξη του χρέους Γενικής Κυβέρνησης κατά τα έτη 1996-2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ και Υπουργείο Οικονομικών)

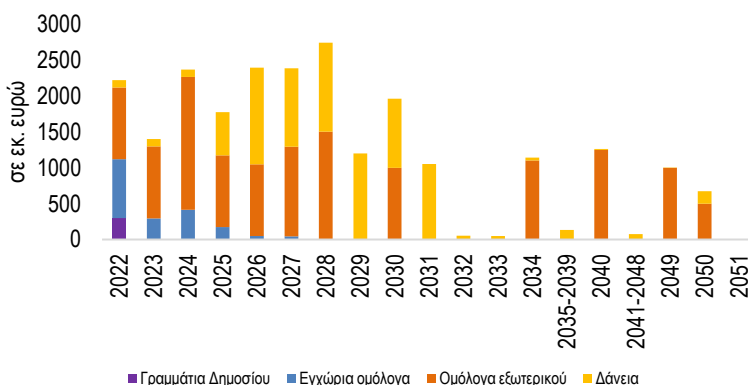
B2: Σύνοψη Χρέους Γενικής Κυβέρνησης

Στην ενότητα αυτή παρατίθεται η σύνοψη του χρέους Γενικής Κυβέρνησης όπως διαμορφώθηκε στο τέλος του 2021. Το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης δίδει μια ξεκάθαρη εικόνα της κατανομής της λήξης του χρέους. Το Διάγραμμα 10 απεικονίζει τη χρονολογική διάρθρωση του χρέους, δηλαδή το ύψος του ανεξόφλητου χρέους της Γενικής Κυβέρνησης που λήγει σε κάθε δεδομένο έτος, εξαιρουμένου του χρέους που αφορά δάνεια προς το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ) ύψους 225 εκ. ευρώ, ως είχε διαμορφωθεί στο τέλος του 2021.

Παρόλο το συγκριτικά μεγάλο ύψος του δημόσιου χρέους και της ανάγκης σημαντικής μείωσης του, το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής του χρέους κατανέμεται με τρόπο που να διασφαλίζει την άνετη εξυπηρέτηση του και η λήξη χρέους βρίσκεται σε διαχειρίσιμα επίπεδα. Κατά την περίοδο 2022-2026,

ποσό ύψους 5850 εκ. ευρώ ή περίπου 59% του συνολικού χρέους που λήγει στην περίοδο αυτή σχετίζεται με τις αποπληρωμές των ευρωπαϊκών ομολόγων και ποσό ύψους 2258 εκ. ευρώ ή περίπου 23% αφορά αποπληρωμές δανείων, ενώ το υπόλοιπο ποσό αφορά εγχώρια ομόλογα και ομόλογα προς φυσικά πρόσωπα. Το έτος 2028 απεικονίζει τη μεγαλύτερη συγκέντρωση λήξης χρέους ύψους 2743 εκ. ευρώ εκ των οποίων ποσό ύψους 1500 εκ. ευρώ ή περίπου 55% σχετίζεται με την αποπληρωμή ΕΜΟ και ποσό ύψους 1243 εκ. ευρώ ή περίπου 45% με την αποπληρωμή δανείων κυρίως δόσεων προς τον ΕΜΣ.

Διάγραμμα 10:Χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής χρέους Γενικής Κυβέρνησης στο τέλος του 2021

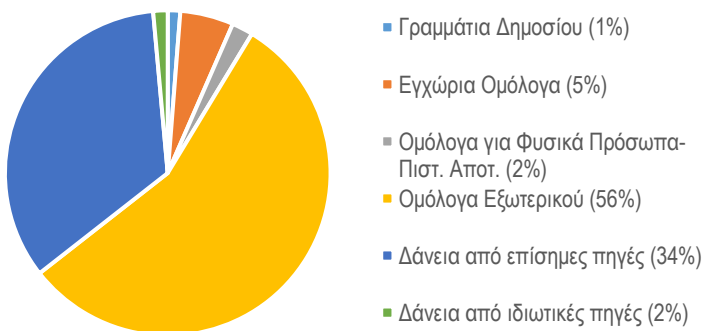
(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Η κατά χρηματοδοτικό εργαλείο κατανομή του δημόσιου χρέους κατά το τέλος του 2021 παρατίθεται στο Διάγραμμα 11 πιο κάτω. Οι δύο κύριες κατηγορίες ανεξόφλητου δημόσιου χρέους σχετίζονται με τα ΕΜΟ (EMTN) και τον επίσημο δανεισμό. Το 56% περίπου του ανεξόφλητου δημόσιου χρέους κατά το έτος 2021, αποτελείται από εκδόσεις ΕΜΟ. Το 34% της κατηγορίας των δανείων, αφορά δάνεια που χορηγήθηκαν στην Κυπριακή Δημοκρατία εκ των οποίων η πλειοψηφία, περίπου 84%, αφορά τον επίσημο δανεισμό που

σχετίζεται με δάνεια που χορηγήθηκαν από τον ΕΜΣ κατά την περίοδο 2013-2016 και δάνεια που χορηγήθηκαν μέσω του εργαλείου SURE κατά την περίοδο 2020-2021, ενώ το υπόλοιπο ποσό αφορά άλλα διμερή δάνεια, εκ των οποίων τα περισσότερα χορηγήθηκαν από την ΕΤΕ και την ΤΑΣΕ.

Το υπόλοιπο μερίδιο του ανεξόφλητου δημόσιου χρέους (περίπου 9%) αφορά την κατηγορία των εγχώριων χρεογράφων η οποία αν και αναμένεται να μειωθεί τα επόμενα χρόνια, εντούτοις θα εξακολουθήσει να χρησιμεύει ως συμπληρωματική πηγή χρηματοδότησης. Το ανεξόφλητο χρέος της Κεντρικής Κυβέρνησης στο τέλος του 2021, παρατίθεται στους Πίνακες 5, 6 και 7 στο Παράρτημα.

Διάγραμμα 11: Κατανομή χρέους Γενικής Κυβέρνησης κατά χρηματοδοτικό εργαλείο στο τέλος του 2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Η ιστορική ανάλυση του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης κατά χρηματοδοτικό εργαλείο κατά τα έτη 2010-2021 απεικονίζεται στο Διάγραμμα 12 πιο κάτω. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, είναι σαφές ότι το μεγαλύτερο μέρος του χρέους της Κυβέρνησης σχετίζεται με τα δάνεια, τα οποία αυξήθηκαν

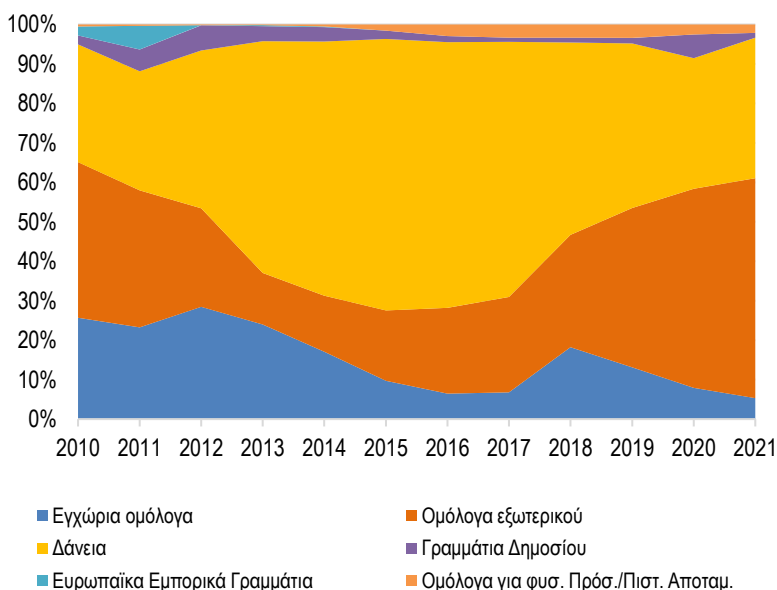
σημαντικά το 2013, κατά 19 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2012 και από τότε ακολούθησαν ανοδική πορεία μέχρι το τέλος του 2015 προσεγγίζοντας το 69% κυρίως λόγω του επίσημου δανεισμού από τον ΕΜΣ και το ΔΝΤ. Κατά το 2016, το ύψος των δανείων σταθεροποιήθηκε στο 67% του δημόσιου χρέους και μετά ακολούθησε καθοδική πορεία προσεγγίζοντας το 33% στο τέλος του 2020 λόγω της πρόωρης αποπληρωμής το 2019 του διμερούς δανείου που χορηγήθηκε από την Ρωσική Ομοσπονδία και της αποπληρωμής του δανείου προς το ΔΝΤ το 2020. Το 2021, το ανεξόφλητο ποσό των δανείων μειώθηκε κατά 2.5 ποσοστιαίες μονάδες φθάνοντας στο 36% λόγω του δανεισμού που παραχωρήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του εργαλείου SURE για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας συνεπεία της πανδημίας Covid-19.

Παρόλο που στο παρελθόν τα εγχώρια ομόλογα αποτελούσαν ένα από τα σημαντικότερα χρηματοδοτικά εργαλεία, με μέση συνεισφορά περίπου 25% κατά την περίοδο 2010-2013, από το 2014 και εντεύθεν, η συνεισφορά των εγχώριων ομολόγων στο χρέος της Γενικής Κυβέρνησης κατέγραψε σημαντική μείωση προσεγγίζοντας το 5% το 2021 σε σύγκριση με 29% το 2012. Η σημαντική αύξηση κατά 12 ποσοστιαίες μονάδες το 2018 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος οφείλεται στην έκδοση εγχώριων κυβερνητικών ομολόγων ύψους 3.19 δισ. ευρώ για σκοπούς διευκόλυνσης της πώλησης της πρώην ΣΚΤ. Η συνεισφορά των εγχώριων ομολόγων αναμένεται να μειωθεί περισσότερο τα επόμενα χρόνια λαμβάνοντας υπόψη τη λήξη εγχώριων ομολόγων και το γεγονός ότι η κύρια χρηματοδότηση αναμένεται να είναι μέσω των διεθνών κεφαλαιαγορών. Παρόλα αυτά η εγχώρια αγορά ομολόγων αναμένεται να συνεχίσει να αποτελεί σημαντική συμπληρωματική πηγή χρηματοδότησης, λόγω της στρατηγικής της σημασίας.

Όσον αφορά τα ΕΜΟ (EMTN), παρατηρήθηκε αύξηση κατά 15 ποσοστιαίες μονάδες προσεγγίζοντας το 28% στο τέλος του 2018 σε σύγκριση με το 2013, ενώ ένα χρόνο αργότερα δηλαδή το 2019, καταγράφηκε σημαντική αύξηση

κατά 12 ποσοστιαίες μονάδες αντικατοπτρίζοντας την πρόθεση της Κυπριακής Δημοκρατίας να διατηρήσει την παρουσία της στις διεθνείς κεφαλαιαγορές και να αναπτύξει την καμπύλη αποδόσεων των ομολόγων της. Στο τέλος του 2020, η συνεισφορά των ΕΜΟ (EMTN) κατέγραψε σημαντική αύξηση κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες προσεγγίζοντας το 50% προκειμένου να αντιμετωπιστεί η αβεβαιότητα ως προς την εξέλιξη της πανδημίας του κορωνοϊού, ενώ το 2021 το μερίδιο ανήλθε στο 56% του δημόσιου χρέους.

Διάγραμμα 12: Ιστορική ανάλυση του χρέους Γενικής Κυβέρνησης κατά χρηματοδοτικό εργαλείο κατά τα έτη 2010-2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

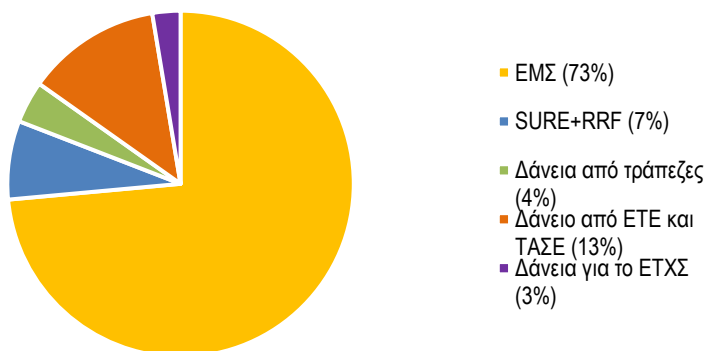
Η κατανομή του ανεξόφλητου ποσού των δανείων κατά πηγή στο τέλος του 2021 παρατίθεται στο Διάγραμμα 13 πιο κάτω. Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω,

το μεγαλύτερο μέρος των υφιστάμενων δανείων στο τέλος του 2021 σχετίζεται με τα παραχωρηθέντα από τον ΕΜΣ δάνεια. Μια άλλη σημαντική πηγή δανεισμού αφορά τα δάνεια που χορηγήθηκαν από την ΕΤΕ και την ΤΑΣΕ για την υλοποίηση έργων υποδομής που βρίσκονται σε εξέλιξη καθώς επίσης και από την ΕΕ μέσω του εργαλείου SURE. Η συνολική αξία των δανείων αυτών ανήλθε στο 20% των ανεξόφλητων δανείων στο τέλος του 2021 εκ των οποίων το 11% αφορά δάνεια από την ΕΤΕ και την ΤΑΣΕ. Τα δάνεια αυτά χορηγήθηκαν για τη χρηματοδότηση διαφόρων έργων όπως έργα με σκοπό την ενίσχυση της ανάπτυξης και την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και έργα για την βελτίωση του οδικού δικτύου. Η συνολική αξία των δανείων της Δημοκρατίας από εγχώριες πηγές ανήλθε στο 4% στο τέλος του 2021.

Τέλος, ποσοστό περίπου 3% των ανεξόφλητων δανείων που παραχωρήθηκαν μέσω του ΕΤΧΣ προς τις χώρες Ελλάδα, Ιρλανδία και Πορτογαλία, η διασφάλιση αποπληρωμής των οποίων έχει κατανομηθεί στις χώρες πιστωτές περιλαμβανομένης και της Κυπριακής Δημοκρατίας, συνυπολογίζονται στο δημόσιο χρέος⁵. Η κατά χρηματοδοτικό εργαλείο και κατά πιστωτή κατανομή του δημόσιου χρέους, όπως διαμορφώθηκε στο τέλος του 2021, απεικονίζεται στον Πίνακα 7 του Παραρτήματος.

⁵ Εφόσον τα δάνεια έχουν παραχωρηθεί στις χώρες αυτές, σε κάθε χώρα πιστωτή αντιστοιχεί ισόποση αξίας στοιχείο ενεργητικού, δηλαδή το συσσωρευτικό χρέος από το ΕΤΧΣ. Όμως, οποιαδήποτε στοιχεία τα οποία μειώνουν το δημόσιο χρέος δεν συνυπολογίζονται στο χρέος της Γενικής Κυβέρνησης εφόσον αυτό υπολογίζεται σε ακαθάριστη μορφή.

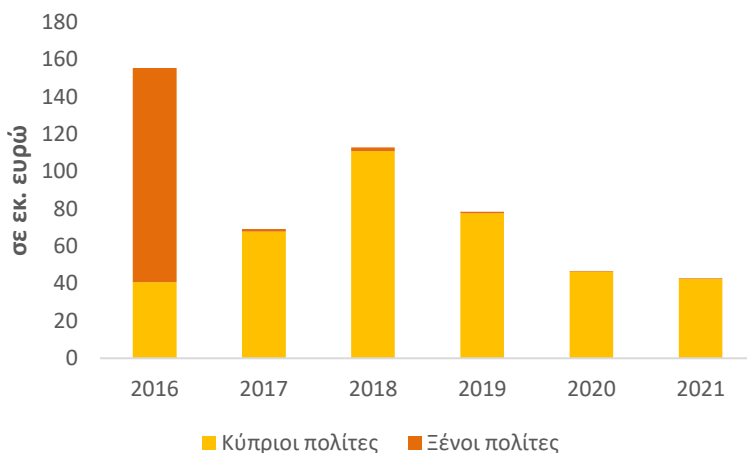
Διάγραμμα 13: Κατά πηγή κατανομή δανείων στο τέλος του 2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Το Διάγραμμα 14 πιο κάτω, απεικονίζει το ανεξόφλητο ποσό των εκδόσεων ομολόγων για φυσικά πρόσωπα κατά υπηκοότητα την περίοδο 2016-2021. Το μεγαλύτερο ποσοστό της αξίας ομολόγων για φυσικά πρόσωπα κατείχαν Κύπριοι πολίτες. Σύμφωνα με τα δεδομένα περί τα τέλη του 2021 περίπου 76% του συνολικού ανεξόφλητου ποσού για ομόλογα για φυσικά πρόσωπα βρισκόταν στην κατοχή Κυπρίων πολιτών και περίπου 24% στην κατοχή ξένων πολιτών.

Διάγραμμα 14: Κατανομή ομολόγων για φυσικά πρόσωπα ανά υπηκοότητα κατά τα έτη 2015-2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, στην περίπτωση της Κυπριακής Δημοκρατίας, τη Γενική Κυβέρνηση συνθέτουν τρεις υποτομείς: η Κεντρική Κυβέρνηση, οι ΑΤΑ και το ΤΚΑ. Η Κεντρική Κυβέρνηση περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες του Προϋπολογισμού και ενός ΝΠΔΔ⁶. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι αρμοδιότητες του ΓΔΔΧ, στην πράξη, περιορίζονται σήμερα στη διαχείριση του χρέους και στις δανειοληπτικές πράξεις της Κεντρικής Κυβέρνησης.

Σύμφωνα με τον ορισμό της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, το δημόσιο χρέος παρουσιάζεται σε ενοποιημένη μορφή και ως εκ τούτου οποιοσδήποτε υποχρεώσεις μεταξύ των υποτομείων της Γενικής Κυβέρνησης δεν προσμετρούνται στο δημόσιο χρέος.

⁶Το ΝΠΔΔ το οποίο συγκαταλέγεται στην κεντρική κυβέρνηση και έχει χρέος είναι ο Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού.

Το μεγαλύτερο ποσοστό του ενοποιημένου χρέους της Γενικής Κυβέρνησης, αποτελεί το χρέος της Κεντρικής Κυβέρνησης. Στο τέλος του 2021, το χρέος της Κεντρικής Κυβέρνησης, εξαιρουμένου του χρέους προς το ΕΤΧΣ, εκτιμήθηκε περίπου στο 99% του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης πάνω σε ενοποιημένη βάση, ποσοστό που ιστορικά παραμένει σταθερό.

Το ύψος των δανείων των ΑΤΑ υπολογίστηκε σε 74 εκ. ευρώ στο τέλος του 2021. Τα δάνεια των ΑΤΑ σχετίζονται συνήθως με έργα υποδομής και με τους πιστωτές να είναι κυρίως εγχώριες τράπεζες και πρώην συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα⁷. Το χρέος είναι υπό μορφή μακροπρόθεσμων τραπεζικών δανείων και φέρουν κυμαινόμενο επιτόκιο.

Ο τρίτος υποτομέας της Γενικής Κυβέρνησης, το ΤΚΑ, δεν έχει οποιοδήποτε υπόλοιπο χρέους. Από την άλλη, το Ταμείο καταγράφει ετήσιο πλεόνασμα το οποίο επενδύεται στην Κεντρική Κυβέρνηση, το συνολικό ύψος του οποίου αποτελεί διακυβερνητικό δανεισμό. Αυτή η ενδοκυβερνητική σχέση ενεργητικού – παθητικού παρατίθεται στο μέρος Β.3 πιο κάτω.

⁷ Τα εν λόγω δάνεια έχουν μεταφερθεί στην Κυπριακή εταιρεία διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων (ΚΕΔΙΠΕΣ).

B.3: Επενδύσεις Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων και υπό Διαχείριση Ταμείων

Το ΤΚΑ λόγω των ιστορικά ετήσιων πλεονασμάτων του, διαθέτει μεγάλο απόθεμα επενδύσεων στην Κεντρική Κυβέρνηση. Οι επενδύσεις του ΤΚΑ υπό μορφή καταθέσεων στην Κυβέρνηση ή μέσω αγοράς κυβερνητικών τίτλων στο τέλος του 2021, ανήλθαν σε 9167 εκ. ευρώ σύμφωνα με τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Τα Ταμεία, τα οποία παρουσιάζονται ως ένας λογαριασμός, στην πραγματικότητα, αποτελούνται από πέντε (5) διαφορετικούς λογαριασμούς:

1. Το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων,
2. Το Λογαριασμό Παροχών Ανεργίας,
3. Το Κεντρικό Ταμείο Αδειών,
4. Το Ταμείο Τερματισμού Απασχόλησης, και
5. Το Ταμείο για την προστασία των δικαιωμάτων εργοδοτούμενου σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη.

Ενδοκυβερνητικές καταθέσεις

Η πλειονότητα των στοιχείων ενεργητικού του ΤΚΑ είναι υπό μορφή καταθέσεων στην Κεντρική Κυβέρνηση. Το πλεόνασμα του ΤΚΑ επενδύεται στην κυβέρνηση, ετησίως. Στο τέλος του 2021, το ύψος των επενδύσεων του ΤΚΑ υπό τη μορφή καταθέσεων όπως αναφέρεται πιο πάνω ανήλθε σε 9167 εκ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση 3.6% σε σύγκριση με το ύψος των επενδύσεων του προηγούμενου έτους που ήταν 8852 εκ. ευρώ.

Ενδοκυβερνητικές επενδύσεις σε κυβερνητικούς τίτλους

Επιπλέον, το ΤΚΑ στην προσπάθεια αύξησης των εσόδων του, έχει επενδύσει τόσο σε κυβερνητικά ομόλογα εξωτερικού όσο και σε εγχώρια κυβερνητικά ομόλογα. Το συνολικό ύψος των επενδύσεων σε τίτλους του Δημοσίου, μετά την λήξη εγχώριου ομολόγου τον Ιούνιο του 2021, στο οποίο το ΤΚΑ διατηρούσε επένδυση ποσού ύψους 10 εκ. ευρώ, εκμηδενίστηκε.

Σημειώνεται ότι, το ΤΚΑ διατηρεί επίσης καταθέσεις σε εγχώρια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, το σύνολο των οποίων ανήλθε σε 105 εκ. ευρώ στο τέλος του 2021.

Ενδοκυβερνητικές επενδύσεις από τα υπό Διαχείριση Ταμεία

Επιπρόσθετα από το ΤΚΑ, ενδοκυβερνητικές επενδύσεις (χρέος) γίνονται και από άλλα πέντε (5) υπό διαχείριση ταμεία. Στο τέλος του 2021, το συνολικό ύψος των επενδύσεων των πέντε (5) υπό Διαχείριση Ταμείων της Κεντρικής Κυβέρνησης ανήλθε σε 123 εκ. ευρώ, εκ των οποίων τα 62 εκ. ευρώ αφορούσαν επενδύσεις του Ταμείου Τουρκοκυπριακών Περιουσιών, 57 εκ. ευρώ του Ταμείου Πρόνοιας Τακτικών Κυβερνητικών Εργατών και 4 εκ. ευρώ του Ταμείου Θήρας. Τα υπόλοιπα δύο (2) υπό Διαχείριση Ταμεία είναι τα ακόλουθα:

1. Το Ταμείο της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, και
2. Το Ταμείο του Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης.

Σημειώνεται ότι το εκκρεμές υπόλοιπο των δύο πιο πάνω Ταμείων από το τέλος του 2018 είναι μηδενικό. Τα πλεονάσματα των υπό Διαχείριση Ταμείων επενδύονται σε βραχυπρόθεσμα κυβερνητικά Γραμμάτια.

Τέλος, το μόνο ενδοκυβερνητικό χρέος μεταξύ των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Κεντρικής Κυβέρνησης είναι δύο δάνεια, τα οποία χορηγήθηκαν από το Δήμο Λευκωσίας προς την Κεντρική Κυβέρνηση το 2011⁸, με μεταβλητό επιτόκιο και λήξη το 2035 και 2026 αντίστοιχα, με πενταετή περίοδο χάριτος. Το συνολικό εκκρεμές υπόλοιπο των εν λόγω δανείων, όπως αυτό διαμορφώθηκε στο τέλος του 2021, ανήλθε σε 6 εκ. ευρώ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, η ενδοκυβερνητική σχέση Κυβέρνησης – ΤΚΑ και άλλων υπό διαχείριση ταμείων όπως αναφέρονται πιο πάνω, σε ενοποιημένη βάση, αποτελεί απλά μια στατιστική και λογιστική μεθοδολογία.

⁸ Αυτό ήταν πριν την ψήφιση του Περί της ΔΔΧ Νόμου (2012) και του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (2014)

VI. Κόστος και Κίνδυνοι

A. Εισαγωγή

Η σχέση μεταξύ του αναμενόμενου κόστους και του κινδύνου ενσωματώθηκε στη ΜΣΔΔΧ 2021-2023. Η ανάλυση κόστους-κινδύνου εξετάστηκε με τη χρήση ενός αναλυτικού μοντέλου της ΜΣΔΔΧ το οποίο περιλαμβάνει μια επιμερισμένη ανάλυση διαφορετικών σεναρίων δανεισμού.

Το κεφάλαιο αυτό οργανώνεται σε δύο υποκεφάλαια. Στο πρώτο υποκεφάλαιο αναλύονται οι πληρωμές των τόκων και το μέσο επιτόκιο του δημόσιου χρέους. Στο δεύτερο υποκεφάλαιο παρατίθενται οι κίνδυνοι του δημόσιου χρέους.

B. Κόστος δημόσιου χρέους

Σε αυτό το υποκεφάλαιο, παρατίθεται το κόστος του δημόσιου χρέους κυρίως μέσω (α) της πληρωμής των τόκων για την εξυπηρέτησή του και (β) του μέσου σταθμικού κόστους του δημόσιου χρέους.

Ιστορικά, κατά τη διάρκεια της χρονικής περιόδου 1995-2006, το μέσο μερίδιο των δημοσιονομικών εσόδων που χρησιμοποιείται για την εξυπηρέτηση των τόκων του δημόσιου χρέους (πληρωμή τόκων) ανερχόταν στο 9%, με το υψηλότερο μερίδιο να φθάνει μέχρι και το 10% κατά το έτος 2000. Η μείωση του δημόσιου χρέους το 2008 κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2007 συνέβαλε στη μείωση του ύψους των πληρωμών των τόκων στο 7% των δημοσιονομικών εσόδων και στη συνέχεια παρέμεινε περίπου στο 6% κατά τα έτη 2009-2011.

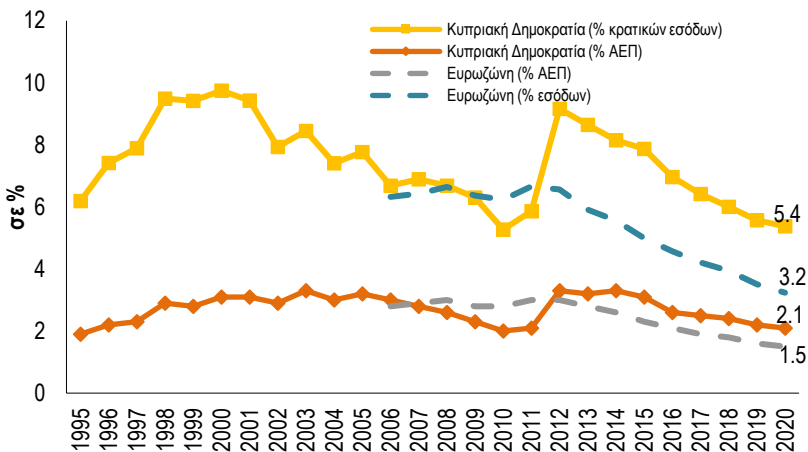
Στη συνέχεια λόγω της απότομης αύξησης του δημόσιου χρέους τα επόμενα χρόνια, καθώς και της αύξησης του ίδιου του κόστους δανεισμού, το μερίδιο της πληρωμής των τόκων ως προς τα δημοσιονομικά έσοδα είχε αρχίσει να αυξάνεται προσεγγίζοντας το 9% στο τέλος του 2013. Μετά ακολούθησε πτωτική πορεία προσεγγίζοντας το 5% στο τέλος του 2020, όπως

απεικονίζεται στο Διάγραμμα 15 πιο κάτω. Σημειώνεται ότι, η αύξηση του ύψους των πληρωμών για τόκους συγκρατήθηκε από τα χαμηλά επιτόκια βάσης.

Επιπλέον, οι πληρωμές τόκων ως ποσοστό του ΑΕΠ ανήλθαν περίπου στο 3% κατά τη χρονική περίοδο 2000-2008 και στη συνέχεια παρέμειναν σταθερές στο 2% μέχρι το τέλος του 2011. Από το 2012, οι πληρωμές των τόκων της Δημοκρατίας ως ποσοστό του ΑΕΠ άρχισαν να αυξάνονται παραμένοντας σε υψηλότερα επίπεδα από τις αντίστοιχες πληρωμές του μέσου όρου της Ευρωζώνης, όπως απεικονίζεται στο Διάγραμμα 15. Αξίζει να τονισθεί ότι, παρά την απότομη αύξηση του δημόσιου χρέους κατά την περίοδο 2011-2013, το ύψος των πληρωμών για τόκους μειώθηκε επωφελούμενο από τη σημαντική βελτίωση του κόστους δανεισμού λόγω του δανεισμού από επίσημες πηγές.

Στο τέλος του 2018, το μερίδιο της πληρωμής των τόκων ως ποσοστό του ΑΕΠ εκτιμήθηκε στο 2.4% σε σύγκριση με 2.5% το προηγούμενο έτος παρόλη την αύξηση του χρέους το 2018, το οποίο εξηγείται από: (α) τα χαμηλότερα ποσά των πληρωμών για τόκους λόγω του χαμηλότερου κόστους δανεισμού μέσω του περιβάλλοντος χαμηλών επιτοκίων στην Ευρωζώνη, (β) της βελτίωσης της πιστοληπτικής αξιολόγησης, (γ) της ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας και (δ) του υψηλότερου ΑΕΠ. Επιπρόσθετα, οι πρώτες πληρωμές τόκων για το αυξημένο χρέος του 2018, εμπίπτουν στο επόμενο έτος 2019. Το 2019, οι πληρωμές τόκων ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκαν στο 2.2% ενώ το έτος 2020 το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 2.1%. Όπως απεικονίζεται στο επόμενο διάγραμμα, η διαφορά των πληρωμών των τόκων ως ποσοστό του ΑΕΠ μεταξύ της Δημοκρατίας και της Ευρωζώνης αυξήθηκε οριακά κατά 0.02 ποσοστιαίες μονάδες προσεγγίζοντας το 0.6% στο τέλος του 2020 σε σύγκριση με το τέλος του 2019. Η ιστορική εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους κατά τη χρονική περίοδο 2012-2020 παρατίθεται στον Πίνακα 9 του Παραρτήματος.

Διάγραμμα 15: Κατανομή πληρωμών τόκων για το δημόσιο χρέος κατά τα έτη 1995-2020

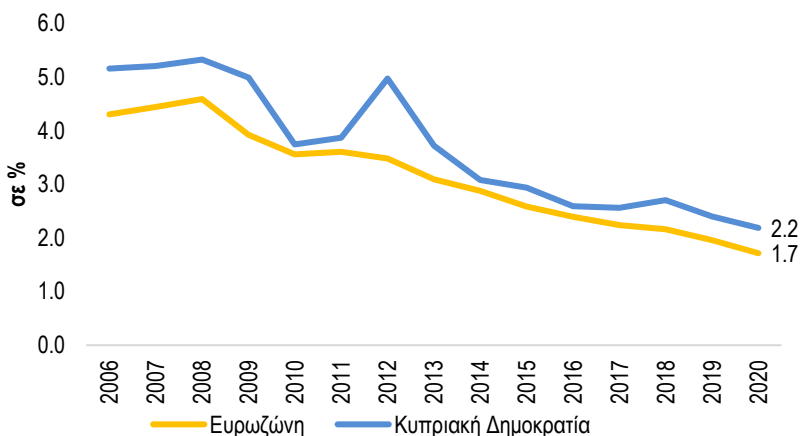

(Πηγή: ΓΔΔΧ και Eurostat)

Σημείωση: Οι πληρωμές τόκων το 2021 ως ποσοστό του ΑΕΠ εκτιμήθηκαν στο 1.8%

Το Διάγραμμα 16 απεικονίζει την κατανομή των πληρωθέντων τόκων ως προς το χρέος της Κυπριακής Δημοκρατίας σε σύγκριση με την αντίστοιχη κατανομή των κρατών-μελών της Ευρωζώνης την περίοδο 2006-2020. Οι πληρωθέντες τόκοι ως προς το χρέος είναι σε καθοδική πορεία από το 2013, καταγράφοντας μικρές διακυμάνσεις. Η διαφορά μεταξύ της Δημοκρατίας και των χωρών της Ευρωζώνης, έχει μειωθεί σημαντικά και υπάρχει σύγκλιση. Εντούτοις, παρατηρείται μια διαφορά η οποία προσεγγίζει το 0.5% στο τέλος του 2020 σε σύγκριση με 1.5% στο τέλος του 2012.

Διάγραμμα 16: Κατανομή των καταβληθέντων τόκων (t) ως προς το χρέος $(t-1)$ κατά τα έτη 2006-2020

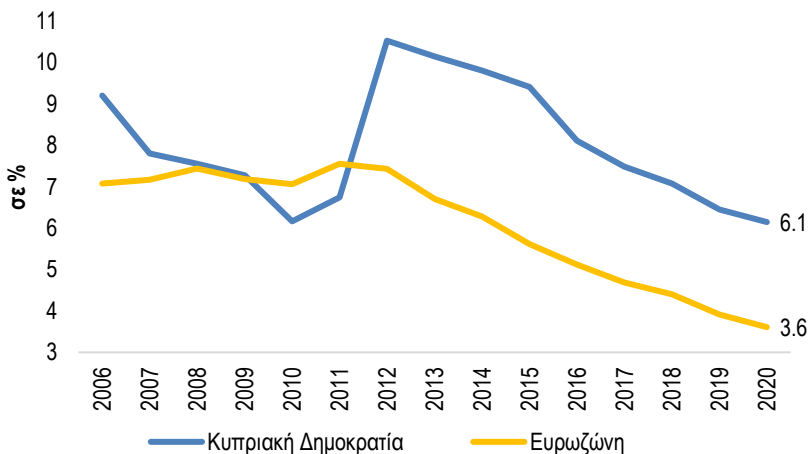

(Πηγή: ΓΔΔΧ και Eurostat)

Σημείωση: Οι πληρωμές των τόκων ως προς το χρέος $(t-1)$ το 2021 εκτιμήθηκαν στο 1.7% λόγω κυρίως της αύξησης του δημόσιου χρέους (επίδραση παρονομαστή) και σε λιγότερο βαθμό στη μείωση του ύψους των πληρωμών τόκων (επίδραση αριθμητή).

Το Διάγραμμα 17 απεικονίζει την κατανομή των καταβληθέντων τόκων ως προς τα φορολογικά έσοδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σε σύγκριση με την αντίστοιχη κατανομή των κρατών-μελών της Ευρωζώνης την περίοδο 2006-2020. Από το 2013, η διαφορά των καταβληθέντων τόκων ως προς τα φορολογικά έσοδα φθίνει, εντούτοις η εν λόγω διαφορά παραμένει μεγάλη και κατά την περίοδο 2019-2020 σταθεροποιήθηκε περίπου στο 2.5%.

Διάγραμμα 17: Κατανομή των καταβληθέντων τόκων ως προς τα φορολογικά έσοδα κατά τα έτη 2006-2020

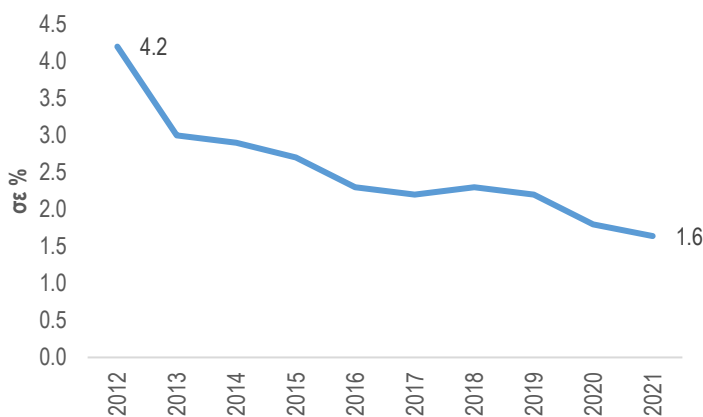
(Πηγή: ΓΔΔΧ και Eurostat)

Ένα άλλο μέτρο που δίνει μια ένδειξη ως προς το συνολικό ποσοστό που καταβάλλεται από το κράτος για τη χρηματοδότηση του δημόσιου χρέους είναι το μέσο σταθμικό κόστος του χρέους (ΜΣΚΧ), αν και αυτό δεν καταδεικνύει την επιβάρυνση για την οικονομία στο σύνολό της. Ο δείκτης αυτός παρέχει πληροφορίες στους επενδυτές σχετικά με την πιστοληπτική ικανότητα ή την επικινδυνότητα του κράτους υποδεικνύοντας ότι τα κράτη με υψηλότερο κίνδυνο συνήθως έχουν μεγαλύτερο ΜΣΚΧ. Στα πλαίσια αυτά ο εν λόγω δείκτης είναι υψίστης σημασίας για τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους.

Όπως παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 18 πιο κάτω, κατά την περίοδο 2010-2012 το ΜΣΚΧ κατέγραψε ανοδική πορεία φθάνοντας στο 4.2% στο τέλος του 2012. Ένα χρόνο αργότερα, το ΜΣΚΧ κατέγραψε σημαντική μείωση της τάξεως των 1.2 ποσοστιαίων μονάδων σε σύγκριση με το 2012 κυρίως λόγω

της επίσημης χρηματοδότησης από τον ΕΜΣ και το ΔΝΤ με χαμηλά επιτόκια. Κατά τη διάρκεια της χρονικής περιόδου 2013-2019, το ΜΣΚΧ κατέγραψε πτωτική πορεία φθάνοντας στο 1.6% στο τέλος του 2021 σε σύγκριση με 1.8% στο τέλος του 2018. Η πτωτική πορεία του μέσου σταθμικού επιτοκίου του δημόσιου χρέους αντικατοπτρίζει τη θετική επίδραση του χαμηλού κόστους δανεισμού από τον ΕΜΣ και το ΔΝΤ καθώς επίσης και των συναλλαγών διαχείρισης υποχρεώσεων χαρτοφυλακίου που εκτελέστηκαν από το ΓΔΔΧ αλλά και του περιβάλλοντος χαμηλών επιτοκίων στην ευρωπαϊκή αγορά κεφαλαίων. Απαραίτητη επιδίωξη με σκοπό το δημόσιο χρέος να διατηρηθεί διαχειρίσιμο, είναι να σταθεροποιηθεί το ΜΣΚΧ κάτω από το επίπεδο του ονομαστικού ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης του ΑΕΠ.

Διάγραμμα 18: Μέσο σταθμικό επιτόκιο του δημόσιου χρέους κατά τα έτη 2010-2021

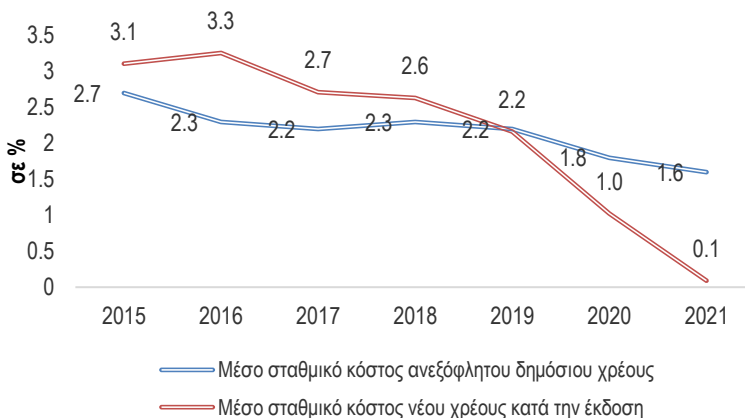
(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Το διάγραμμα 19 πιο κάτω, απεικονίζει την ιστορική εξέλιξη του μέσου σταθμικού κόστους του ανεξόφλητου χρέους σε σύγκριση με το μέσο σταθμικό κόστος έκδοσης του νέου χρέους σε ετήσια βάση για την περίοδο 2015-2021.

Για την περίοδο 2015-2018, το μέσο σταθμικό κόστος του νέου χρέους διατηρήθηκε σε υψηλότερα επίπεδα από το αντίστοιχο μέσο κόστος του ανεξόφλητου χρέους αποδίδοντας τις μικρές μεταβολές στο δεύτερο δείκτη χρέους. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μείωση του μέσου σταθμικού κόστους του ανεξόφλητου χρέους κατά τη περίοδο αναφοράς αποδίδεται κυρίως στην εφαρμογή της στρατηγικής διαχείρισης χρέους του ΓΔΔΧ καθότι η τελευταία εκταμίευση από τον ΕΜΣ ήταν κατά το 2015 και ένα μικρό ποσό κατά το 2016 από το ΔΝΤ. Αν εξαιρεθεί το κόστος του κεφαλαίου που χορηγήθηκε από τον ΕΜΣ-ΔΝΤ, τότε το μέσο σταθμικό κόστος του εκδοθέντος χρέους στην έκδοση κατά το 2015 και 2016 ήταν 3.8% και 3.4% αντίστοιχα υποδηλώνοντας την καθοδική πορεία του στην περίοδο αναφοράς. Η σταδιακή μείωση του μέσου σταθμικού κόστους του νέου χρέους στην έκδοση αποδίδεται σε αριθμό παραγόντων, μεταξύ των οποίων, το χαμηλό περιβάλλον επιτοκίων στην ευρωπαϊκές κεφαλαιαγορές, τη βελτίωση της πιστοληπτικής αξιολόγησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και την επιστροφή στην επενδυτική κατηγορία από τον Σεπτέμβριο του 2019 καθώς επίσης και στην επιτυχημένη έξοδο της από το Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής και της παρουσίας της στις διεθνείς αγορές.

Το 2019, επιτεύχθηκε η πλήρης σύγκλιση του μέσου σταθμικού κόστους του νέου χρέους με το μέσο σταθμικό κόστος του ανεξόφλητου χρέους ενώ το 2020 η μείωση του μέσου σταθμικού κόστους του νέου χρέους κατά 1.2 ποσοστιαίες μονάδες συνέβαλε στην περαιτέρω μείωση του συνολικού κόστους. Το 2021 το μέσο σταθμικό κόστος του ανεξόφλητου χρέους κατέγραψε περαιτέρω μείωση κατά 0.2 ποσοστιαίες μονάδες ενώ το μέσο κόστος του νέου χρέους διατηρήθηκε σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, πλησίον του 0.1%.

Διάγραμμα 19: Μέσο σταθμικό κόστος ανεξόφλητου χρέους και εκδοθέντος χρέους της περιόδου 2015-2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

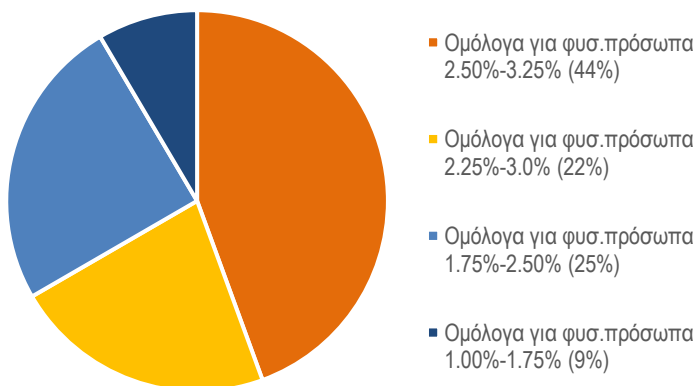
Επιπλέον, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η αναχρηματοδότηση του βραχυπρόθεσμου χρέους επιτυγχάνεται με αρνητικά επιτόκια από το Φεβρουάριο του 2017, με εξαίρεση μια μικρή περίοδο το έτος 2020, προσεγγίζοντας το -0.43% στο τέλος του 2021. Το μέσο σταθμικό κόστος του βραχυπρόθεσμου χρέους το 2021 διατηρήθηκε στην αρνητική περιοχή προσεγγίζοντας το -0.36%.

Όσον αφορά τα επιτόκια των ομολόγων που εκδίδονται προς φυσικά πρόσωπα, σημειώνεται ότι τον Σεπτέμβριο του 2021, το ΓΔΔΧ ανακοίνωσε τη μείωση των επιτοκίων για τις εκδόσεις εξαετών ομολόγων για φυσικά πρόσωπα, με ισχύ από την σειρά του μηνός Ιανουαρίου 2022 και εντεύθεν. Το νέο επιτόκιο καθορίστηκε στο 0.75% και αυξάνεται σταδιακά μέχρι το

1.50%, εφόσον παραμείνει στην κατοχή των φυσικών προσώπων μέχρι το έκτο έτος (βλ. Ανακοίνωση στο Παράρτημα).

Το Διάγραμμα 20 πιο κάτω, απεικονίζει την κατανομή των ομολόγων για φυσικά πρόσωπα βάσει της δομής των επιτοκίων στο τέλος Δεκεμβρίου του 2021. Περίπου το 44% του ανεξόφλητου ποσού των ομολόγων για φυσικά πρόσωπα φέρει επιτόκιο μεταξύ 2.50% και 3.25%. Η δεύτερη μεγαλύτερη κατηγορία αφορά ομόλογα για φυσικά πρόσωπα με επιτόκια μεταξύ 1.75% και 2.50% κα ακολούθως τα ομόλογα με επιτόκια μεταξύ 2.25% και 3.00%. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μικρότερη κατηγορία είναι η νέα κατηγορία επιτοκίων, (μεταξύ 1.00% και 1.75%) που προστέθηκε το έτος 2020, η οποία προσέγγισε το 9% στο τέλος του 2021.

Διάγραμμα 20: Κατανομή ομολόγων προς φυσικά πρόσωπα ανά δομή επιτοκίου το 2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Όπως αναφέρθηκε στο Κεφάλαιο 2, με σκοπό τη μείωση του κόστους του εμπορεύσιμου χρέους, το ΓΔΔΧ αύξησε τις προσπάθειες του για περαιτέρω διεύρυνση της επενδυτικής βάσης στις εκδόσεις των ΕΜΟ (EMTN). Από το 2016, η οργάνωση των συναντήσεων με επενδυτές καλύπτει μεγαλύτερο

αριθμό χρηματοοικονομικών κέντρων σε αγορές των ΗΠΑ και Ευρώπης. Η εξέλιξη της κατά γεωγραφικής προέλευσης και του τύπου κατανομής των επενδυτών σε επιλεγμένες εκδόσεις ευρωπαϊκών μεσοπρόθεσμων ομολόγων απεικονίζονται στα Διαγράμματα 21 και 22 αντίστοιχα.

Το έτος 2019, καταγράφηκε σημαντική βελτίωση της ποιότητας του βιβλίου προσφορών σε όλες τις εκδόσεις EMO (EMTN). Αυτό οφείλεται κυρίως στο βελτιωμένο προφίλ πιστοληπτικής αξιολόγησης της Κυπριακής Δημοκρατίας, στις θετικές προοπτικές της οικονομίας καθώς επίσης στην ισχυρή στήριξη από την διεθνή επενδυτική κοινότητα. Στην έκδοση EMTN του 2021, παρατηρήθηκε αυξημένη συμμετοχή από Τράπεζες / Κεντρικές Τράπεζες.

Σε όλες τις εκδόσεις, που παρατίθενται στο διάγραμμα, η μεγαλύτερη κατηγορία επενδυτών ήταν οι Διαχειριστές κεφαλαίων (στο 47% κατά μέσο όρο) και ακολούθως οι Τράπεζες/Κεντρικές Τράπεζες (στο 25% κατά μέσο όρο). Η συμμετοχή των Ταμείων Αντιστάθμισης Κινδύνου κατέγραψε μεγάλη μείωση προσεγγίζοντας το 14% κατά μέσο όρο. Η συμμετοχή Ασφαλιστικών/Συναξιοδοτικών Ταμείων διαμορφώθηκε στο 12% κατά μέσο όρο.

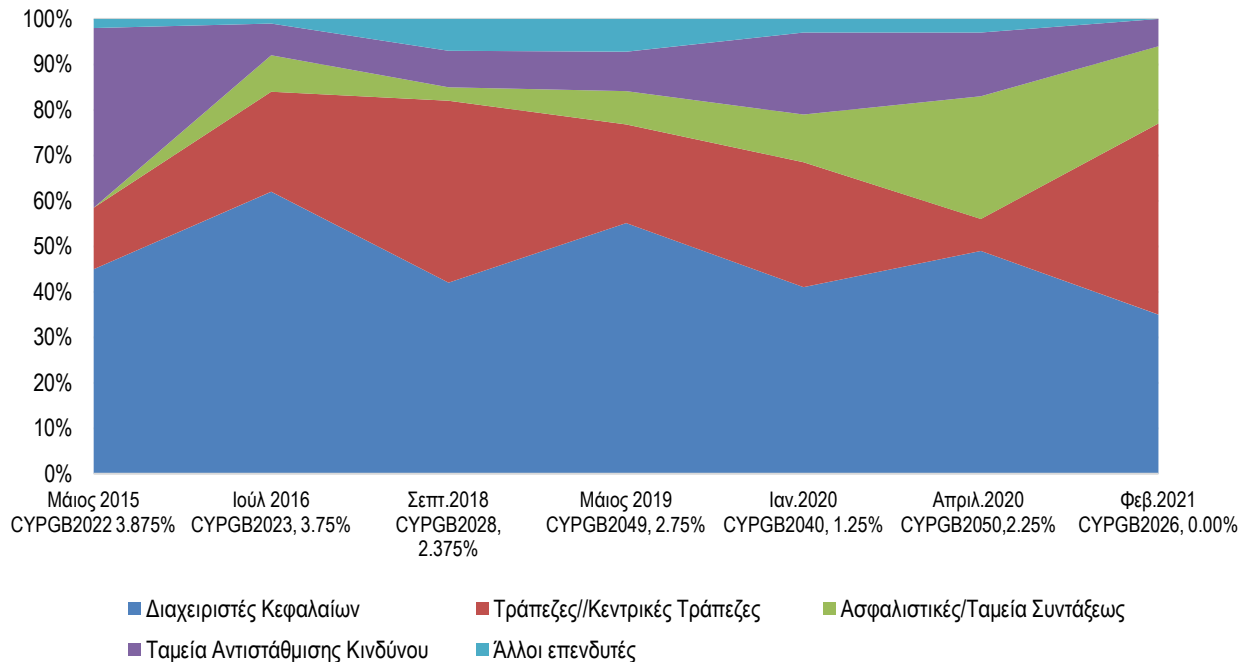
Όσον αφορά τη γεωγραφική κατανομή των επενδυτών, αξίζει να σημειωθεί ότι από το έτος 2016, επιτεύχθηκε πιο ισορροπημένη κατανομή μεταξύ των επενδυτών του Ηνωμένου Βασιλείου και άλλων χωρών, όμως οι επενδυτές από το Ηνωμένο Βασίλειο εξακολουθούν να έχουν ένα σημαντικό μερίδιο στις εκδόσεις. Συγκεκριμένα, στις εκδόσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας που διενεργήθηκαν το 2019, επιτεύχθηκε μια ευρεία συμμετοχή των επενδυτών από διεθνείς αγορές, τόσο από την Ευρώπη όσο και από το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι επενδυτές από Γερμανία/Αυστρία/Ελβετία ήταν η μεγαλύτερη κατηγορία επενδυτών με ποσοστό συμμετοχής στην τελική κατανομή περίπου στο 29% κατά μέσο όρο των συναλλαγών του 2019. Επιπλέον, αυξημένη

συμμετοχή καταγράφηκε από επενδυτές της Ευρώπης, περιλαμβανομένων και των Κυπρίων επενδυτών σε ποσοστό 7% κατά μέσο όρο.

Στις εκδόσεις του 2020, οι επενδυτές από το Ηνωμένο Βασίλειο και την Γερμανία/Αυστρία/Ελβετία αποτέλεσαν την μεγαλύτερη κατηγορία επενδυτών με ποσοστό συμμετοχής το 46% (στην έκδοση) κατά μέσο όρο. Αξιοσημείωτο είναι ότι στις εκδόσεις του 2020 υπήρξε σημαντική συμμετοχή επενδυτών από Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία και Σκανδιναβικές χώρες. Στην έκδοση EMTN του 2021, καταγράφηκε αυξημένη συμμετοχή από χώρες της Ευρώπης συμπεριλαμβανομένης και της Κυπριακής Δημοκρατίας ενώ η συμμετοχή επενδυτών από το Ηνωμένο Βασίλειο και Γερμανία/Αυστρία/Ελβετία διατηρήθηκε σε ισχυρά επίπεδα.

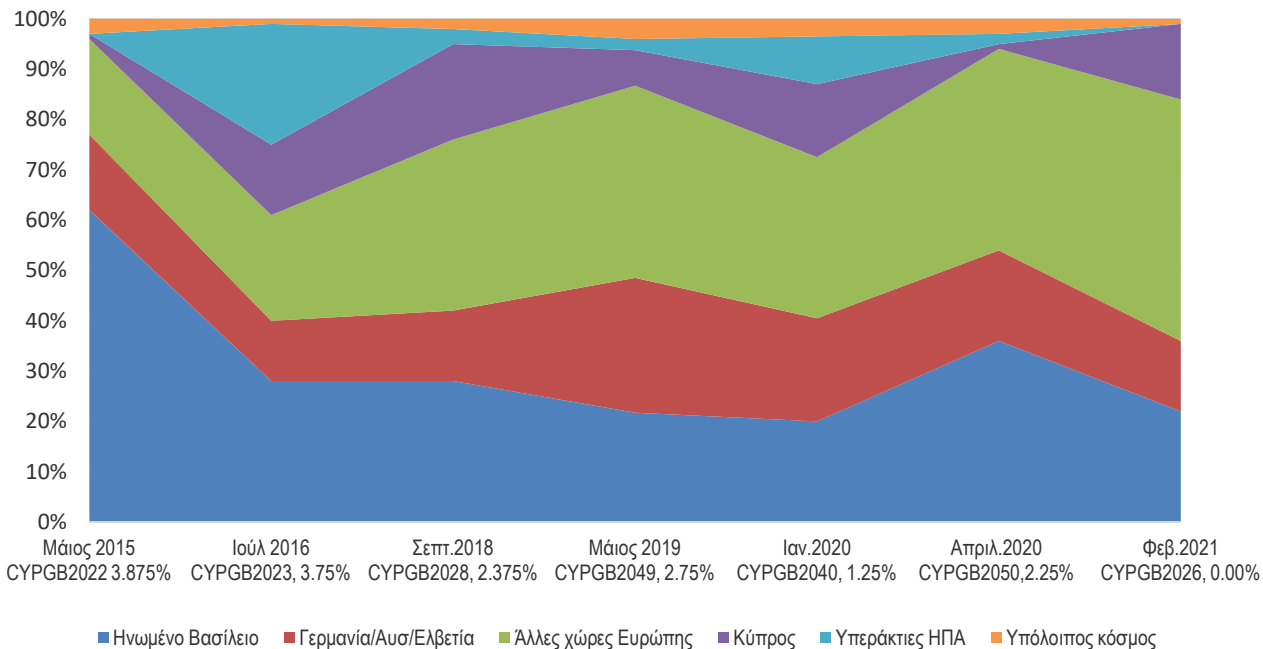
Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις επιλεγμένες εκδόσεις ομολόγων κατά την περίοδο 2015-2021, το ποσοστό συμμετοχής των επενδυτών από το Ηνωμένο Βασίλειο και την Γερμανία/Αυστρία/Ελβετία ανήλθε κατά μέσο όρο στο 48% (στην έκδοση). Το υπόλοιπο ποσοστό κατανέμεται μεταξύ των χωρών της Ευρώπης (στο 33%), στην Κύπρο (στο 10%), σε υπεράκτιες ΗΠΑ (στο 6%) και στον υπόλοιπο κόσμο (στο 3%).

Διάγραμμα 21: Εξέλιξη της κατά τύπου κατανομής επενδυτών επιλεγμένων εκδόσεων EMO (EMTN), της περιόδου 2015-2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Διάγραμμα 22: Εξέλιξη της κατά γεωγραφικής προέλευσης, κατανομής επενδυτών επιλεγμένων εκδόσεων ΕΜΟ (EMTN), της περιόδου 2015-2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Γ. Κίνδυνοι

Γ1: Εισαγωγή

Η διαχείριση του κινδύνου έχει καταστεί ένα πολύ σημαντικό εργαλείο για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων της διαχείρισης του χρέους. Ως εκ τούτου, το πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ΜΣΔΔΧ για τα έτη 2021-2023, περίοδος κατά την οποία το ΓΔΔΧ είχε θέσει αριθμό ποσοτικών στόχων.

Η διαδικασία για την κατάρτιση και την εκτέλεση μιας στρατηγικής για τη διαχείριση του δημόσιου χρέους εμπεριέχει αναπόφευκτα για την Κυπριακή Δημοκρατία τόσο χρηματοοικονομικούς κινδύνους, όσο και μη χρηματοοικονομικούς κινδύνους όπως είναι οι λειτουργικοί κίνδυνοι. Όλοι αυτοί οι κίνδυνοι είναι πρόσθετοι των υφιστάμενων δημοσιονομικών κινδύνων για την Κυβέρνηση.

Σημαντικότερες κατηγορίες χρηματοοικονομικών κινδύνων είναι ο κίνδυνος αναχρηματοδότησης, ο επιτοκιακός κίνδυνος και ο συναλλαγματικός κίνδυνος. Σε γενικές γραμμές, οι δείκτες κινδύνου κατά το 2021 διατηρήθηκαν στα ίδια περίπου επίπεδα με αυτά του 2020. Η μέση εναπομείνασα διάρκεια του εμπορεύσιμου χρέους διατηρήθηκε σε πολύ ικανοποιητικά επίπεδα και κοντά στο μέσο όρο της Ευρωζώνης. Το μέσο σταθμικό κόστος του δημόσιου χρέους συνέχισε την πτωτική του πορεία και κατά το έτος 2021, εξέλιξη η οποία υποστηρίχθηκε, μεταξύ άλλων παραγόντων, από το περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων στις Ευρωπαϊκές αγορές κεφαλαίων. Το χρέος που λήγει εντός ενός έτους σταθεροποιήθηκε περίπου στο 9% ενώ το χρέος που λήγει εντός των επόμενων πέντε ετών κατέγραψε μικρή αύξηση 2 ποσοστιαίων μονάδων το 2021 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Διευκρινίζεται ότι λόγω της πρόωρης αποπληρωμής του δανείου προς το ΔΝΤ το Φεβρουάριο του 2020, ο συναλλαγματικός κίνδυνος εκμηδενίστηκε. Όσον αφορά το χρέος κυμαινόμενου επιτοκίου που αφορά κυρίως τα δάνεια του ΕΜΣ δεν

αναμένονται σημαντικές αλλαγές καθότι η πρώτη αποπληρωμή θα διενεργηθεί το έτος 2025. Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα δάνεια αυτά φέρουν χαμηλό επιτόκιο βάσης, ο κίνδυνος επιτοκίου είναι περιορισμένος.

Όσον αφορά τον κίνδυνο αναχρηματοδότησης, καταγράφεται σημαντική μείωση λόγω της βελτίωσης του χρονοδιαγράμματος αποπληρωμής χρέους καθώς επίσης και σημαντική μείωση του κινδύνου ρευστότητας και του πιστωτικού κινδύνου. Μέσω της στρατηγικής διαχείρισης δημόσιου χρέους και των συναλλαγών διαχείρισης χαρτοφυλακίου επιτεύχθηκε η εξομάλυνση του χρονοδιαγράμματος αποπληρωμής χρέους σε πολύ ικανοποιητικά επίπεδα.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η διαχείριση του κινδύνου του δημόσιου χρέους, συνήθως, δεν καλύπτει το θέμα της βιωσιμότητας του χρέους δεδομένου ότι το τελευταίο σχετίζεται κυρίως με δημοσιονομικούς και μακροοικονομικούς δείκτες, όπως είναι το ΑΕΠ και το δημοσιονομικό ισοζύγιο. Έτσι, η ανάλυση βιωσιμότητας του χρέους εστιάζεται σε μακροοικονομικούς παράγοντες και προοπτικές και δεν αποτελεί πρωταρχικό αντικείμενο της διαχείρισης του δημόσιου χρέους. Εντούτοις, η εξέλιξη των εν λόγω παραμέτρων σε συνδυασμό με το ΜΣΚΧ παρακολουθούνται στενά από το ΓΔΔΧ.

Γ2: Χρηματοοικονομικοί και μη χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι

Αυτή η ενότητα καλύπτει την ανάλυση των πιο σημαντικών χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών κινδύνων που συνδέονται με τις εργασίες διαχείρισης δημόσιου χρέους, καθώς και σχετική αναφορά στους λειτουργικούς κινδύνους.

Γ.2.1 Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι

Κίνδυνος Αναχρηματοδότησης

Ο κίνδυνος αναχρηματοδότησης είναι η πιθανότητα (κίνδυνος) που έχει η Κυβέρνηση να αντιμετωπίσει μια κατάσταση στην οποία μέρος του χρέους που λήγει, να μπορεί να αντικατασταθεί μόνο με την έκδοση νέου χρέους με πολύ ψηλό κόστος ή να μπορεί μόνο εν μέρει να αναχρηματοδοτηθεί ή στην ακραία περίπτωση, να μη μπορεί καθόλου να αναχρηματοδοτηθεί.

Προκειμένου να επιμετρηθεί ο κίνδυνος αναχρηματοδότησης της Κυβέρνησης, χρησιμοποιήθηκαν δύο δείκτες. Ο πρώτος δείκτης είναι το ποσοστό του χρέους που λήγει εντός ενός έτους και ο δεύτερος δείκτης είναι το ποσοστό του χρέους που λήγει εντός πέντε ετών.

Όπως απεικονίζεται στο Διάγραμμα 23 πιο κάτω, το ποσοστό του χρέους που λήγει εντός ενός έτους ακολούθησε μια καθοδική πορεία από το 2012. Η μεγάλη μείωση του ποσοστού του χρέους που λήγει εντός ενός έτους από 22% το 2012 σε 10% το 2013 οφείλεται στον επίσημο δανεισμό που χορηγήθηκε από τον ΕΜΣ και το ΔΝΤ. Τα χρόνια που ακολούθησαν, ο δείκτης αυτός συνέχισε να βελτιώνεται κυρίως λόγω των μακροπρόθεσμων εκταμιεύσεων των δανείων που χορηγήθηκαν από τον ΕΜΣ και το ΔΝΤ αλλά και στις συναλλαγές διαχείρισης υποχρεώσεων χαρτοφυλακίου που εφαρμόστηκαν κατά την περίοδο 2014-2017.

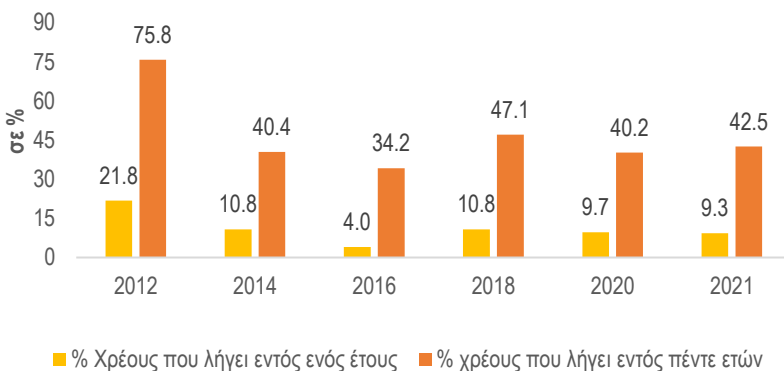
Το χρέος που έληγε εντός ενός έτους στο τέλος του 2018, κατέγραψε αύξηση προσεγγίζοντας το 11% σε σύγκριση με 6% στο τέλος του 2017

αντανακλώντας το ποσό ύψους 750 εκ. ευρώ του ομολόγου που εκδόθηκε προς την ΣΚΤ με ημερομηνία λήξεως το Δεκέμβριο του 2019. Το ποσοστό του χρέους που λήγει εντός ενός έτους κατέγραψε μείωση κατά 2.5 ποσοστιαίες μονάδες λόγω της πρόωρης αποπληρωμής του ρωσικού δανείου. Το 2020, το ποσοστό του χρέους που λήγει εντός ενός έτους παρουσίασε αύξηση κατά 1.4 ποσοστιαίες μονάδες κυρίως λόγω της έκδοσης του ΓΔ 52 εβδομάδων που έληξε τον Απρίλιο του 2021 και σταθεροποιήθηκε σε αυτό το επίπεδο το 2021. Συμπερασματικά, η έκθεση στον κίνδυνο αναχρηματοδότησης είναι σε αποδεκτό επίπεδο δεδομένου του τρέχοντος επιπέδου των ρευστών διαθέσιμων και της άνετης πρόσβασης στις αγορές.

Όσον αφορά το ποσοστό του χρέους που έληγε εντός πέντε ετών, υπήρξε επίσης βελτίωση δεδομένου ότι το εν λόγω ποσοστό μειώθηκε περισσότερο από 40 ποσοστιαίες μονάδες κατά τη χρονική περίοδο 2012-2017, ενώ το έτος 2018 αυξήθηκε, προσεγγίζοντας το 47% του δημόσιου χρέους σε σύγκριση με 35% στο τέλος του 2017 κυρίως λόγω της έκδοσης των κυβερνητικών ομολόγων προς την ΣΚΤ που λήγουν την περίοδο 2019-2022 καθώς επίσης και των διεθνών ομολόγων που λήγουν εντός της υπό αναφορά περιόδου. Το έτος 2019, ο εν λόγω δείκτης κατέγραψε μείωση κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες λόγω της πρόωρης αποπληρωμής του ρωσικού δανείου ενώ το 2020 και 2021 ο συγκεκριμένος δείκτης διατηρήθηκε σε παρόμοια επίπεδα με αυτά του 2019.

Για να μειωθεί η έκθεση στο κίνδυνο αναχρηματοδότησης, το ΓΔΔΧ επικεντρώθηκε σε πιο μακροπρόθεσμες εκδόσεις ώστε να βελτιώσει περαιτέρω το χρονοδιάγραμμα λήξης χρέους.

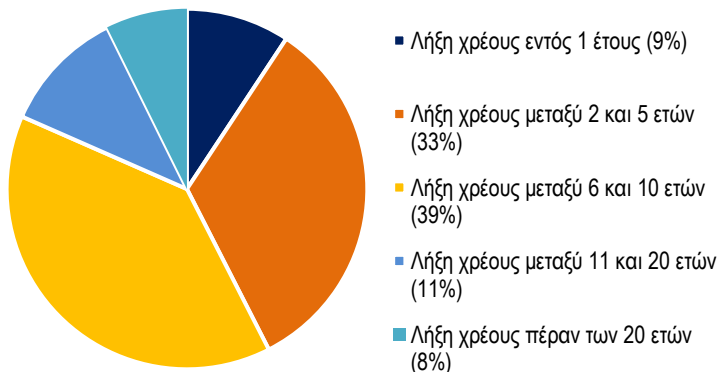
Διάγραμμα 23: Ποσοστό χρέους που λήγει εντός ενός έτους και εντός πέντε ετών κατά τα έτη 2012-2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Το Διάγραμμα 24 πιο κάτω, απεικονίζει τη δομή αναχρηματοδότησης του συνολικού χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας σε πέντε κατηγορίες, με βάση το τι ίσχυε, στο τέλος του 2021. Το μεγαλύτερο μέρος της λήξης χρέους ύψους 9.3 δισ. ευρώ λήγει στην χρονική περίοδο μεταξύ 6 και 10 ετών. Το ποσό αυτό αφορά κυρίως δάνεια που χορηγήθηκαν από τον ΕΜΣ σε ποσοστό 53% και ΕΜΟ (EMTN) σε ποσοστό 40%. Η δεύτερη μεγαλύτερη κατηγορία λήξης χρέους ποσού ύψους 7.9 δισ. ευρώ εμπίπτει στην χρονική περίοδο μεταξύ 2 και 5 ετών. Το 61% περίπου της λήξης χρέους της περιόδου αυτής αφορά τη λήξη χρέους ΕΜΟ (EMTN) και ποσοστό 17% λήξη χρέους προς τον ΕΜΣ.

Διάγραμμα 24: Δομή αναχρηματοδότησης του χρέους ως % του Χρέους Γενικής Κυβέρνησης στο τέλος του 2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

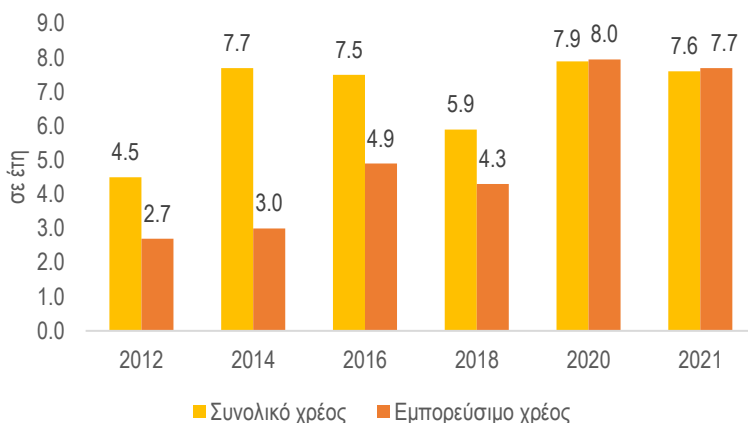
1/= Μη συμπεριλαμβανομένων των δανείων του ΕΤΧΣ

Ένας άλλος δείκτης κινδύνου που καταγράφει τον κίνδυνο αναχρηματοδότησης είναι η μέση σταθμική διάρκεια του χρέους. Όπως απεικονίζεται στο Διάγραμμα 25 πιο κάτω, η εναπομείνουσα μέση σταθμική διάρκεια στο τέλος του 2021 ήταν 7.6 χρόνια για το συνολικό χρέος και 7.7 χρόνια για το εμπορεύσιμο χρέος. Συγκρίνοντας τα μεγέθη αυτά το έτος 2016 με τα αντίστοιχα μεγέθη στο τέλος του 2012, η εικόνα έχει βελτιωθεί σημαντικά και δείχνει τη θετική συμβολή του μακροπρόθεσμου επίσημου δανεισμού από τον ΕΜΣ και το ΔΝΤ αλλά και των άλλων διμερών δανείων από την ΕΤΕ, την ΤΑΣΕ και το δάνειο από τη Ρωσική Ομοσπονδία, καθώς επίσης και των συναλλαγών διαχείρισης υποχρεώσεων χαρτοφυλακίου που διενεργήθηκε από το ΓΔΔΧ.

Το 2018 τα στοιχεία υποδηλώνουν επιδείνωση σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια λόγω της έκδοσης κυβερνητικών ομολόγων για

σκοπούς διευκόλυνσης της πώλησης της πρώην ΣΚΤ. Από το έτος 2019, η μέση σταθμική διάρκεια του εμπορεύσιμου χρέους καταγράφει σημαντική βελτίωση λόγω της έκδοσης πιο μακροπρόθεσμων ΕΜΟ (EMTN) και διατηρείται σε ικανοποιητικά επίπεδα σε σύγκριση με τα ευρωπαϊκά επίπεδα, μειώνοντας έτσι τον κίνδυνο αναχρηματοδότησης.

Διάγραμμα 25: Μέση εναπομείνουσα διάρκεια χρέους (σε έτη) κατά τα έτη 2012-2021 στο τέλος του 2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

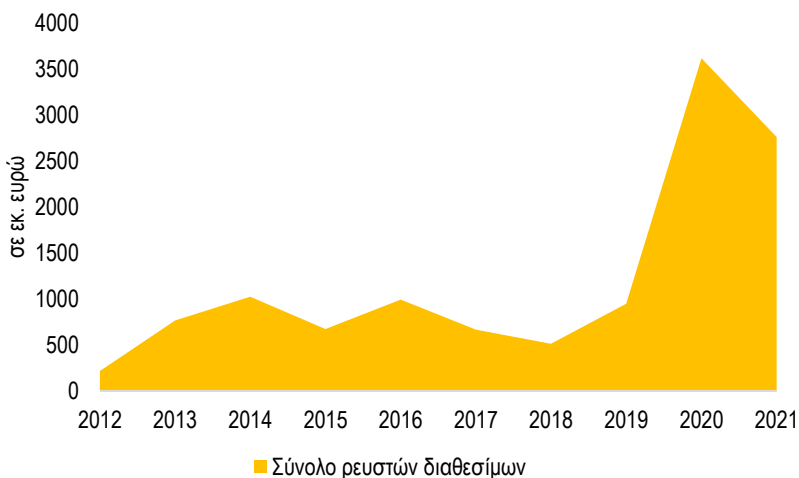
Κίνδυνος Ρευστότητας

Τα ετήσια ρευστά διαθέσιμα για τη χρονική περίοδο 2012-2021 απεικονίζονται στο Διάγραμμα 26 πιο κάτω. Από το 2013, τα επίπεδα ρευστότητας της Κυβέρνησης είναι πολύ ικανοποιητικά, λόγω των καλύτερων από ό,τι αναμένονταν, δημοσιονομικών αποτελεσμάτων, καθώς επίσης και των επιτυχιών εκδόσεων ΕΜΟ (EMTN), που επέτρεψαν την ενίσχυση των ταμειακών αποθεμάτων. Το συνολικό απόθεμα ρευστών διαθεσίμων στο

τέλος του 2020 κατέγραψε σημαντική αύξηση λόγω της αβεβαιότητας για την εξέλιξη της πανδημίας του κορωνοϊού και της επίδρασης της στα δημόσια οικονομικά, προσεγγίζοντας τα 3616 εκ. ευρώ. Στο τέλος του 2021, τα ρευστά διαθέσιμα διατηρήθηκαν σε πολύ ικανοποιητικό επίπεδο λόγω των καλύτερων δημοσιονομικών αποτελεσμάτων από ό,τι αναμενόταν και της συσσώρευσης ρευστών διαθεσίμων από το προηγούμενο έτος, προσεγγίζοντας τα 2762 εκ. ευρώ.

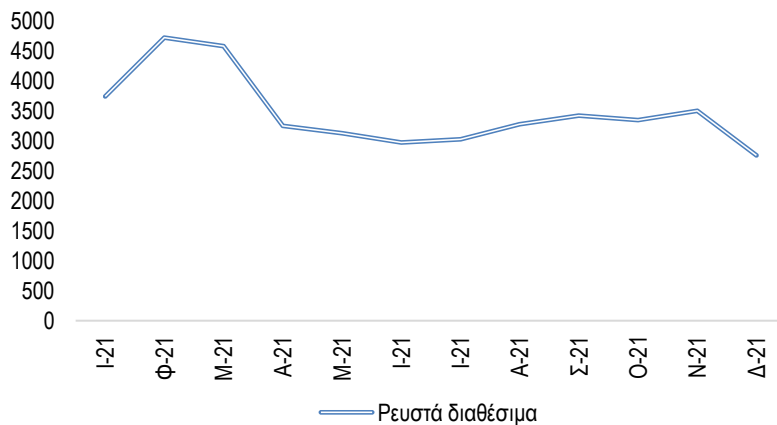
Όπως απεικονίζεται στο Διάγραμμα 27 πιο κάτω, το σύνολο των ρευστών διαθεσίμων κατέγραψε αύξηση το Φεβρουάριο του 2021 κατά 1.0 δισ. ευρώ σε σύγκριση με το υπόλοιπο των ρευστών διαθεσίμων τέλος Ιανουαρίου 2021 λόγω κυρίως της έκδοσης EMO (EMTN) τον μήνα αυτό. Τον Απρίλιο του 2021, τα ταμειακά απόθεμα μειώθηκε σημαντικά λόγω της αποπληρωμής Γραμματίου Δημοσίου 52 εβδομάδων. Στη συνέχεια, τα ρευστά διαθέσιμα κατέγραψαν μικρές διακυμάνσεις μέχρι το τέλος Ιουλίου 2021 και ακολούθως σταθεροποιήθηκαν κατά μέσο όρο στα 3.4 δισ. για την περίοδο Αυγούστου – Νοεμβρίου 2021. Η μείωση στο ύψος των ρευστών διαθεσίμων στο τέλος του έτους και η διαμόρφωση του στα 2.7 δισ. ευρώ αποδίδεται στην αποπληρωμή του εγχώριου ομολόγου ύψους 580 εκ. ευρώ το οποίο εκδόθηκε στην πρώτη ΣΚΤ. Σημειώνεται ότι αυτό το ύψος ρευστών διαθεσίμων καλύπτει τις χρηματοδοτικές ανάγκες του 2022 και το μεγαλύτερο μέρος των χρηματοδοτικών αναγκών του 2023 χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο δημοσιονομικός αντίκτυπος από την Ρώσο – Ουκρανική κρίση στην κυπριακή οικονομία και στο χρηματοοικονομικό τομέα. Το μέρος του χρέους το οποίο καλύπτεται από ρευστά διαθέσιμα κατά το 2021 απεικονίζεται στο Διάγραμμα 33 στο Κεφάλαιο «Διαχείριση Ρευστών Διαθεσίμων».

Διάγραμμα 26: Επίπεδα ρευστών διαθεσίμων κατά τα έτη 2012-2021

(Πηγή: ΚΤΚ)

Διάγραμμα 27: Επίπεδα ρευστών διαθεσίμων σε μηνιαία βάση κατά το 2021

(Πηγή: ΚΤΚ)

Επιτοκιακός Κίνδυνος

Ο κίνδυνος επιτοκίου για την Κυβέρνηση αναφέρεται στον κίνδυνο που υπάρχει λόγω επανακαθορισμού των επιτοκίων κατά τη στιγμή της αναχρηματοδότησης του ανεξόφλητου χρέους ή της διακύμανσης των επιτοκίων στις προκαθορισμένες πληρωμές για το χρέος που φέρει κυμαινόμενα επιτόκια.

Η κατανομή των επιτοκίων του χρέους άλλαξε σημαντικά το 2013. Μετά τη συμφωνία του Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής το Μάρτιο 2013, η κατανομή των επιτοκίων έχει αλλάξει σημαντικά, κυρίως λόγω του δανεισμού από τον ΕΜΣ και το ΔΝΤ⁹ σε κυμαινόμενα επιτόκια. Στην πραγματικότητα, τα δάνεια από τον ΕΜΣ και το ΔΝΤ χρησιμοποιήθηκαν για την αναχρηματοδότηση χρέους με σταθερό επιτόκιο μειώνοντας με αυτό τον τρόπο το ποσοστό του χρέους σε σταθερό επιτόκιο. Ένας άλλος λόγος για την πιο πάνω μεταβολή στην κατανομή των επιτοκίων ήταν ο δανεισμός από την ΕΤΕ και την ΤΑΣΕ σε κυμαινόμενα επιτόκια με χαμηλά περιθώρια πάνω από το Euribor. Θα πρέπει να σημειωθεί όμως ότι η επέκταση της μέσης διάρκειας του εμπορεύσιμου χρέους και η μείωση του βραχυπρόθεσμου χρέους, έχει περιορίσει και τον επιτοκιακό κίνδυνο.

Το χρέος κυμαινόμενου επιτοκίου αυξήθηκε κατά 24 ποσοστιαίες μονάδες προσεγγίζοντας το 36% στο τέλος του 2013 σε σύγκριση με 12% που ήταν στο τέλος του 2012, πριν από τη δανειακή σύμβαση του Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής.

Λόγω των εκταμιεύσεων των δανείων του ΕΜΣ και του ΔΝΤ, το ποσοστό του χρέους κυμαινόμενου επιτοκίου ακολούθησε ανοδική πορεία προσεγγίζοντας το 46% στο τέλος του 2016, που ήταν και το τελευταίο έτος του προγράμματος χρηματοδοτικής βοήθειας. Το 2018 καταγράφηκε μεγάλη μείωση του χρέους

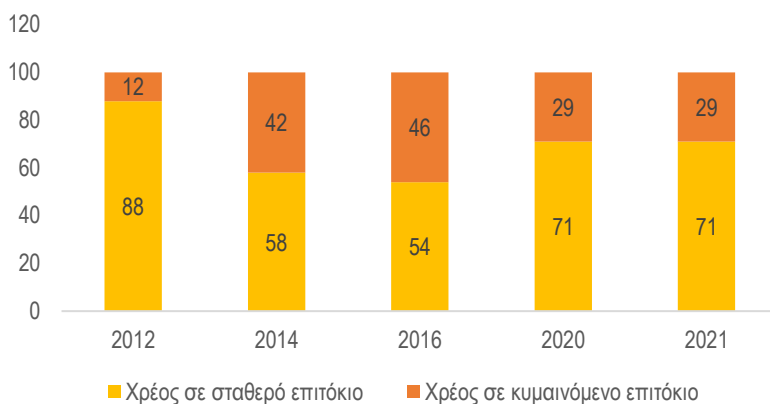
⁹Στην πραγματικότητα τα δάνεια του ΔΝΤ έχουν ένα βασικό προκαθορισμένο σταθερό στοιχείο και ένα μικρότερο στοιχείο με κυμαινόμενο επιτόκιο.

σε κυμαινόμενο επιτόκιο. Ο λόγος της αλλαγής αυτής ήταν η έκδοση κυβερνητικών ομολόγων προς τη ΣΚΤ ύψους 3.19 δισ. ευρώ με σταθερό επιτόκιο, επηρεάζοντας έτσι το μέρος του χρέους σε σταθερό επιτόκιο. Το 2019 η κατανομή των επιτοκίων του χρέους διατηρήθηκε στα ίδια επίπεδα με το έτος 2018 παρά την πρόωρη αποπληρωμή του ρωσικού δανείου. Στην πραγματικότητα, ένα μεγάλο ποσό χρέους σταθερού επιτοκίου αφορούσε το ρωσικό δάνειο που αποπληρώθηκε μέσω της χρήσης κεφαλαίων από τις εκδόσεις Ευρωπαϊκών ομολόγων επίσης σε σταθερό επιτόκιο. Κατά την περίοδο 2021-2021, το χρέος σε κυμαινόμενο επιτόκιο σταθεροποιήθηκε στο 29%.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η συντριπτική πλειονότητα του χρέους με κυμαινόμενο επιτόκιο φέρει χαμηλό επιτόκιο βάσης, όπως απεικονίζεται στο Διάγραμμα 29 πιο κάτω, ο αναμενόμενος κίνδυνος επιτοκίου είναι συγκρατημένος. Συγκεκριμένα, το δάνειο από τον ΕΜΣ ύψους 6.3 δισ. ή περίπου 89% του χρέους με κυμαινόμενο επιτόκιο φέρει χαμηλό επιτόκιο, ενώ ποσό ύψους 0.7 δισ. ευρώ ή περίπου 10% του χρέους με κυμαινόμενο επιτόκιο που αφορούν δάνεια από την ΕΤΕ και την ΤΑΣΕ, φέρουν χαμηλά περιθώρια πάνω από το επιτόκιο Euribor. Το χρέος με κυμαινόμενο επιτόκιο αναμένεται ν' ακολουθήσει σταθερή πορεία τα επόμενα χρόνια μέχρι και το έτος 2024 και από το 2025 αναμένεται ν' ακολουθήσει καθοδική πορεία λόγω της έναρξης της σταδιακής αποπληρωμής του δανείου προς τον ΕΜΣ.

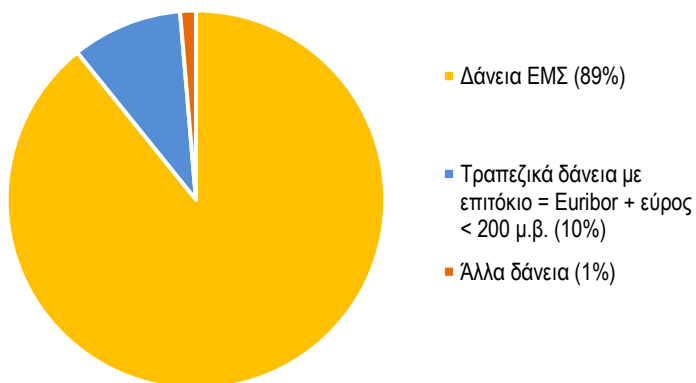
Δεδομένης της διατήρησης ιστορικά χαμηλών επιτοκίων για μεγάλο χρονικό διάστημα, τα επιτόκια αναμένεται να αυξηθούν στο εγγύς μέλλον.

Διάγραμμα 28: Εξέλιξη της κατανομής του επιτοκίου κατά τα έτη 2012-2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Διάγραμμα 29: Σύθεση κυμαινόμενου επιτοκίου του χρέους στο τέλος του 2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Συναλλαγματικός Κίνδυνος

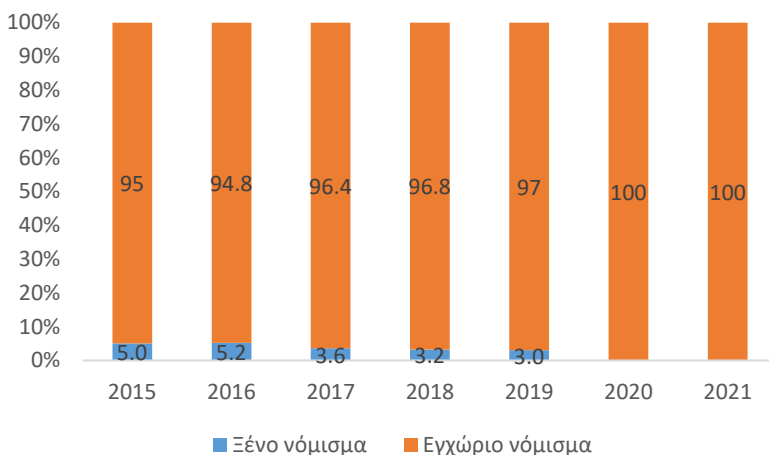
Παρά το γεγονός ότι το χρέος σε ξένο νόμισμα έχει πολλά οφέλη, όπως η πρόσβαση σε μια μεγάλη βάση επενδυτών και η γεωγραφική απεξάρτηση (με πιθανά επιτοκιακά οφέλη), η χρηματοδότηση σε ξένο νόμισμα, συνάμα εμπεριέχει και ουσιώδεις κινδύνους. Μερικοί από τους κινδύνους είναι η αύξηση της εξωτερικής έκθεσης της χώρας στον συναλλαγματικό κίνδυνο στην περίπτωση μεγάλης κλίμακας έκδοσης σε ξένο νόμισμα που ενδέχεται να οδηγήσει σε αύξηση του κόστους εξυπηρέτησης του χρέους σε τόκους και κεφάλαιο σε περίπτωση σημαντικής υποτίμησης του εθνικού νομίσματος. Σε περίπτωση ασφάλισης του συναλλαγματικού κινδύνου προκύπτουν επιπρόσθετα έξοδα διαχείρισης του χρέους.

Το Διάγραμμα 30 απεικονίζει τη νομισματική σύνθεση του χρέους κάθε έτους της περιόδου 2015-2021. Το μεγαλύτερο μέρος του δημόσιου χρέους είναι εκπεφρασμένο σε εθνικό νόμισμα, ενώ μόνο ένα μικρό ποσό του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης ήταν εκπεφρασμένο σε ξένο νόμισμα. Στην ουσία, αυτό το ποσοστό αναφέρεται στο δάνειο από το ΔΝΤ το οποίο είναι εκπεφρασμένο σε ΕΤΔ¹⁰.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα ΕΤΔ εμπεριέχουν και το ευρώ, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ο συναλλαγματικός κίνδυνος ήταν κάπως περιορισμένος την περίοδο 2015-2020, αλλά όχι ασήμαντος. Τον Φεβρουάριο του 2020, το ΓΔΔΧ προέβηκε στην πρόωρη αποπληρωμή του δανείου προς το ΔΝΤ εκμηδενίζοντας το ανεξόφλητο χρέος εκπεφρασμένο σε ξένο νόμισμα.

¹⁰ Τα ΕΤΔ είναι ένα διεθνές στοιχείο ενεργητικού, που δημιουργήθηκε από το ΔΝΤ το 1969 και ορίστηκε ως ένα καλάθι νομισμάτων. Το καλάθι των ΕΤΔ αποτελείται από το Αμερικανικό δολάριο, το ευρώ, το Ιαπωνικό γιέν, το κινεζικό γουάν και την Αγγλική λίρα (Πηγή:ΔΝΤ).

Διάγραμμα 30: Νομισματική σύνθεση χρέους για την περίοδο 2015-2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Πιστωτικός Κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος ή ο κίνδυνος αντισυμβαλλομένου για την κυβέρνηση είναι ο κίνδυνος που συνδέεται με την έκθεση της κυβέρνησης προς επιμέρους αντισυμβαλλομένους μέσω συναλλαγών χρηματοδότησης ή πράξεων ανταλλαγής ομολόγων και επένδυσης των ρευστών διαθεσίμων.

Κατά τη διάρκεια του 2021, δεν υπήρξε έκθεση σε παράγωγα για την Κυπριακή Δημοκρατία. Όσον αφορά τις καταθέσεις στην αγορά χρήματος, το ύψος των κατατεθειμένων σε νομισματικά χρηματοοικονομικά ιδρύματα ρευστών διαθεσίμων ήταν μηδέν. Περισσότερες πληροφορίες παρατίθενται στο Κεφάλαιο 7.

Γ.2.2 Μη Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι

Λειτουργικοί Κίνδυνοι

Ο λειτουργικός κίνδυνος μπορεί να πηγάζει κυρίως από πιθανή δυσκολία εφαρμογής αποτελεσματικών εσωτερικών διαδικασιών, την έλλειψη ανθρώπινων πόρων, τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου και την ενδεχόμενη έλλειψη κατάλληλων λογισμικών και συστημάτων πληροφορικής.

Με σκοπό την ενίσχυση των πιο πάνω υποδομών, μετά από αίτημα της Κυπριακής Δημοκρατίας, λήφθηκε τεχνική βοήθεια από τον ΕΜΣ. Η τεχνική βοήθεια από τον ΕΜΣ κάλυπτε τόσο την αξιολόγηση της εσωτερικής οργάνωσης και υποδομής πληροφορικής του ΓΔΔΧ, όσο και προτάσεις για τη δημιουργία μιας δεξαμενής πληροφοριών και γνώσης για τις κεφαλαιαγορές, καθώς επίσης και την περαιτέρω ανάπτυξη σχέσεων με τους επενδυτές. Κατάλληλη τεχνική βοήθεια λήφθηκε από το ΔΝΤ για θέματα ΜΣΔΔΧ καθώς επίσης και από τη Γραμματεία της Κοινοπολιτείας σχετικά με την υιοθέτηση κατάλληλου λογισμικού διαχείρισης δημόσιου χρέους.

Το Σχέδιο Δράσης για τη χρονική περίοδο 2015 (Δεκ.) -2020 (Δεκ.) με τις ενέργειες για την εσωτερική οργάνωση και την υποδομή του ΓΔΔΧ, έτυχε έγκρισης από το Υπουργικό Συμβούλιο το Σεπτέμβριο του 2015. Το Σχέδιο Δράσης επεκτάθηκε μέχρι το τέλος του 2021 λόγω της εμφάνισης της πανδημίας του κορωνοϊού. Η πρόοδος υλοποίησης περιγράφεται στο τελευταίο κεφάλαιο με τίτλο «Σχέδιο Δράσης του ΓΔΔΧ».

Η υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης θα επιτρέψει στο ΓΔΔΧ να μειώσει περαιτέρω τους λειτουργικούς κινδύνους κατά την ανάληψη εργασιών διαχείρισης δημόσιου χρέους και να ενισχύσει τη δυναμικότητα του για αποτελεσματική πρόσβαση στην αγορά, για τη διενέργεια οικονομικών αναλύσεων, την παρακολούθηση των εξελίξεων και τη διαμόρφωση αποτελεσματικότερης στρατηγικής.

Γ3: Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις

Γ.3.1 Εισαγωγή

Σε γενικές γραμμές, οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις μπορούν να διακριθούν σε (α) άμεσες (ρητές), όπως είναι οι κυβερνητικές εγγυήσεις, και (β) σε έμμεσες, όπως είναι διάφοροι κίνδυνοι που προκύπτουν από απρόβλεπτες εξελίξεις, δικαστικές διαφορές κ.ά.. Σχετική έκθεση δημοσιονομικών κινδύνων υποβάλλεται σε ετήσια βάση από το Γενικό Λογιστήριο της Κυπριακής Δημοκρατίας προς τον Υπουργό Οικονομικών.

Η χορήγηση κυβερνητικών εγγυήσεων (ΚΕ) σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι ένα κοινό χαρακτηριστικό της κυβερνητικής πολιτικής σε όλο τον κόσμο. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το κόστος δανεισμού για κάποιους δανειολήπτες είναι πολύ υψηλό λόγω της ασύμμετρης πληροφόρησης και, ως εκ τούτου, η παροχή ΚΕ δύναται να συμβάλει στην επίλυση του εν λόγω ζητήματος. Οι ΚΕ ενισχύουν την χρηματοοικονομική διαμεσολάβηση εντός του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Από την άλλη πλευρά, η χορήγηση ΚΕ δεσμεύει νόμιμα και ρητά την κυβέρνηση να αποπληρώσει τα δάνεια που παραχωρήθηκαν με κυβερνητική εγγύηση σε περίπτωση αθέτησης των υποχρεώσεων του δανειολήπτη. Ως εκ τούτου, οι εγγυήσεις συνιστούν ενδεχόμενες υποχρεώσεις, η ενεργοποίηση των οποίων δύναται να έχει δημοσιονομικές επιπτώσεις, επηρεάζοντας έτσι δυσμενώς τα δημόσια οικονομικά και τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους.

Γ.3.2 Οι περί της ΔΔΧ Νόμοι σχετικά με τις κυβερνητικές εγγυήσεις

Σύμφωνα με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου τον Ιούνιο του 2015, η ευθύνη για τη διαχείριση και τον συντονισμό των διαδικασιών που σχετίζονται με τις ΚΕ μεταφέρθηκε από το ΓΔΔΧ στο Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας. Για το σκοπό αυτό έγινε σχετική τροποποίηση στους περί ΔΔΧ Νόμους.

Γ.3.3 Στατιστική περιγραφή για τις Κυβερνητικές Εγγυήσεις

Λαμβάνοντας υπόψη την υπό αναφορά τροποποίηση των περί της ΔΔΧ Νόμων, σε αυτή την ενότητα περιγράφονται μόνο οι κύριες εξελίξεις¹¹ όσον αφορά τις ΚΕ.

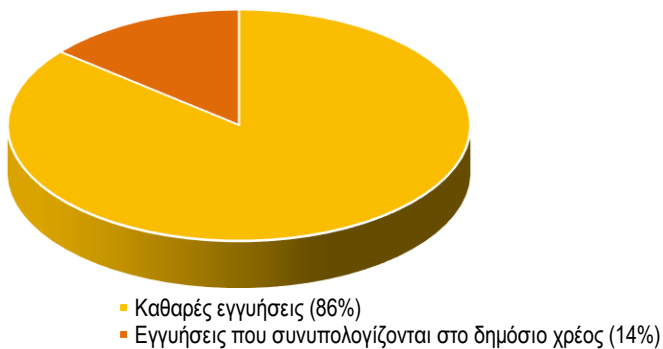
Το συνολικό απόθεμα των εκκρεμών ΚΕ¹² της Κυπριακής Δημοκρατίας για δάνεια που παραχωρήθηκαν σε τρίτους ανήλθε σε 1.64 δισ. ευρώ ή περίπου 7.0% του ΑΕΠ στο τέλος του 2021, χαμηλότερο από το σχετικό απόθεμα ύψους 1.76 δισ. ευρώ στο τέλος του 2020. Εξαιρουμένων των ΚΕ που χορηγήθηκαν σε φορείς της Γενικής Κυβέρνησης (καθότι το εκκρεμές υπόλοιπο των εγγυήσεων αυτών περιλαμβάνεται ήδη στο χρέος της Γενικής Κυβέρνησης), η καθαρή αξία των εκκρεμών κυβερνητικών εγγυήσεων ήταν 1.41 δισ. ευρώ ή περίπου 6.0% του ΑΕΠ στο τέλος του 2021. Σημειώνεται ότι, το χαρτοφυλάκιο των ΚΕ είναι εκπεφρασμένο σε ευρώ. Η ανάλυση του συνολικού αποθέματος των ΚΕ στο τέλος του 2021 παρατίθεται στον Πίνακα 10 του Παραρτήματος.

Το Διάγραμμα 31 δείχνει ότι ποσό ύψους 229 εκ. ευρώ ή περίπου 13.9% της συνολικής αξίας των εκκρεμών ΚΕ περιλαμβάνεται ήδη στο δημόσιο χρέος στο τέλος του 2021.

¹¹ Λεπτομερής ανάλυση των ρητών ενδεχόμενων υποχρεώσεων παρατίθεται στην ιστοσελίδα του Γενικού Λογιστηρίου της Δημοκρατίας

¹² Δεν περιλαμβάνονται οι εγγυήσεις που έχουν κληθεί να πληρωθούν, τα δάνεια με κυβερνητική εγγύηση που παραχωρήθηκαν από την Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα σε εκτοπισθείσες εταιρείες για πληρωμή των καταθέσεων στους πρόσφυγες, καθώς και εγγυήσεις προς την Ελληνική Τράπεζα στα πλαίσια του σχεδίου προστασίας περιουσιακών στοιχείων (Asset Protection Scheme).

Διάγραμμα 31: Ανεξόφλητο ποσό ΚΕ σε ποσοστό στο τέλος του 2021

(Πηγή: Γενικό Λογιστήριο)

Στο τέλος του 2021, το σύνολο των εγγυήσεων που κλήθηκαν να πληρωθούν, ανήλθε σε 43 εκ. ευρώ ή περίπου 3% του συνολικού αποθέματος των κυβερνητικών εγγυήσεων. Η πλειονότητα των εγγυήσεων αυτών αφορούσε φυσικά πρόσωπα. Περισσότερες πληροφορίες παρατίθενται στην ιστοσελίδα του Γενικού Λογιστηρίου της Δημοκρατίας.

VII. Διαχείριση Ρευστών Διαθεσίμων

Η αποτελεσματική διαχείριση των ρευστών διαθεσίμων του κράτους είναι πολύ σημαντική για τους διαχειριστές του χρέους, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η κυβέρνηση έχει την απαιτούμενη ρευστότητα για να εκτελέσει έγκαιρα τις πληρωμές εξυπηρέτησης δημόσιου χρέους και ταυτόχρονα να αποτρέψει τη συσσώρευση αδρανών ταμειακών αποθεμάτων τα οποία δύνανται να αυξήσουν το κόστος διακράτησης μετρητών. Πέραν τούτου, τα ρευστά διαθέσιμα ως περιουσιακά στοιχεία μπορούν να παρέχουν υψηλό βαθμό ευελιξίας στις λειτουργίες διαχείρισης χρέους και ταμειακών αποθεμάτων, επιτρέποντας στις κυβερνήσεις να απορροφούν κραδασμούς όποτε και αν υπεισέλθουν και να μειώνουν το κόστος δανεισμού όταν η πρόσβαση στις κεφαλαιαγορές είναι δαπανηρή. Η διασφάλιση της αποτελεσματικής διαχείρισης των ρευστών διαθεσίμων είναι υποστηρικτική της στρατηγικής διαχείρισης του χρέους, μειώνοντας τον κίνδυνο αναχρηματοδότησης και τον κίνδυνο της αγοράς.

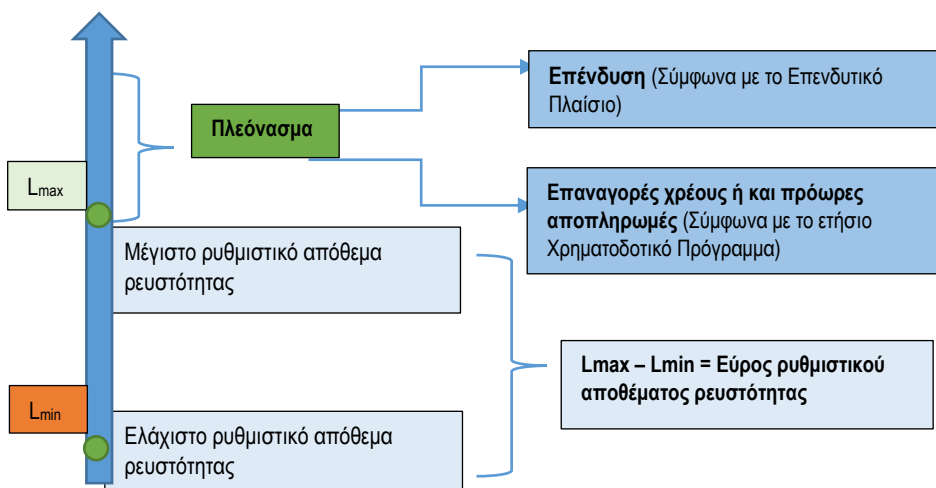
Σύμφωνα με το άρθρο 21 των περί της ΔΔΧ Νόμων, το ΓΔΔΧ είναι υπεύθυνο για τη διατήρηση του εύρους ρευστότητας μέσω έγκαιρου δανεισμού των αναγκαίων κεφαλαίων. Οι περί της ΔΔΧ Νόμοι εξουσιοδοτούν το ΓΔΔΧ να θέτει σε εφαρμογή το πλαίσιο πολιτικής για τη διαχείριση ρευστών διαθεσίμων, όπως αυτό εγκρίνεται από τον Υπουργό Οικονομικών ώστε να διατηρεί τον κίνδυνο αναχρηματοδότησης στο ελάχιστο επίπεδο.

Το θεσμικό πλαίσιο για τη διαχείριση των ταμειακών αποθεμάτων, σύμφωνα με τα άρθρα 20 και 21 των περί της ΔΔΧ Νόμων, το οποίο εγκρίθηκε με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (ΠΧ 84.568, 28/3/2018), απεικονίζεται στο Διάγραμμα 32 πιο κάτω. Σύμφωνα με το πλαίσιο αυτό, καθορίζεται από το ΓΔΔΧ μια ελάχιστη και μια μέγιστη τιμή ρευστότητας στον Γενικό Κυβερνητικό Λογαριασμό, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τη

μεταβλητότητα των αγορών και τις τρέχουσες πιστωτικές διευκολύνσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Στην περίπτωση που η ρευστότητα υπερβαίνει το μέγιστο επίπεδο, η εν λόγω ρευστότητα δύναται να επενδυθεί σύμφωνα με το πλαίσιο επενδυτικής πολιτικής που εγκρίθηκε από τον Υπουργό Οικονομικών, ή να χρησιμοποιηθεί είτε για επαναγορά ανεξόφλητων αξιογράφων της Δημοκρατίας ή για πρόωρη αποπληρωμή δανείων σύμφωνα με το ΕΧΠ.

Διάγραμμα 32: Θεσμικό πλαίσιο για τη διαχείριση των ρευστών διαθεσίμων

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Δεδομένης της ισχυρής ταμειακής θέσης της κυβέρνησης που προέκυψε από την συσσώρευση κεφαλαίων από δανεισμό κατά το προηγούμενο έτος λόγω της μεγάλης αβεβαιότητας ως προς την εξέλιξη της πανδημίας και έχοντας υπόψη το γεγονός ότι οι συνθήκες γύρω από το θέμα της πανδημίας άρχισαν να εξομαλύνονται, προς το τέλος του 3ου τριμήνου 2021, το Υπουργικό

Συμβούλιο ενέκρινε την πρόταση του ΓΔΔΧ για τροποποίηση του στόχου του ελάχιστου και μέγιστου ύψους αποθεμάτων ρευστών διαθεσίμων εντός του Γενικού Κυβερνητικού Λογαριασμού για κάλυψη των κεφαλαιουχικών απαιτήσεων από την χρονική περίοδο των επόμενων 9-12 μηνών στην χρονική περίοδο των επόμενων 6-9 μηνών.

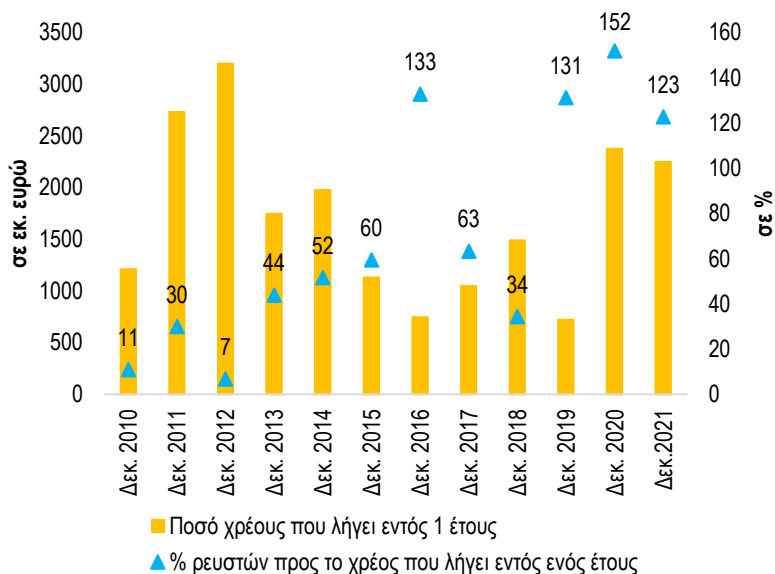
Ως αποτέλεσμα αυτής της τροποποίησης και λαμβάνοντας υπόψη τις επικείμενες προσδοκίες για αύξηση των επιτοκίων στο άμεσο μέλλον, οι οποίες θα έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους, το ΓΔΔΧ χρησιμοποίησε σημαντικό μέρος ταμειακών αποθεμάτων για να καλύψει τις χρηματοδοτικές ανάγκες του 2021 καθιστώντας το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ σε πτωτική πορεία. Ο Πίνακας 11 στο Παράρτημα δείχνει την ιστορική κατανομή των ταμειακών αποθεμάτων κεφαλαίου που είναι κατατεθειμένα στην ΚΤΚ και των ταμειακών αποθεμάτων στα Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα.

Το Διάγραμμα 33 πιο κάτω, απεικονίζει μια συγκριτική ανάλυση μεταξύ της ιστορικής κατανομής των συνολικών ρευστών διαθεσίμων και του ποσού του χρέους το οποίο καθίσταται πληρωτέο εντός κάθε επόμενου έτους βάσει των στατιστικών πληροφοριών στο τέλος κάθε τρέχοντος έτους. Το ποσό του χρέους το οποίο καθίσταται πληρωτέο κατέγραψε ανοδική πορεία στο τέλος του 2012 με το ποσοστό ρευστών διαθεσίμων προς το χρέος που λήγει εντός ενός έτους να προσεγγίζει το 7%. Λαμβάνοντας υπόψη, αφενός μεν, την εφαρμογή μιας ενεργούς διαχείρισης ρευστών διαθεσίμων, αφετέρου δε, τις συναλλαγές διαχείρισης υποχρεώσεων χαρτοφυλακίου σε συνδυασμό με τον μακροπρόθεσμο δανεισμό από τον ΕΜΣ και το ΔΝΤ, από το 2012 το ΓΔΔΧ έχει επιτύχει τη μείωση των βραχυπρόθεσμων χρηματοδοτικών αναγκών και τη βελτίωση του ποσοστού του χρέους που λήγει εντός του επόμενου έτους το οποίο καλύπτεται με ρευστά διαθέσιμα.

Η ενίσχυση της θέσης ρευστότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας στο τέλος του 2016, μείωσε σημαντικά τον κίνδυνο αναχρηματοδότησης. Ωστόσο, με στόχο τη μείωση τους κόστους των ρευστών διαθεσίμων και δεδομένου του χαμηλού επιπέδου επιτοκίων για επενδύσεις των ταμειακών διαθεσίμων, σε συνδυασμό με τη βελτίωση των όρων πρόσβασης της Δημοκρατίας στις αγορές κεφαλαίων, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε τη μείωση του στόχου διατήρησης ρευστών διαθεσίμων ώστε να καλύπτει τις χρηματοδοτικές ανάγκες των επόμενων 9 μηνών αντί 12 μηνών που καθορίστηκε αρχικά στη ΜΣΔΔΧ 2016-2020.

Όμως, η εμφάνιση της πανδημίας της νόσου του κορωνοϊού το 2019 στην Γουχάν (Κίνα) και η εξάπλωση της σε όλο τον κόσμο, περιλαμβανομένης και της Κύπρου (τον Μάρτιο του 2020), είχε σημαντικές συνέπειες στα δημόσια οικονομικά, οι οποίες συνεχίστηκαν και για το έτος 2021. Μολονότι, η αβεβαιότητα γύρω από την εξέλιξη της πανδημίας συνεχίστηκε και το έτος 2021, προς το τέλος Σεπτεμβρίου και αφού οι συνθήκες για την πανδημία είχαν αρχίσει να εξομαλύνονται, τροποποιήθηκε και ο στόχος διατήρησης ρευστών διαθεσίμων σε 6-9 μήνες αντί για 9-12 μήνες. Οπότε, μέσω της χρησιμοποίησης ενός σημαντικού μέρους των ταμειακών αποθεμάτων, προς το τέλος του 2021, το απόθεμα ανερχόταν στο 215% των χρηματοδοτικών αναγκών του επόμενου 9μηνου ή περίπου στο 123% των χρηματοδοτικών αναγκών του επόμενου 12μηνου, όπως παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 33 παρακάτω.

Διάγραμμα 33: Κατανομή ρευστών διαθεσίμων και ποσό χρέους που λήγει εντός ενός έτους, 2010-2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ και ΚΤΚ)

Σημειώσεις:

(1) Οι χρηματοδοτικές ανάγκες (λήξη χρέους μόνο) το Δεκέμβριο του 2018 και Δεκέμβριο του 2019 αφορούν τους επόμενους 9 μήνες και όχι τους επόμενους 12 μήνες, όπως τα υπόλοιπα έτη.

(2) Σε περιόδους δημοσιονομικών πλεονασμάτων ή ισοζυγισμένων προϋπολογισμών, τα ρευστά διαθέσιμα πρέπει να καλύπτουν μόνο τις καθαρές ανάγκες αναχρηματοδότησης, δηλαδή τη λήξη χρέους μείον το πλεόνασμα. Αντίθετα, σε περιόδους δημοσιονομικών ελλειμμάτων, τα ρευστά διαθέσιμα πρέπει να καλύπτουν το σύνολο των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών, δηλαδή τόσο το ταμειακό έλλειμμα όσο και τις ανάγκες αναχρηματοδότησης (λήξη χρέους).

VIII. Πιστοληπτική αξιολόγηση της Κυπριακής Δημοκρατίας

Οι Οίκοι πιστοληπτικής αξιολόγησης διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στις κεφαλαιαγορές συμβάλλοντας στη μείωση οποιασδήποτε ασύμμετρης πληροφόρησης σχετικά με την πιστοληπτική ικανότητα και τις προοπτικές της οικονομίας, τόσο μεταξύ των πιστωτών και επενδυτών όσο και μεταξύ των διαφόρων εκδοτών κυβερνητικών αξιογράφων.

Σύμφωνα με το άρθρο 26 των περί της ΔΔΧ Νόμων του 2012-2016, το ΓΔΔΧ αποτελεί το σύνδεσμο με τους διεθνείς Οίκους αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Σημειώνεται ότι, η Κυπριακή Δημοκρατία ως εκδότης αξιογράφων, διατηρεί συμβατική συμφωνία με τέσσερις (4) διαφορετικούς οίκους: DBRS, Fitch, Moody's και Standard & Poor's.

Η κυπριακή οικονομία κατέγραψε θετικό ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης κατά το 2021 προσεγγίζοντας το 5.5% σε σύγκριση με αρνητικό ρυθμό 5.1% το 2019, λόγω της ισχυρής ανάκαμψης της οικονομίας σε τομείς όπως «Ξενοδοχεία και Εστιατόρια», «Μεταποίηση», «Μεταφορές, Αποθήκευση και Επικοινωνίες», «Χονδρικό κα Λιανικό εμπόριο, Επισκευή μηχανοκινήτων οχημάτων», «Τέχνες, Διάσκεδαση και Ψυχαγωγία» και «Άλλες Δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών».

Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου του 2021, ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης σε πραγματικούς όρους κατέγραψε μείωση προσεγγίζοντας το -2.1% σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2020, ενώ κατά το δεύτερο τρίμηνο ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης σε πραγματικούς όρους κατέγραψε σημαντική αύξηση προσεγγίζοντας το 13.0% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020. Στο τρίτο τρίμηνο του 2021 ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης σε πραγματικούς όρους σημείωσε αύξηση κατά 5.3% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020.

Μολονότι, καταγράφηκε σημαντική ανάκαμψη στις αφίξεις τουριστών σε σύγκριση με το έτος 2020, συνεισφέροντας στην ανάπτυξη της οικονομίας, εντούτοις ο συνολικός αριθμός αφίξεων απέχει κατά πολύ από το έτος 2019. Το τέταρτο τρίμηνο του 2021 καταγράφηκε θετικός ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης σε πραγματικούς όρους της τάξεως του 6.4% σε σύγκριση με αρνητικό ρυθμό -3.8% το 2020.

Η σημαντική μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της Κύπρου το 2018, συνεχίστηκε και τα έτη 2019-2021, αλλά σε μικρότερο βαθμό. Σημειώνεται ότι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια θα συνεχίσουν να μειώνονται στο άμεσο μέλλον λόγω της αναμενόμενης πώλησης επιπλέον χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων δανείων. Το δημοσιονομικό ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης κατέγραψε αρνητικό πρόσημο το 2021 προσεγγίζοντας το -2.1% λόγω της επίδρασης των δημοσιονομικών μέτρων για αντιμετώπιση του αρνητικού αντίκτυπου της πανδημίας Covid-19 στην οικονομία. Αν και το δημοσιονομικό ισοζύγιο ήταν αρνητικό κατά την περίοδο αναφοράς (2021), το ανεξόφλητο δημόσιο χρέος της Γενικής Κυβέρνησης κατέγραψε σημαντική μείωση κατά 11 ποσοστιαίες μονάδες προσεγγίζοντας το 104% στο τέλος του 2021. Η εν λόγω μείωση οφείλεται στην σημαντική μείωση των ρευστών διαθεσίμων που συσσωρεύτηκαν τον προηγούμενο χρόνο (επίδραση αριθμητή) και στην αύξηση του ΑΕΠ (επίδραση παρονομαστή). Η συνετή στρατηγική διαχείρισης δημόσιου χρέους είχε ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση ενός ευνοϊκού χρονοδιαγράμματος χρέους συμβάλλοντας στη μείωση των κινδύνων αναχρηματοδότησης και τη βελτίωση των δεικτών κόστους – κινδύνων του χρέους.

Το 2021, τρεις Οίκοι αξιολόγησης επιβεβαίωσαν την πιστοληπτική αξιολόγηση της Κυπριακής Δημοκρατίας στην επενδυτική κατηγορία, εκ των οποίων δύο από αυτούς διαφοροποίησαν την προοπτική από σταθερή σε θετική. Ο άλλος Οίκος αξιολόγησης προχώρησε σε αναβάθμιση του αξιόχρεου του

μακροπρόθεσμου ομολόγου της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά μια βαθμίδα, από το «Ba2» σε «Ba1» και άλλαξε την προοπτική από θετική σε σταθερή. Μολονότι, η Κυπριακή Δημοκρατία παρέμεινε στην πρώτη βαθμίδα της επενδυτικής κατηγορίας το 2021, κυρίως λόγω της αβεβαιότητας ως προς τον ρυθμό και την μορφή της προσδοκώμενης οικονομικής ανάκαμψης, εντούτοις η ισχυρή δημοσιονομική επίδοση λόγω στοχευμένης συνετής δημοσιονομικής πολιτικής αλλά και η δημοσιονομική στήριξη που παρασχέθηκε και θα παρασχεθεί από μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης είτε μέσω δανείων είτε επιχορηγήσεων, προλειαίνουν το έδαφος για επαναφορά σε ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης και τουλάχιστον διατήρηση της πιστοληπτικής αξιολόγησης της ΚΔ.

Τον Ιανουάριο του 2021, ο οίκος Moody's εξέδωσε πιστωτική γνωμοδότηση πιστοληπτικής ικανότητας για το αξιόχρεο του μακροπρόθεσμου χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας σε «Ba2» και διατήρησε την προοπτική σε σταθερή. Τον Ιούλιο του 2021, ο Οίκος αυτός αναβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα του αξιόχρεου του μακροπρόθεσμου χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά μια βαθμίδα σε «Ba1» από «Ba2» διαμορφώνοντας την προοπτική από θετική σε σταθερή.

Ο Οίκος Standard & Poor's επιβεβαίωσε το αξιόχρεο του μακροπρόθεσμου εξωτερικού χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας σε «BBB-» τον Μάρτιο του 2021 και τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους επιβεβαίωσε το αξιόχρεο της Κυπριακής Δημοκρατίας και άλλαξε την προοπτική από σταθερή σε θετική υποδηλώνοντας τη πιθανή αναβάθμιση εντός των επόμενων 12 μηνών εάν πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Τον Μάρτιο και Σεπτέμβριο του 2021, ο Οίκος Fitch επιβεβαίωσε το αξιόχρεο του μακροπρόθεσμου χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας σε «BBB-» διατηρώντας την προοπτική σε σταθερή.

Τον Μάιο του 2021, ο Οίκος DBRS επιβεβαίωσε το αξιόχρεο του μακροπρόθεσμου χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας σε «BBB (low)», διατηρώντας την προοπτική σε σταθερή. Τον Νοέμβριο του 2021 ο εν λόγω Οίκος επιβεβαίωσε το αξιόχρεο του μακροπρόθεσμου χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας σε «BBB (low)», διαμορφώνοντας την προοπτική από σταθερή σε θετική υποδηλώνοντας τη πιθανή αναβάθμιση εντός των επόμενων 12 μηνών εάν πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Ο Πίνακας 6 πιο κάτω, απεικονίζει τις αξιολογήσεις της Δημοκρατίας στο τέλος του 2021 και τις εξελίξεις στις αξιολογήσεις εντός του έτους. Στο έτος αναφοράς 2021, η πιστοληπτική αξιολόγηση της Κυπριακής Δημοκρατίας διατηρήθηκε από όλους τους Οίκους αξιολόγησης ως ήταν το 2018, με εξαίρεση ενός Οίκου που αναβάθμισε την πιστοληπτική αξιολόγηση κατά μια βαθμίδα ενώ η προοπτική άλλαξε από σταθερή σε θετική από δύο Οίκους αξιολόγησης.

Πίνακας 6: Αξιολογήσεις Οίκων με τους οποίους υπάρχει συμβατική σχέση κατά το 2021¹³

Μακροπρόθεσμο χρέος						
Οίκος Αξιολόγ.	Τελευταία αξιολόγηση			Προηγούμενη αξιολόγηση		
	Βαθμίδα	Προοπτική	Αριθμός βαθμίδων ως προς την ΕΚ	Βαθμίδα	Προοπτική	Αριθμός βαθμίδων ως προς την ΕΚ
DBRS	BBB (low) (Οκτ. 2021)	Θετ.	ΕΚ	BBB (Low) (Μάιος 2021)	Σταθ.	ΕΚ
Fitch	BBB- (Σεπτ.2021)	Σταθ.	ΕΚ	BBB- (Μάρτ.2021)	Σταθ.	ΕΚ
Moody's ^{1/}	Ba2 (Ιουλ.2021)	Σταθ.	-2	Ba2 (Σεπτ.2019)	Σταθ.	-2
Standard & Poor's	BBB- (Σεπτ.2021)	Θετ.	ΕΚ	BBB- (Μαρτ.2021)	Σταθ.	ΕΚ

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

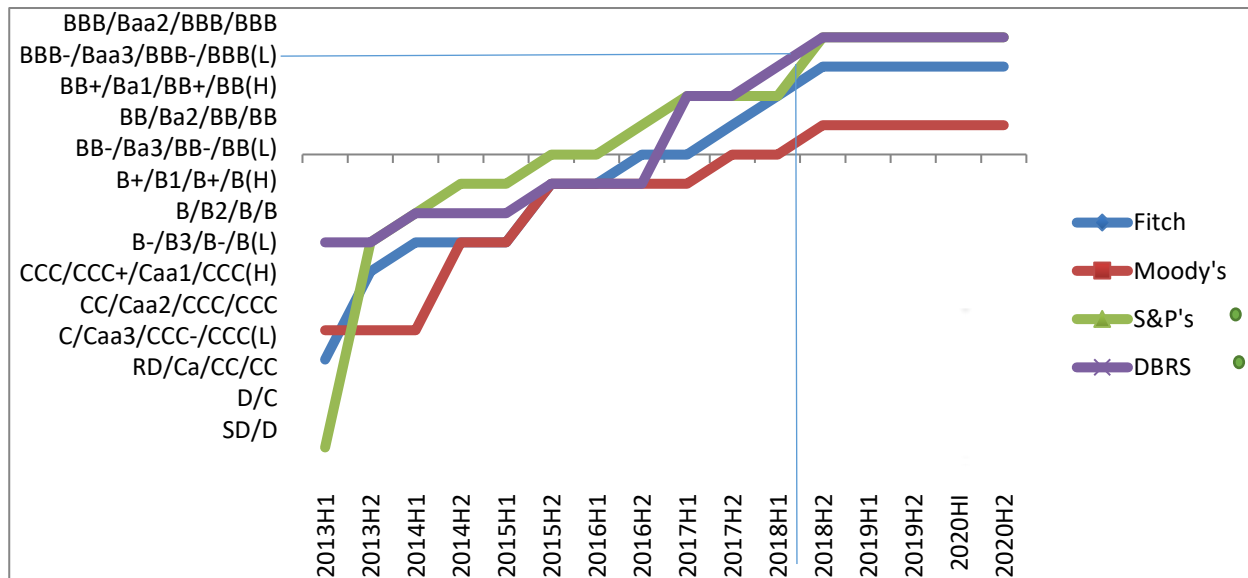
ΕΚ= Επενδυτική κατηγορία

1/ = Ο Οίκος Moody's εξέδωσε πιστωτική γνωμοδότηση πιστοληπτικής ικανότητας (credit opinion) για την Κυπριακή Δημοκρατία τον Ιανουάριο του 2021.

¹³ Οι πιο πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με την πιστοληπτική αξιολόγηση της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα του ΓΔΔΧ.

Η ιστορική εξέλιξη των μακροπρόθεσμων αξιολογήσεων της πιστοληπτικής ικανότητας της Δημοκρατίας κατά τα έτη 2013-2021, απεικονίζεται στο Διάγραμμα 34 πιο κάτω. Η Κυπριακή Δημοκρατία βρίσκεται σε πορεία αναβάθμισης, γεγονός που αντικατοπτρίζει την ανάκαμψη της οικονομίας. Από το 2018 επιτεύχθηκε η μετάβαση στην επενδυτική κατηγορία. Στο τέλος του 2021, όπως προαναφέρθηκε, οι προοπτικές διαμορφώθηκαν από σταθερές σε θετικές από δύο Οίκους αξιολόγησης, τον Οίκο S&P's DBRS και Morningstar, από τον Οίκο Fitch διατηρήθηκε σταθερή η προοπτική ενώ από τον Οίκο Moody's η προοπτική διαμορφώθηκε σε σταθερή από θετική μετά από αναβάθμιση του αξιόχρεου κατά μια βαθμίδα από «Ba2» σε «Ba1».

Διάγραμμα 34: Ιστορική εξέλιξη των αξιολογήσεων της Δημοκρατίας κατά τα έτη 2013-2021

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Σημείωση: Η ακολουθία των δεικτών αξιολογήσεων στο διάγραμμα έχει ως εξής: Fitch/S&P/Moody's/DBRS. Οι πράσινοι κύκλοι δίπλα από τα ονόματα των Οίκων πιστοληπτικής αξιολόγησης υποδεικνύουν το θετικό οριζόντιο. Ο μπλε οριζόντιος και κάθετος άξονας απεικονίζει την πρώτη αναβάθμιση της Κύπρου από τον Οίκο S&P's στην επενδυτική κατηγορία.

Όσον αφορά την επιχειρηματολογία του Οίκου Standard & Poor's¹⁴, σύμφωνα με τον Οίκο αυτό, οι εξελίξεις στις αξιολογήσεις του αξιόχρεου της Κυπριακής Δημοκρατίας αντανακλούν τα επίπεδα εισοδήματος και τις ενέργειες των ασκούντων την οικονομική πολιτική της Κύπρου για την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών και του τραπεζικού τομέα. Η αλλαγή της προοπτικής από σταθερή σε θετική, σύμφωνα με τον Οίκο αυτό, αντανακλά την θετική συνεισφορά των μέτρων κατά της πανδημίας στην ισχυρή οικονομική ανάκαμψη και τη καλύτερη απόδοση στο εξωτερικό κατά τους επόμενους 24 μήνες, του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη βελτίωση των οικονομικών προοπτικών και των προσδοκιών του ότι το χρέος ως προς το ΑΕΠ θα επιστρέψει σε τροχιά απότομης καθοδικής τάσης. Ο Οίκος υπογραμμίζει ως κυριότερες προκλήσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας, το υψηλό χρέος τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό ισολογισμό, το υψηλό ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων στον τραπεζικό τομέα. Επίσης, θεωρεί ότι η ισχυρή ταμειακή θέση, οι σταθερές προοπτικές ανάπτυξης και οι ιστορικά συνετές δημοσιονομικές πολιτικές καθώς επίσης και οι συνετές δημοσιονομικές ενέργειες για τη μείωση των οικονομικών αδυναμιών και βελτίωση των οικονομικών στον τομέα της υγείας, θα μετριάσουν τις επιπτώσεις της πανδημίας Covid-19 στην πιστοληπτική ικανότητα και θα επιτρέψουν στην οικονομία τη συνέχιση της απομόχλευσης μέχρι το 2024.

Η αξιολόγηση της Δημοκρατίας το 2021 από τον Οίκο Fitch¹⁵, σύμφωνα με τον εν λόγω Οίκο, αντανακλά τους ισχυρούς θεσμούς της Κύπρου, την ισχυρή οικονομική ανάπτυξη και υγιή δημοσιονομική πολιτική. Ο περιορισμός των επιπτώσεων της πανδημίας Covid-19 κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2021, οδήγησε σε σχετικά ισχυρή οικονομική ανάκαμψη το 2021. Ο εν λόγω Οίκος σημείωσε ότι η σημαντική μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και οι

¹⁴ Έκθεση αξιολόγησης οίκου S&P's ημερ. 5 Μαρτίου και 3 Σεπτεμβρίου 2021.

¹⁵ Έκθεση αξιολόγησης οίκου Fitch ημερ.26 Μαρτίου και 22 Σεπτεμβρίου 2021.

θετικές προοπτικές ανάπτυξης υποστηρίζονται και από τις επενδύσεις του προγράμματος Next Generation EU σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Ο Οίκος επισημαίνει τις αδυναμίες στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, το υψηλό δημόσιο και ιδιωτικό χρέος καθώς και στην έκθεση της κυβέρνησης σε ενδεχόμενες υποχρεώσεις έναντι κυβερνητικών εγγυήσεων.

Όσον αφορά την επιχειρηματολογία για την αναβάθμιση του αξιόχρεου της Κυπριακής Δημοκρατίας το 2021 από τον οίκο Moody's¹⁶ από το «Ba2» στο «Ba1», σύμφωνα με τον Οίκο, αντανακλά τη μείωση της έκθεσης σε κινδύνους λόγω της μείωσης των κινδύνων στον τραπεζικό τομέα σαν τον καθοριστικό παράγοντα, την οικονομική ανθεκτικότητα στο πανδημικό σοκ, τις ισχυρές προοπτικές ανάπτυξης του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα υποστηριζόμενες από τα ισχυρά ευρωπαϊκά κεφάλαια. Σημειώνεται ότι η απόφαση του Οίκου Moody's να διαφοροποιήσει την προοπτική από θετική σε σταθερή τον Ιούλιο του 2021 αντανακλά μια ισορροπία μεταξύ των πιστωτικών δυνάμεων και προκλήσεων στο επίπεδο αξιολόγησης «Ba1». Σύμφωνα με τον Οίκο, ως σημαντικότερες προκλήσεις της Δημοκρατίας θεωρεί τη μικρή και σχετικά μη διαφοροποιημένη οικονομία, το υψηλό επίπεδο του δημόσιου και ιδιωτικού χρέους καθώς επίσης το υψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων στο χρηματοπιστωτικό τομέα.

Η επιβεβαίωση του αξιόχρεου του μακροπρόθεσμου χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας από τον Οίκο DBRS¹⁷ Morningstar και η διατήρηση της προοπτικής σε σταθερή τον Μάιο του 2021, σύμφωνα με τον Οίκο αυτό, αντανακλά την χαμηλότερη από την αναμενόμενη επίδραση των μέτρων για την πανδημία στους δημοσιονομικούς δείκτες. Τον Οκτώβριο του 2021, ο Οίκος αυτός επιβεβαίωσε το αξιόχρεο του μακροπρόθεσμου χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας σε «BBB (low)» και άλλαξε την προοπτική από

¹⁶ Δελτίο τύπου (πιστωτική γνωμοδότηση) οίκου Moody's ημερ.22 Ιανουαρίου και 23 Ιουλίου 2021.

¹⁷ Δελτίο τύπου αξιολόγησης Οίκου DBRS ημερ. 14 Μαΐου και 22 Οκτωβρίου 2020.

σταθερή σε θετική αντικατοπτρίζοντας το γεγονός ότι οι κίνδυνοι για τις αξιολογήσεις είναι σε γενικές γραμμές ισορροπημένοι και οι προοπτικές ότι το δημόσιο χρέος της Κυπριακής Δημοκρατίας θα επιστρέψει στην προ-πανδημική καθοδική τάση υποστηρίζονται από μια ισχυρή οικονομική ανάπτυξη, δημοσιονομική διόρθωση και μείωση των ρευστών διαθεσίμων. Η προώθηση επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων υπό το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης και Ανθεκτικότητας δύναται να οδηγήσει στη βελτίωση των μακροπρόθεσμων προοπτικών της χώρας. Ωστόσο, ο Οίκος υπογραμμίζει ως κύριες προκλήσεις της Δημοκρατίας, την συνέχιση της πανδημίας του Covid-19, το πολύ υψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων στον τραπεζικό τομέα και τα νέα προβληματικά περιουσιακά στοιχεία που θα μπορούσαν να εμφανιστούν καθώς αποσύρεται ενδεχόμενη στήριξη του δημοσίου, το υψηλό δημόσιο και ιδιωτικό χρέος, τις εξωτερικές ανισορροπίες καθώς επίσης το μικρό μέγεθος της οικονομίας, το οποίο βασίζεται κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών.

Σύμφωνα με τις απόψεις των Οίκων αξιολόγησης κατά το 2021, βασικοί παράγοντες για αναβάθμιση του αξιόχρεου της Κυπριακής Δημοκρατίας στο εγγύς μέλλον είναι η συνεχιζόμενη δέσμευση της Κυβέρνησης να διατηρήσει τις προβλέψεις για το ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης, μέσα από μια υγιή δημοσιονομική πολιτική, στοχευμένα σε δημοσιονομικά πλεονάσματα με στόχο την περαιτέρω μείωση του δείκτη χρέους προς το ΑΕΠ καθώς και το απόθεμα τραπεζικών μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων στον τραπεζικό τομέα και τη συνεχιζόμενη απομόχλευση του ιδιωτικού τομέα.

Η ιστορική εξέλιξη των αξιολογήσεων της πιστοληπτικής αξιολόγησης της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά τα έτη 1989-2021 απεικονίζεται στον Πίνακα 12 ενώ το ημερολόγιο ανακοινώσεων των Οίκων Αξιολόγησης για το 2022 απεικονίζεται στο Διάγραμμα 2 του Παραρτήματος.

Ο πίνακας 7 πιο κάτω, απεικονίζει το αξιόχρεο της Κυπριακής Δημοκρατίας σε εγχώριο νόμισμα (σε ευρώ) σε σύγκριση με το αξιόχρεο επιλεγμένων Κρατών-Μελών της Ευρωζώνης στο τέλος του 2021. Ο οριζόντιος άξονας με μπλε χρώμα οριοθετεί τη γραμμή της επενδυτικής κατηγορίας ενώ η κάθετη στήλη κάτω από κάθε Οίκο αξιολόγησης απεικονίζει τις διαβαθμίσεις της κλίμακας αξιολόγησης του μακροπρόθεσμου χρέους.

Αξιοσημείωτο είναι ότι κατά τη διάρκεια του 2021 μόνο μερικές χώρες αναβαθμίστηκαν από τους Οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης και μόνο 4 κράτη μέλη της Ευρωζώνης αξιολογήθηκαν με θετική προοπτική. Το γεγονός ότι η Κύπρος περιλαμβάνεται στην πιο πάνω ομάδα χωρών, υποδηλώνει ότι οι οικονομικές προοπτικές θα βελτιωθούν στα επόμενα χρόνια.

Πίνακας 7: Αξιολογήσεις του μακροπρόθεσμου ομολόγου των χωρών της Ευρωζώνης¹⁸ στο τέλος του 2021

Fitch		Moody's		S&P		DBRS	
AAA	DE, LU, NL	Aaa	DE, LU, NL	AAA	DE, LU, NL	AAA	DE, LU, NL, AT
AA+	AT, FI	Aa1	AT, FI	AA+	AT, FI	AA high	FI, FR, BE
AA	FR	Aa2	FR	AA	BE, FR	AA	
AA-	BE, EE	Aa3	BE	AA-	IE, EE , SI	AA low	EE
A+	MT, IE,	A1	EE	A+	SK, LV, LT	A high	IE , MT, SK, SI, LT
A	SI, SK, LT	A2	IE , MT, SK, PT, LT	A	ES	A	ES, LV, PT
A-	ES, LV, PT	A3	LV, SI	A-	MT, PT	A low	
BBB+		Baa1	ES	BBB+		BBB high	IT
BBB	IT	Baa2		BBB	IT	BBB	
BBB-	CY	Baa3	IT,	BBB-	CY	BBB low	CY
BB+		Ba1	CY	BB+		BB high	
BB	EL	Ba2		BB	EL	BB	EL
BB-		Ba3	EL	BB-		BB low	
B+		B1		B+		B high	
B		B2		B		B	
B-		B3		B-		B low	
CCC		Caa1		CCC+		CCC high	
CC		Caa2		CCC		CCC	
C		Caa3		CCC-		CCC low	
RD		Ca		CC		CC	
D		C		SD/D		C	
						D	

(Πηγή: Bloomberg)

¹⁸ Οι συντμήσεις στο Διάγραμμα ερμηνεύονται ως ακολούθως: CY=Κύπρος, ES=Ισπανία, EL=Ελλάδα, IE=Ιρλανδία, IT=Ιταλία, MT=Μάλτα, PT=Πορτογαλία, SI=Σλοβενία, DE=Γερμανία, LU=Λουξεμβούργο, NL=Ολλανδία, AT=Αυστρία, FI=Φιλανδία, FR=Γαλλία, BE=Βέλγιο, EE=Εσθονία, SK=Σλοβακία, LV=Λετονία, LT=Λιθουανία. Το πράσινο/μαύρο/κόκκινο χρώμα για τις συντμήσεις των χωρών απεικονίζει θετική/σταθερή/αρνητική προοπτική

ΙΧ. Σχέδιο Δράσης ΓΔΔΧ

Το Σχέδιο Δράσης αναφέρεται στην εσωτερική αναδιοργάνωση και στην ενίσχυση της υποδομής του συστήματος πληροφορικής του ΓΔΔΧ. Ο χρονικός ορίζοντας υλοποίησης του σχεδίου ορίστηκε στα πέντε έτη και αρχικά αφορούσε την περίοδο 2015 μέχρι και 2019. Κατά την υπό αναφορά περίοδο, σημαντικός αριθμός δράσεων του Σχεδίου ολοκληρώθηκαν, ενώ άλλες παραμένουν σε εξέλιξη ή χρήζουν επικαιροποίησης ή αναθεώρησης αναλόγως της θεματολογίας που καλύπτουν.

Με την εμφάνιση της πανδημίας Covid-19 και με την συνέχισή της μέχρι σήμερα, ορισμένες από τις δράσεις που περιλαμβάνονταν στο σχέδιο, επαναπρογραμματίστηκαν με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 90.837ΠΧ ημερομηνίας 17/2/2021 και το σχέδιο επεκτάθηκε μέχρι το τέλος του 2021. Οι κυριότερες δράσεις που υλοποιήθηκαν, συνεχίστηκαν ή επικαιροποιήθηκαν κατά το 2021, από το ΓΔΔΧ, είναι οι ακόλουθες:

- i. **Επιτροπή Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους:** Κατά τη διάρκεια του έτους 2021 πραγματοποιήθηκε αριθμός συναντήσεων της εν λόγω Επιτροπής, υπό περιορισμένη και διευρυμένη μορφή, στη βάση των προνοιών των Διαταγμάτων και υγειονομικών πρωτόκολλων που εκδίδονταν από το Υπουργείο Υγείας. Συζητήθηκαν θέματα τα οποία αφορούσαν, μεταξύ άλλων, τον αντίκτυπο της πανδημίας στην κυπριακή οικονομία, την πολιτική διαχείρισης ρευστών διαθεσίμων, τις δημοσιονομικές και χρηματοοικονομικές εξελίξεις και προοπτικές, τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους και την εφαρμογή της στρατηγικής διαχείρισης του χρέους. Οι συναντήσεις υπό διευρυμένη μορφή, απασκοπούσαν στην έγκαιρη αλληλοενημέρωση μεταξύ των διαφόρων διευθύνσεων του Υπουργείου Οικονομικών.

- ii. **Θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης ρευστών διαθεσίμων:** Η αναγκαιότητα για την ύπαρξη ενός κατάλληλου πλαισίου για τη διαχείριση και κατ' επέκταση την ελαχιστοποίηση του κόστους διακράτησης των ρευστών διαθεσίμων κρίνεται πολύ σημαντική. Το ΓΔΔΧ βρίσκεται στη διαδικασία βελτίωσης του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου διαχείρισης ρευστών διαθεσίμων. Κατά το 2021, το ΓΔΔΧ προχώρησε στην αξιολόγηση των εισηγήσεων και προτάσεων που περιλήφθηκαν στην έκθεση που ετοιμάστηκε από το ΔΝΤ, μετά από σχετικό αίτημα του ΓΔΔΧ. Απώτερος σκοπός την αξιολόγησης αυτής είναι η υιοθέτηση, υλοποίηση και εφαρμογή των προτάσεων και εισηγήσεων τους, μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα.
- iii. **Διατήρηση της λειτουργίας ενός κατάλληλου, από πλευράς κινδύνου και ελέγχου, περιβάλλοντος εργασίας:** Η εφαρμογή αυστηρότερων διαδικασιών για τις συναλλαγές και άλλες δραστηριότητες του ΓΔΔΧ, πραγματοποιείται σε συνεχόμενη βάση και όταν και όπου παρουσιαστεί ότι χρήζει βελτίωσης και επικαιροποίησης, το ΓΔΔΧ προβαίνει στις κατάλληλες ενέργειες. Καθόλη την διάρκεια του έτους, το εγχειρίδιο εσωτερικών διαδικασιών του ΓΔΔΧ εμπλουτίστηκε και επικαιροποιήθηκε, ενώ παράλληλα βελτιώθηκαν τα έντυπα ελέγχου, συμβάλλοντας έτσι στη περαιτέρω ελαχιστοποίηση των λειτουργικών κινδύνων του εργασιακού περιβάλλοντος. Επιπρόσθετα, κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2021, πραγματοποιήθηκε έλεγχος συμμόρφωσης από την Ελεγκτική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας για την εξακρίβωση του βαθμού συμμόρφωσης του ΓΔΔΧ με τον περί της ΔΔΧ Νόμο {N.195(I)/2012}. Επίσης, η εν λόγω Υπηρεσία διεξήγαγε διαχειριστικό έλεγχο για σκοπούς αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης του δημόσιου χρέους. Στις 25 Ιανουαρίου 2022, η Ελεγκτική Υπηρεσία διαβίβασε την ειδική

έκθεσή της προς το Υπουργείο Οικονομικών, οι συστάσεις της οποίας τυγχάνουν επεξεργασίας από το ΓΔΔΧ.

- iv. **Διαχείριση λειτουργικών κινδύνων:** Το ΓΔΔΧ συνεχίζει την καταγραφή περιστατικών λειτουργικού κινδύνου. Οποιαδήποτε περιστατικά εντοπιστούν, καταγράφονται και τυγχάνουν διερεύνησης και αξιολόγησης και επικαιροποίησης των διαδικασιών, στοχεύοντας στην ελαχιστοποίηση του κινδύνου επανάληψής τους. Σημειώνεται ότι, η ενέργεια αυτή εφαρμόζεται σε συνεχόμενη βάση.
- v. **Επαφές με την ομάδα διεθνών επενδυτικών τραπεζών:** Από το έτος 2021, ο αριθμός των τραπεζών που λαμβάνουν μέρος στην ομάδα διεθνών επενδυτικών τραπεζών, αυξήθηκε από επτά σε οκτώ. Η δημιουργία της ομάδας συμβάλει σημαντικά στη δυνατότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας να διατηρεί την πρόσβαση της στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, ακόμη και κάτω από δύσκολες συνθήκες όπως την περίοδο 2020-2021. Πέραν της πρωτογενούς αγοράς, η ομάδα τραπεζών έχει συμβάλει σημαντικά και στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της δευτερογενούς αγοράς αναφορικά με την ενσωμάτωση πληροφοριών και τη συμπεριφορά των επενδυτών. Η ηλεκτρονική πλατφόρμα συναλλαγών MTS Cyprus τέθηκε σε πλήρη λειτουργία από τις αρχές του 2020, συμβάλλοντας στην αύξηση της ρευστότητας των ευρωπαϊκών ομολόγων της Κυπριακής Δημοκρατίας. Επίσης, αξιοσημείωτο είναι ότι το ΓΔΔΧ σε συνεργασία με την ομάδα τραπεζών μελετούν τρόπους οι οποίοι θα συμβάλουν στην περαιτέρω αύξηση της ρευστότητας των ευρωπαϊκών ομολόγων της Κυπριακής Δημοκρατίας και στη βελτιστοποίηση του κόστους χρηματοδότησης μακροπρόθεσμα.

- vi. **Ανάπτυξη σχέσεων με επενδυτές:** Κατά τη διάρκεια του 2021 και παρά τα συνεχιζόμενα προβλήματα που δημιούργησε σε αυτόν τον τομέα η πανδημία, το ΓΔΔΧ συνέχισε να ενημερώνει απρόσκοπτα τους επενδυτές αναφορικά με τις εξελίξεις που διαμορφώνονται στην Κυπριακή Δημοκρατία. Η ενημέρωση αυτή πήρε την μορφή της ηλεκτρονικής διανομής πληροφοριακού υλικού και της διενέργειας παρουσιάσεων μέσω τηλεδιασκέψεων, καθόλη τη διάρκεια του έτους. Το επιστέγασμα της προσπάθειας αυτής ήταν η επιτυχημένη έκδοση ομολόγου που ακολούθησε στις 13 Ιανουαρίου του 2022
- vii. **Στρατηγική Συστήματος Πληροφορικής:** Από τον Ιούλιο του 2019, το ΓΔΔΧ υιοθέτησε επίσημα το νέο λογισμικό σύστημα της Γραμματείας της Κοινοπολιτείας “Meridian”. Προηγουμένως το ΓΔΔΧ, συμμετείχε στην πιλοτική φάση του συστήματος συνεισφέροντας στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση ενός προηγμένου συστήματος το οποίο αναμένεται να αντιμετωπίσει καλύτερα τις σημερινές προκλήσεις και απαιτήσεις διαχείρισης του χρέους, συμπεριλαμβανομένης της εκπόνησης στρατηγικής διαχείρισης δημόσιου χρέους. Κατά τη διάρκεια του 2021, πραγματοποιήθηκε αριθμός τηλεδιασκέψεων μεταξύ του ΓΔΔΧ και της Γραμματείας της Κοινοπολιτείας για τη βελτίωση, κάλυψη αδυναμιών και αναβάθμιση των λειτουργιών του ‘Meridian’ με στόχο την αποτελεσματικότερη λειτουργία του.

Πέραν των πιο πάνω ενεργειών, είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι, κατά τη διάρκεια του 2021, Λειτουργοί του ΓΔΔΧ συμμετείχαν διαδικτυακά σε αριθμό σεμιναρίων και συνεδριάσεων στην Οικονομική και Χρηματοοικονομική Υπεπιτροπή για τις αγορές του κρατικού χρέους της ΕΕ καθώς και άλλες Ομάδες Εργασίας που αφορούν τη διαχείριση του δημόσιου χρέους. Οι σχετικές συμμετοχές παρατίθενται αναλυτικά στον Πίνακα 13 του Παραρτήματος.

Αναφορές

- <http://eur-lex.europa.eu/>
- www.cyprus.gov.cy
- www.mof.gov.cy
- www.centralbank.gov.cy
- www.treasury.gov.cy
- www.mof.gov.cy/cystat
- www.cysec.gov.cy
- www.cse.com.cy
- www.fitchratings.com/site/home
- www.dbrs.com
- www.standardandpoors.com
- www.mlsi.gov.cy
- www.moodys.com
- www.imf.org
- www.treasury.gov.cy
- www.esm.europa.eu/
- www.ec.europa.eu/
- www.audit.gov.cy/
- www.internalaudit.gov.cy/

Παράρτημα

Λίστα Πινάκων, Διαγραμμάτων και Ανακοινώσεων

Πίνακας 1α: Πρόγραμμα δημοπρασιών ΓΔ κατά το 2021

Πίνακας 1β: Ενδεικτικό πρόγραμμα δημοπρασιών ΓΔ Ιανουαρίου - Ιουνίου 2022

Πίνακας 2α: Αναθέωση Ετήσιου Χρηματοδοτικού Προγράμματος 2021 κατά τη διάρκεια του έτους

Πίνακας 2β: Συναλλαγές διαχείρισης χαρτοφυλακίου κατά το 2021: Στοιχεία πρώρων αποπληρωμών δανείων

Πίνακας 2γ: Πρόγραμμα εκταμίευσης του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Πίνακας 3α: Λήξη αξιογράφων στην εγχώρια-ξένη αγορά (1/1/2021-31/12/2021)

Πίνακας 3β: Αποπληρωμές χρεολυσίων δανείων κατά πιστωτή (1/1/2021-31/12/2021)

Πίνακας 4: Ιστορική εξέλιξη του ενοποιημένου ακαθάριστου δημόσιου χρέους Γενικής Κυβέρνησης κατά τα έτη 1995-2021

Ένθετο 1: Ιστορική εξέλιξη του δημόσιου χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας

Πίνακας 5: Εκκρεμές χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης στο τέλος του 2021 (αναλυτικά)

Πίνακας 6α: Εκκρεμές χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης στο τέλος του 2021

Πίνακας 6β: Εκταμίευση οικονομικής βοήθειας από τον ΕΜΣ προς όφελος της Κυπριακής Δημοκρατίας

Πίνακας 7: Δημόσιο χρέος κατά χρηματοδοτικό εργαλείο και πιστωτή κατά την 31/12/2021

Πίνακας 8: Επενδύσεις του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων με την Κεντρική Κυβέρνηση στο τέλος του 2021

Πίνακας 9: Ιστορική εξυπηρέτηση χρέους κατά τα έτη 2012-2020

Ανακοίνωση 1: Μείωση επιτοκίων εξαετών κυβερνητικών ομολόγων προς φυσικά πρόσωπα από τις σειρές Φεβρουαρίου 2022 και εντεύθεν.

Πίνακας 10: Απόθεμα εκκρεμών κυβερνητικών εγγυήσεων στο τέλος του 2021

Πίνακας 11: Ρευστά διαθέσιμα Κεντρικής Κυβέρνησης και αριθμοδείκτης ρευστών διαθεσίμων ως προς το χρέος κατά τα έτη 2012-2021

Πίνακας 12: Ιστορική εξέλιξη πιστοληπτικής αξιολόγησης 1989-2021

Διάγραμμα 2: Ημερολόγιο ανακοινώσεων πιστοληπτικής αξιολόγησης της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά το 2022

Πίνακας 13: Συμμετοχή Λειτουργιών ΓΔΔΧ σε σεμινάρια, Επιτροπές ΕΕ και άλλες δραστηριότητες κατά το 2021

Πίνακας 1α: Πρόγραμμα δημοπρασιών κατά το 2021

A/A	Ημέρα δημοπρασίας	Ημερομηνία δημοπρασίας	Ημερομηνία Έναρξης ισχύος	Διάρκεια ΓΔ	Ημερομηνία λήξης
1	Δευτέρα	25/1/2021	29/1/2021	13 εβδομάδες	29/4/2021
2	Δευτέρα	22/2/2021	26/2/2021	13 εβδομάδες	28/5/2021
3	Δευτέρα	22/3/2021	26/3/2021	13 εβδομάδες	25/6/2021
4	Δευτέρα	26/4/2021	29/4/2021	13 εβδομάδες	30/7/2021
5	Δευτέρα	24/5/2021	28/5/2021	13 εβδομάδες	27/8/2021
6	Παρασκευή	18/6/2021	25/6/2021	13 εβδομάδες	24/9/2021
7	Δευτέρα	26/7/2021	30/7/2021	13 εβδομάδες	29/10/2021
8	Δευτέρα	23/8/2021	27/8/2021	13 εβδομάδες	26/11/2021
9	Δευτέρα	20/9/2021	24/9/2021	13 εβδομάδες	23/12/2021
10	Παρασκευή	22/10/2021	29/10/2021	13 εβδομάδες	28/1/2022
11	Δευτέρα	22/11/2021	26/11/2021	13 εβδομάδες	25/2/2022
12	Παρασκευή	17/12/2021	23/12/2021	13 εβδομάδες	24/3/2022

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Πίνακας 1β: Ενδεικτικό πρόγραμμα δημοπρασιών ΓΔ Ιανουαρίου – Ιουνίου 2022

A/A	Ημέρα δημοπρασίας	Ημερομηνία δημοπρασίας	Ημερομηνία έναρξης ισχύος	Διάρκεια ΓΔ	Ημερομηνία λήξης
1	Δευτέρα	24/1/2022	28/1/2022	13 εβδομάδες	29/4/2022
2	Δευτέρα	21/2/2022	25/2/2022	13 εβδομάδες	27/5/2022
3	Παρασκευή	18/3/2022	24/3/2022	13 εβδομάδες	24/6/2022
4	Τετάρτη	20/4/2022	29/4/2022	13 εβδομάδες	29/7/2022
5	Δευτέρα	23/5/2022	27/5/2022	13 εβδομάδες	26/8/2022
6	Παρασκευή	20/6/2022	24/6/2022	13 εβδομάδες	23/9/2022

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Πίνακας 2α: Αναθεωρήσεις Ετήσιου Χρηματοδοτικού Προγράμματος 2021 κατά τη διάρκεια του έτους

Χρηματοδοτικό Εργαλείο	Αρχικό ΕΧΠ - 2021 (Οκτ.2020) Ανώτατο όριο Δανεισμού (α)	Πρώτο Αναθεωρημένο ΕΧΠ - 2021 (Απρίλιος 2021) Ανώτατο όριο δανεισμού (β)	Μεταβολή (β) – (α)
Εγχώρια 3-μηνιαία Γραμμάτια Δημοσίου	€225 - €300 εκ.	€300 εκ.	€75 mn - €0 εκ.
Κυβερνητικά Ομόλογα (EMTN)	€1250 εκ.	€1450 εκ..	€200 εκ.
Εγχώρια Ομόλογα σε Φυσικά Πρόσωπα	€40 - €50 εκ.	€40 εκ.	€0 mn - (€10 εκ.)
Δάνεια από υπερεθνικούς οργανισμούς (EIB, EBRD, CEDB)	€100 εκ.	€80 εκ.	(€20 εκ.)
Δανεισμός από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή - SURE	€229 εκ	€353 εκ.	€124 εκ.
Συνολικό εγκεκριμένο μέγιστο ποσό δανεισμού	€1844 - €1929 εκ.	€2223 εκ.	€294 mn - €379 εκ.

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Πίνακας 2β: Συναλλαγές Διαχείρισης Χαρτοφυλακίου: Στοιχεία πρόωρων αποπληρωμών δανείων κατά το 2021

Πιστωτής	Επιτόκιο	Έτος λήξης	Αποπληρωμές	Υπολειπόμενο ποσό	Πληρωμές τόκων
	σε %		σε εκ. ευρώ	σε εκ. ευρώ	σε εκ. ευρώ

(Πηγή: ΓΔΔΧ)

Δεν διενεργήθηκαν οποιεσδήποτε συναλλαγές διαχείρισης χαρτοφυλακίου κατά το έτος 2021

Πίνακας 2γ: Πρόγραμμα εκταμιεύσεων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Περίοδος επίτευξης ορόσημων και στόχων	Ημερομηνία αίτησης πληρωμής	# Ο&Σ (Επιχορήγηση) σε εκ. ευρώ	Ποσό επιχορήγησης σε εκ. ευρώ	# Ο&Σ (Δάνειων)	Ποσό δανείου σε εκ. ευρώ	Συνολικό Ποσό σε εκ. ευρώ	Ημερομηνία Πραγματικής πληρωμής
	13% Προ-εκταμίευση	0	130,772,986	0	26,041,600	156,814,586	Σεμπ-21
- T4 2021 ¹⁹	Φεβ-22	14	85,000,000	0		85,000,000	Ιούν-22
T1-T2 2022	Αυγ-22	18	85,000,000	0		85,000,000	Δεκ-22
T3-T4 2022	Φεβ-23	30	115,000,000	1		115,000,000	Ιούν-23
T1-T2 2023	Αυγ-23	23	100,000,000	3	50,000,000	150,000,000	Δεκ-23
T3-T4 2023	Φεβ-24	31	130,000,000	1		130,000,000	Ιούν-24
T1-T2 2024	Αυγ-24	13	65,000,000	2	50,000,000	115,000,000	Δεκ-24
T3-T4 2024	Φεβ-25	34	130,000,000	1	35,000,000	165,000,000	Ιούν-25
T1-T2 2025	Αυγ-25	11	60,000,000	0		60,000,000	Δεκ-25
T3-T4 2025	Φεβ-26	45	60,000,000	3		60,000,000	Ιούν-26
T1-T3 2026	Αυγ-26	37	45,173,061	4	39,278,400	84,451,461	Δεκ-26
		256	1,005,946,047²⁰	15	200,320,000	1,206,266,047	

¹⁹ Το ορόσημο σχετικά με τον έλεγχο του T1 (πρώτο τρίμηνο) 2022 περιλαμβάνεται κατ' εξαίρεση στην πρώτη αίτηση πληρωμής (η οποία καλύπτει Ο&Σ έως το 4ο τρίμηνο του 2021) καθώς αποτελεί προϋπόθεση για την πρώτη πληρωμή.

²⁰ Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στη χρηματοδοτική κατανομή μετά την αφαίρεση του αναλογικού μεριδίου της Κύπρου στις δαπάνες του Άρθρου 6(2) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το οποίο υπολογίζεται σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Άρθρου 11 του εν λόγω κανονισμού και αντιστοιχεί στο 0,02% της κατανομής.

Πίνακας 3α: Λήξη αξιογράφων (1/1/2021 μέχρι 31/12/2021)

I. Εγχώρια αγορά

A. Γραμμάτια Δημοσίου

Ημ. έκδοσης	Διάρκεια (σε εβδ.)	Μέση σταθμική απόδοση (σε %)	Ημ. λήξης	ISIN code	Ονομαστική αξία σε εκ. ευρώ
30/10/2020	13	0,09	29/1/2021	CY0149280816	75,0
27/11/2020	13	-0,04	26/2/2021	CY0149310811	75,0
28/12/2020	13	-0,15	26/3/2021	CY0149330819	75,0
24/4/2020	52	0,5	23/4/2021	CY0148960814	1250,0
29/1/2021	13	-0,21	29/4/2021	CY0149360816	75,0
26/2/2021	13	-0,24	26/5/2021	CY0149410819	75,0
26/3/2021	13	-0,26	25/6/2021	CY0149430817	100,0
29/4/2021	13	-0,32	30/7/2021	CY0149490811	100,0
28/5/2021	13	-0,34	27/8/2021	CY0149540813	100,0
25/6/2021	13	-0,37	24/9/2021	CY0149550812	100,0
30/7/2021	13	-0,38	29/10/2021	CY0149580819	100,0
27/8/2021	13	-0,40	26/11/2021	CY0149630812	100,0
24/9/2021	13	-0,41	23/12/2021	CY0149680817	100,0
					2325,0

B. Εγχώρια ομόλογα

Ημερ. έκδοσης	Διάρκεια (σε έτη)	Επιτόκιο έκδοσης (σε %)	Ημερ. λήξης	ISIN code	Ονομαστική αξία (σε εκ. ευρώ)
30/11/2015	5	2	29/1/2021	CY0146070814	31,39
9/6/2011	10	6	9/6/2021	CY0141990818	53,55
1/7/2013	8	5	1/7/2021	CY0143790810	1,08
25/8/2011	10	6,5	25/8/2021	CY0142120811	23,10
13/7/2018	3,4	3,25	15/12/2021	CY0148000819	580,00
					689,11

Γ. Αποπληρωμές πιστοποιητικών αποταμιεύσεων/ομολόγων για φυσικά πρόσωπα

	Ονομαστική αξία (σε εκ. ευρώ)
Πιστοποιητικά αποταμιεύσεως	0,7
Ομόλογα για φυσικά πρόσωπα	164,7
	165,4

II. Ξένη αγορά**A. Ευρωπαϊκά Εμπορικά Χρεόγραφα**

	Ονομαστική αξία (σε εκ. ευρώ)
	0

B. Ευρωπαϊκά Μεσοπρόθεσμα Ομόλογα (EMTN)

Ημερ. έκδοσης	Διάρκεια (σε χρόνια)	Επιτόκιο έκδοσης (σε %)	Ημερ. λήξης	ISIN code	Ονομαστική αξία (σε εκ. ευρώ)
					0

Πίνακας 3β: Αποπληρωμές χρεολυσίων^{1/} δανείων κατά πιστωτή (1/1/2021 μέχρι 31/12/2021)

	Υπολειπόμενο ποσό σε εκ. ευρώ	Αποπληρωμές σε εκ. ευρώ
Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	901,1	65,4
Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβ. της Ευρώπης	175,3	25,4
		90,8

Πίνακας 4: Ιστορική εξέλιξη του ενοποιημένου ακαθάριστου δημόσιου χρέους Γενικής Κυβέρνησης κατά τα έτη^{1/} 1995-2021

Έτος	Ενοποιημένο ακαθάριστο χρέος Γενικής Κυβέρνησης (σε εκ. ευρώ)	Ενοποιημένο ακαθάριστο χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)
1995	3765,7	46.8
1996	4012,6	50.9
1997	4531,8	53.9
1998	5043,6	55.1
1999	5428,9	55.2
2000	5905,2	55.7
2001	6544,4	57.3
2002	7187,9	60.5
2003	8200,1	63.8
2004	8974,3	64.8
2005	9402,8	63.4
2006	9481,7	59.3
2007	9461,8	54.0
2008	8658,6	45.6
2009	10139,0	54.3
2010	10953,7	56.4
2011	13057,9	65.9
2012	15618,4	80.3
2013	18706,4	104.0
2014	19013,8	109.2
2015	19164,0	107.2
2016	19509,2	103.1
2017	18814,1	92.9
2018	21256,3	98.4
2019	20958,9	91.1
2020	24828,7	115,0
2021	24271,0	103,9

1/ = Τα στατιστικά στοιχεία από το 2010 και μετά περιλαμβάνουν επίσης το χρέος για τις εκδόσεις νομισμάτων σε ευρώ

Ένθετο 1: Ιστορική εξέλιξη του δημόσιου χρέους της Κυπριακής Δημοκρατίας

Κατά τη χρονική περίοδο 1996-2004, το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης κατέγραψε ανοδική πορεία φθάνοντας στο 65% του ΑΕΠ το 2004 σε σύγκριση με 51% του ΑΕΠ το 1996. Μετά από προσπάθειες δημοσιονομικής περισυλλογής, αλλά και της χρήσης των χρεολυτικών ταμείων, ο δείκτης χρέους ως προς το ΑΕΠ μειώθηκε στο 46% του ΑΕΠ το 2008, το οποίο αποτελεί και το κατώτερο σημείο μέχρι και σήμερα. Από τότε, οι αρνητικές δημοσιονομικές εξελίξεις, οι υποτονικοί και μετέπειτα αρνητικοί ρυθμοί ανάπτυξης, καθώς επίσης και η στήριξη του τραπεζικού τομέα και η λήψη μνημονιακών και άλλων δανείων διάσωσης που ακολούθησαν, συνέβαλαν σε μια σημαντική αύξηση του δείκτη χρέους ως προς το ΑΕΠ.

Κατά τη διάρκεια του 2009-2011, η απορρέουσα δημοσιονομική επιδείνωση αποτέλεσε το σημαντικότερο συντελεστή της αύξησης του δημόσιου χρέους. Μεταξύ της χρονικής περιόδου 2012-2013, τόσο το δημοσιονομικό έλλειμμα όσο και ο αρνητικός ρυθμός ανάπτυξης συνέβαλαν στην επιδείνωση του χρέους, ως επίσης και η στήριξη της Λαϊκής Τράπεζας (ύψους 1.9 δισ.) κατά το έτος 2012 και του συνεργατικού τομέα (ύψους 1.5 δισ.) κατά το έτος 2013, προκαλώντας έτσι συνολική αύξηση ύψους 3.5 δισ. ευρώ στο χρέος, εξαιρουμένων των πληρωμών τόκων, μέσω έκδοσης ομολόγων.

Η κρατική χρηματοδότηση στο εγχώριο χρηματοπιστωτικό σύστημα λόγω της τραπεζικής κρίσης ανήλθε σε 3.6 δισ. ευρώ ή περίπου 20% του ακαθάριστου δημόσιου χρέους στο τέλος του 2014, εξαιρουμένων των πληρωμών τόκων. Στο τέλος του 2015 η Κυβέρνηση παραχώρησε πρόσθετη στήριξη ύψους 175 εκ. ευρώ ή περίπου 1% του ΑΕΠ στον συνεργατικό τομέα.

Είναι σημαντικό να τονισθεί ότι, παρά την απότομη αύξηση του δημόσιου χρέους τα τελευταία χρόνια, τα ισχυρά δημοσιονομικά αποτελέσματα, το γεγονός ότι τα πρωτογενή πλεονάσματα σταθεροποιήθηκαν κοντά στο μηδέν κατά τα έτη 2014-2015 και το πρωτογενές πλεόνασμα ήταν θετικό το 2016, καθώς επίσης και οι ισχυροί ρυθμοί οικονομικής μεγέθυνσης της οικονομίας στο 3.2% και 6.4% το 2015 και 2016 αντίστοιχα, σηματοδότησαν τη σταθεροποίηση του χρέους νωρίτερα και σε χαμηλότερα επίπεδα

από τα προβλεπόμενα. Τα έτη 2017 και 2018 καταγράφηκαν επίσης ισχυρά δημοσιονομικά αποτελέσματα με θετικούς ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης, 5.2% στο κάθε έτος. Το έτος 2019 ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης κατέγραψε επιβράδυνση περίπου στο 3.1%, εντούτοις κυμάνθηκε πάνω από το μέσο όρο της Ευρωζώνης. Το 2020, το δημόσιο χρέος κατέγραψε ισχυρή αύξηση κατά 24 ποσοστιαίες μονάδες προσεγγίζοντας το 115% του ΑΕΠ ενώ ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης παρουσίασε μείωση κατά 5.1% λόγω της επίδρασης της πανδημίας στην οικονομική δραστηριότητα που επηρέασε τόσο το σκέλος των εσόδων όσο και το σκέλος των δαπανών. Το 2021, το δημόσιο χρέος κατέγραψε σημαντική μείωση της τάξεως των 11 ποσοστιαίων μονάδων προσεγγίζοντας το 103.9% του ΑΕΠ λόγω της αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ κατά 5.5% και της χρησιμοποίησης ενός σημαντικού ποσού ρευστών διαθεσίμων για κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών της Κυβέρνησης χωρίς την ανάγκη να προβούμε σε νέο δανεισμό αναχρηματοδότησης.

Πίνακας 5: Εκκρεμές χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης^{1/} στο τέλος του 2021

A. ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Ημερ. Έκδοσης	Διάρκεια (σε εβδομάδες)	Μέση σταθμική απόδοση (σε %)	Ημερ. Λήξης	Διεθνής Κωδικός Αξίας (ISIN)	Ονομαστική αξία σε εκ. ευρώ
29/10/2021	13	-0.42	28/01/2022	CY0149730810	100.0
26/11/2021	13	-0.43	25/02/2022	CY0149770816	100.0
23/12/2021	13	-0.43	24/03/2022	CY0149820819	100.0
					300,0

B. ΕΓΧΩΡΙΑ ΟΜΟΛΟΓΑ

Ημερ. Έκδοσης	Διάρκεια (σε χρόνια)	Επιτόκιο (σε %)	Ημερ. Λήξης	Διεθνής Κωδικός Αξίας (ISIN)	Ονομαστική αξία σε εκ. ευρώ
1/7/2013	9	5.25	1/7/2022	CY0143800817	52,7
13/7/2018	4.4	3.50	15/12/2022	CY0148010818	610,0
1/7/2013	10	6.00	1/7/2023	CY0143810816	3,2
18/1/2016	7	3.25	18/1/2023	CY0146250812	221,9
24/1/2017	7	3.25	24/1/2024	CY0147060814	300,0
18/12/2015	10	4.00	18/12/2025	CY0146120817	92,0
					1279,8

Γ. ΟΜΟΛΟΓΑ ΓΙΑ ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ/ΕΙΔΙΚΑ ΟΜΟΛΟΓΑ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΩΣ

	Επιτόκιο (σε %)	Έτος λήξης	Ονομαστική αξία σε εκ. ευρώ
Ομόλογα προς φυσικά πρόσωπα	2.50-3.25	2022	155.5
Ομόλογα προς φυσικά πρόσωπα	2.50-3.25	2023	68.5
Ομόλογα προς φυσικά πρόσωπα	2.25-3.00	2024	112.0

Ειδικά ομόλογα προς φυσικά πρόσωπα	0.75	2024	0.8
Ομόλογα προς φυσικά πρόσωπα	1.75-2.50	2025	78.6
Ειδικά ομόλογα προς φυσικά πρόσωπα	0.75	2025	1.0
Ομόλογα προς φυσικά πρόσωπα	1.75-2.50	2026	46.8
Ομόλογα προς φυσικά πρόσωπα	1.00-1.75	2027	42.8
Πιστοποιητικά αποταμιεύσεως	0.00	διηλεκτές	2.7
			508,5

**ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΧΡΕΟΣ ΣΕ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΣΤΙΣ 31/12/2021 (ΣΕ.ΕΚ.ΕΥΡΩ)**

2088,3

Δ. ΕΥΡΩΠΑΙΚΑ ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ

Ημερ. Έκδοσης	Διάρκεια (σε έτη)	Επιτόκιο (σε %)	Ημερ. Λήξης	Διεθνής Κωδικός Αξίας (ISIN)	Ονομαστική αξία σε εκ. ευρώ
					0,0
					0,0

Ε. ΕΥΡΩΠΑΙΚΑ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΟΜΟΛΟΓΑ (EMTN)

Ημερ. Έκδοσης	Διάρκεια (σε έτη)	Επιτόκιο (σε %)	Ημερ. Λήξης	Διεθνής Κωδικός Αξίας (ISIN)	Ονομαστική αξία σε εκ. ευρώ
6/5/2015	7	3.875	6/5/2022	XS1227247191	1000,0
26/7/2016	7	3.750	26/7/2023	XS1457553367	1000,0
3/5/2019	5	0.625	3/12/2024	XS1989405425	1000,0
27/6/2017	7	2.750	27/6/2024	XS1637276848	850,0
4/11/2015	10	4.250	4/11/2025	XS1314321941	1000,0
09/02/2021	5	0.000	09/02/2026	XS2297209293	1000,0
16/4/2020	7	1.500	16/4/2027	XS2157184255	1250,0
25/9/2018	10	2.375	25/9/2028	XS1883942648	1500,0
21/1/2020	10	0.625	21/1/2030	XS2105095777	1000,0

26/2/2019	15	2.750	26/2/2034	XS1956050923	1100,0
21/1/2020	20	1.250	21/1/2040	XS2105097393	1250,0
3/5/2019	30	2.750	3/5/2049	XS1989383788	1000,0
16/4/2020	30	2.250	16/4/2050	XS2157183950	500,0
					12450,0

**ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΧΡΕΟΣ ΣΕ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΣΤΙΣ 31/12/2021 (ΣΕ ΕΚ.ΕΥΡΩ)**

12450,0

ΣΤ. ΔΑΝΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

Έτος έκδοσης	Επιτόκιο (σε %)	Έτος Λήξης	Εναπομείνουσα διάρκεια (σε χρόνια)	Υπόλοιπο σε εκ. ευρώ
2019	0.98	2026	5.6	250,0
				250,0

Ζ. ΔΑΝΕΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Πιστωτής ⁽³⁾	Έτος έκδοσης ⁽⁵⁾	Επιτόκιο (σε %)	Έτος Λήξης	Εναπομείνουσα διάρκεια (σε χρόνια)	Υπόλοιπο (σε εκ. ευρώ)
ΕΤΕ	2004	1	2022	0.9	0.0
ΕΤΕ	2004	1	2022	0.9	0.1
ΤΑΣΕ	2004	6mE+0,30	2023	2.0	2.9
ΤΑΣΕ	2003	6mE+0,30	2023	2.0	6.7
ΕΤΕ	2004	1	2025	3.5	0.5
ΕΕ	2020	0	2025	3.8	150.0
ΤΑΣΕ	2010	3mE+0,60	2025	3.9	19.0
ΕΤΕ	2004	1	2026	4.6	0.2
ΕΤΕ	2006	3mE+0,704	2026	4.7	11.1
ΤΑΣΕ	2014	6mE+0,15	2026	5.0	28.6
ΤΑΣΕ	2007	6mE+0,09	2027	5.5	6.6
ΕΤΕ	2003	4.43	2027	6.0	9.6

ETE	2018	6mE+0,181	2028	6.1	8.1
EC	2021	0	2028	6.4	157.0
ΤΑΣΕ	2018	1.06	2028	6.9	14.5
ΤΑΣΕ	2008	3.7	2028	7.0	20.5
ETE	2003	VSFR	2028	7.0	24.0
ETE	2004	VSFR	2028	7.0	10.0
ETE	2004	4.47	2029	7.5	11.5
ETE	2019	0.438	2029	7.5	32.0
EE	2021	0	2029	7.5	77.0
ETE	2017	6mE+0,217	2029	7.6	14.1
ETE	2019	0.269	2029	7.9	16.0
ETE	2019	6mE+0.413	2029	8.0	12.8
ΤΑΣΕ	2009	3mE+0,48	2029	8.0	8.1
ΤΑΣΕ	2009	3mE+0,48	2029	8.0	5.0
ΤΑΣΕ	2014	1.46	2029	8.0	20.0
ΤΑΣΕ	2010	3mE+0,55	2030	8.6	3.3
ETE	2003	VSFR	2030	9.0	30.8
ETE	2005	VSFR	2030	9.0	15.8
ETE	2004	VSFR	2030	9.0	10.3
ΕΜΣ	2013	BLR+0,10	2031	9.8	6300.0
ΤΑΣΕ	2017	1.08	2032	10.5	11.7
ETE	2005	VSFR	2032	11.0	10.0
ETE	2007	6mE+0,018	2032	11.0	40.5
ETE	2003	VSFR	2033	12.0	43.2
ΤΑΣΕ	2013	6mE+0,81	2033	12.0	6.4
ETE	2021	1.08	2033	12.0	35.0
ETE	2011	12M+0,27	2034	13.0	28.0
ΤΑΣΕ	2020	0.48	2035	13.0	6.0
ΤΑΣΕ	2020	0.42	2035	13.3	10.0
ΤΑΣΕ	2020	0.28	2035	13.5	6.0
ETE	2011	6M + 0,314	2035	14.0	23.3

ETE	2011	VSFR	2035	14.0	10.8
ETE	2011	6mE+0,314	2035	14.0	15.6
ETE	2011	12mE+0,30 5	2036	14.6	30.0
ETE	2017	1.514	2037	15.5	32.0
ETE	2017	1.634	2037	15.6	24.0
ETE	2012	12mE+1,51 7	2037	15.6	105.3
ETE	2017	1.563	2037	15.7	11.2
ETE	2012	12mE+1,13 7	2037	16.0	63.2
ETE	2010	6mE+0,28	2038	16.5	45.3
ETE	2011	12M+0,829	2038	17.0	14.5
ETE	2014	12mE+0,99 8	2039	17.9	14.2
ETE	2011	1.766	2040	19.0	38.0
ETE	2011	1.782	2040	19.0	21.0
ETE	2021	0.806	2041	19.9	40.0
ETE	2018	1.828	2043	21.5	30.0
ETE	2020	0.409	2045	23.1	19.2
EE	2021	0.75	2047	25.5	47.0
EE	2020	0.3	2050	28.9	100.0
EE	2021	0.3	2050	28.9	72.0
EE	2021	0	2051	29.7	26.0
ΕΤΧΣ ⁽⁴⁾	2011				224.8
					8230,2

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΧΡΕΟΣ ΣΕ ΔΑΝΕΙΑ ΣΤΙΣ 31/12/2021 (ΣΕ ΕΚ. ΕΥΡΩ)

8480,2

**ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΧΡΕΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΤΙΣ 31/12/2021
(ΣΕ ΕΚ. ΕΥΡΩ)**

24018,5

Σημειώσεις:

- (1) Ορισμός: Χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης (Προϋπολογισμός), εξαιρουμένου του χρέους προς το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου που συγκαταλέγονται στην Κεντρική Κυβέρνηση και των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Το πιο πάνω χρέος αποτελεί ελαφρώς πέραν του 99% του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης (κατά τις 31/12/2021).
- (2) $E = \text{Euribor}$, $BEΔ = \text{Βασικό Επιτόκιο Δανεισμού}$, $V\text{SFR} = \text{Κυμαινόμενο επιτόκιο άλλης μορφής}$, $m = \text{μήνες}$
- (3) $ETE = \text{Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων}$, $ΤΑΣΕ = \text{Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης}$, $ΕΤΧΣ = \text{Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας}$, $ΕΜΣ = \text{Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας}$, $ΕΕ = \text{Ευρωπαϊκή Επιτροπή}$.
- (4) Εκδόσεις χρέους από το ΕΤΧΣ για Ελλάδα, Ιρλανδία και Πορτογαλία.
- (5) Αφορά το έτος της πρώτης εκταμίευσης.
- (6) Εξαιρουμένου του χρέους για τις εκδόσεις νομισμάτων σε ευρώ.
- (7) Νόμισμα έκδοσης: σε ευρώ.
- (8) Τα δάνεια από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή που λήγουν τα έτη 2025, 2028, 209, 2047 και 2050 αφορούν το πρόγραμμα SURE ενώ το δάνειο που λήγει το έτος 2051 αφορά το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
- (9) Διαφορές που ενδεχομένως προκύπτουν στους συνολικούς αριθμούς οφείλονται σε στρωγγυλοποίηση.

Πίνακας 6α: Εκκρεμές χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης στο τέλος του 2021 (σε εκ. ευρώ)

Έτος	Ομόλογα Εξωτερικού	Ομόλογα Εσωτερικού	Δάνεια ΕΜΣ	Άλλα δάνεια	Σύνολο
2021	0	1119	0	102	2221
2022	1000	295	0	102	1398
2023	1000	413	0	102	2365
2024	1850	172	350	253	1774
2025	1000	47	1000	349	2396
2026	1000	43	1000	90	2382
2027	1250	0	1000	243	2743
2028	1500	0	1050	151	1201
2029	0	0	900	60	1960
2030	1000	0	1000	54	1054
2031	0	0	0	55	55
2032	0	0	0	49	49
2033	0	0	0	42	1142
2034	1100	0	0	134	134
2035-2039	0	0	0	12	1262
2040	1250	0	0	77	77
2041-2048	0	0	0	1	1001
2049	1000	0	0	173	673
2050	500	0	0	1	1
2051	0	0	0	102	2221
ΣΥΝΟΛΟ	13450	2088	6300	2052	23890

Σημειώσεις

1/ = Προκαταρκτικά στοιχεία.

2/= Εξαιρουμένου του χρέους για δάνεια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

3/ = Εξαιρουμένου του χρέους για τις εκδόσεις νομισμάτων σε ευρώ.

4/ = Γίνεται υπόθεση ισόπληξης αποπληρωμής για τα δάνεια που χορηγήθηκαν στις ΑΤΑ και στα ΝΠΔΔ που συγκαταλέγονται στην Κεντρική Κυβέρνηση.

5/ = Διαφορές που ενδεχομένως προκύπτουν στους συνολικούς αριθμούς οφείλονται σε στρογγυλοποίηση.

Πίνακας 6β: Εκταμίευση οικονομικής βοήθειας από τον ΕΜΣ προς όφελος της Κυπριακής Δημοκρατίας

Ημερομηνία εκταμίευσης	Ποσό εκταμίευσης	Καταληκτική ημερομηνία εξόφλησης	Αθροιστικό ποσό εκταμίευσης
13/5/2013	€1 δισ.	13/5/2026	€2 δισ.
	€1 δισ.	13/5/2027	
26/6/2013	€1 δισ.	26/6/2028	€3 δισ.
27/9/2013	€750 εκ.	27/9/2029	€4.5 δισ.
	€750 εκ.	27/9/2030	
19/12/2013	€100 εκ.	19/12/2029	€4.6 δισ.
4/4/2014	€150 εκ.	4/4/2030	€4.75 δισ.
9/7/2014	€600 εκ.	9/7/2031	€5.35 δισ.
15/12/2014	€350 εκ.	15/12/2025	€5.7 δισ.
15/7/2015	€100 εκ.	15/7/2031	€5.8 δισ.
8/10/2015	€200 εκ.	8/10/2029	€6.3 δισ.
	€300 εκ.	8/10/2031	

Πίνακας 7: Δημόσιο χρέος^{1/} κατά χρηματοδοτικό εργαλείο και πιστωτή (σε εκ. ευρώ) στο τέλος του 2021

A. Χρέος εσωτερικού		2584,3
I. Μακροπρόθεσμος δανεισμός	2284,3	
1. Εγγώρια Ομόλογα	1279,8	
- Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα	1185,3	
- Ιδιωτικός Τομέας	94,5	
2. Αξιόγραφα για φυσικά πρόσωπα	508,5	
3. Δάνεια	339,9	
- Άλλα δάνεια από NXI	250,0	
- Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης	74,2	
- Δάνεια σε ΝΠΔΔ Κεντρικής Κυβέρνησης	15,7	
4. Χρέος για εκδόσεις νομισμάτων σε ευρώ	156,1	
II. Βραχυπρόθεσμος δανεισμός	300,0	
1. Γραμμάτια Δημοσίου	300,0	
- Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα	300,0	
- Ιδιωτικός Τομέας	0,0	
B. Χρέος Εξωτερικού		21686,7
I. Μακροπρόθεσμος Δανεισμός	21686,7	
1. Μακροπρόθεσμα Δάνεια	8011,9	
- ΕΜΣ	6300,0	
- ΕΤΕ και ΤΑΣΕ	1076,4	
- Δάνεια SURE	629,0	
- Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης	6,5	
2. Ευρωπαϊκά Μεσοπρόθεσμα Ομόλογα	13450,0	
3. Δάνεια για το ΕΤΧΣ	224,8	
II. Βραχυπρόθεσμος Δανεισμός	0,0	
Ευρωπαϊκά Εμπορικά Χρεόγραφα	0,0	
Γ. Ακαθάριστο Χρέος Γενικής Κυβέρνησης^{2/}		24271,0

Σημειώσεις:

1/ = Προκαταρκτικά στοιχεία

2/ = Στοιχεία σε ενοποιημένη μορφή, δηλ. υποχρεώσεις μεταξύ υποτομείων της Γενικής Κυβέρνησης δεν περιλαμβάνονται.

Πίνακας 8: Επενδύσεις^{1/} του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων με την Κεντρική Κυβέρνηση στο τέλος του 2021

	Ποσό σε εκ. ευρώ
Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων	8132,3
Λογαριασμός Παροχών Ανεργίας	56,2
Ταμείο Τερματισμού Απασχόλησης	626,1
Κεντρικό Ταμείο Αδειών	83,1
Ταμείο για την προστασία των δικαιωμάτων εργοδοτούμενου σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη	269,4
Σύνολο	9167,1

Σημείωση:

1/ = Επενδύσεις του ΤΚΑ υπό τη μορφή καταθέσεων σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ύψους 105 εκ. ευρώ δεν περιλαμβάνονται.

Πίνακας 9: Ιστορική εξυπηρέτηση χρέους κατά τα έτη 2012-2020

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
σε εκ. ευρώ									
Πληρωμές τόκων	649	581	576	558	497	500	509	511	459
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (ΧΓΚ)	15618	18706	19014	19164	19509	18814	21256	20958	24852
Φορολογικά έσοδα (ΦΕ)	4627	4345	4407	4402	4528	4917	5292	5491	5000
Συνολικά κυβερνητικά έσοδα (ΣΚΕ)	7085	6722	7073	7093	7138	7787	8471	9129	8492
σε %									
Πληρωμές τόκων (ως % του ΑΕΠ)	3.3	3.2	3.3	3.1	2.6	2.5	2.4	2.2	2.1
Πληρωμές τόκων (ως % του ΧΓΚ)	4.2	3.1	3.0	2.9	2.5	2.7	2.4	2.4	1.8
Πληρωμές τόκων (ως % των ΦΕ)	14.0	13.4	13.1	12.7	11.0	10.2	9.6	9.3	9.2
Πληρωμές τόκων (ως % των ΣΚΕ)	9.2	8.6	8.1	7.9	7.0	6.4	6.0	5.6	5.4

Σημείωση:

1/ =Οι πληρωμές τόκων δεν περιλαμβάνουν τις πληρωμές τόκων προς το ΤΚΑ.

Ανακοίνωση 1

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΕΞΑΕΤΗ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΑ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΟΜΟΛΟΓΑ ΠΡΟΣ ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΜΕΙΩΣΗ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΕΙΡΕΣ ΠΟΥ ΘΑ ΕΚΔΟΘΟΥΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΤΟΣ 2022 ΚΑΙ ΜΕΤΕΠΕΙΤΑ

Το Γραφείο Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους ανακοινώνει τη μείωση των επιτοκίων των εξαιτών ονομαστικών κυβερνητικών ομολόγων για φυσικά πρόσωπα (εφεξής «ομολόγων»), με έναρξη ισχύος την 1^η έκδοση του 2022.

Ειδικότερα, τα ομόλογα που θα εκδοθούν από την 1^η Φεβρουαρίου 2022 και μετέπειτα, θα αποδίδουν μειωμένο επιτόκιο όπως παρουσιάζεται στον πιο κάτω πίνακα:

Χρόνος κατοχής του ομολόγου	Ετήσιο Επιτόκιο (έναρξη ισχύος 1 Φεβρουαρίου 2022)
Για τους πρώτους 24 μήνες	0.75 %
Πέραν των 24 μηνών και μέχρι 48 μηνών	1.00 %
Πέραν των 48 μηνών και μέχρι 60 μηνών	1.25 %
Πέραν των 60 μηνών και μέχρι 72 μηνών	1.50 %

Διευκρινίζεται ότι, η πιο πάνω μείωση των επιτοκίων δεν θα επηρεάσει την επόμενη σειρά έκδοσης των ομολόγων (Νοέμβριος 2021), με περίοδο παραλαβής αιτήσεων από τις 4 μέχρι τις 20 Οκτωβρίου 2021. Η συγκεκριμένη σειρά ομολόγων, θα είναι η τελευταία σειρά έκδοσης για το 2021 και θα έχει τα ίδια επιτόκια με αυτά των προηγούμενων σειρών έκδοσης του 2021.

Τέλος, σημειώνεται ότι οι εκδόσεις των ομολόγων κατά το 2022 θα γίνονται κατά τριμηνία, όπως γίνονται και κατά το τρέχον έτος. Συγκεκριμένα, οι εκδόσεις των ομολόγων κατά το 2022 θα πραγματοποιηθούν κατά τους μήνες Φεβρουάριο, Μάιο, Αύγουστο και Νοέμβριο, με περιόδους παραλαβής αιτήσεων κατά τους μήνες Ιανουάριο, Απρίλιο, Ιούλιο και Οκτώβριο αντίστοιχα, σύμφωνα με τους εκάστοτε σχετικούς ειδικούς όρους έκδοσης.

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται:

Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου

Τηλ. Επικοινωνίας: 22712300

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

6 Σεπτεμβρίου 2021

ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΥΘΥΝΗΣ

Σημαντική Διευκρίνιση: Το έγγραφο αυτό, ή απόσπασμά του, δεν αποτελεί προσφορά για πώληση ή έκδοση ή πρόταση για αγορά κυβερνητικών ομολόγων της Κυπριακής Δημοκρατίας (Εκδότης) ή κίνητρο επένδυσης σε οποιαδήποτε επικράτεια. Ούτε το έγγραφο αυτό ή απόσπασμά του, ούτε και το γεγονός της δημοσιοποίησής του, αποτελούν βάση για οποιαδήποτε απόφαση επένδυσης. Οποιαδήποτε απόφαση για αγορά ομολόγων πρέπει να λαμβάνεται με βάση τους τελικούς όρους των ομολόγων καθώς και τις πληροφορίες για τον Εκδότη που ετοιμάζονται από ανεξάρτητους Οίκους. Ενδιαφερόμενοι επενδυτές προτρέπονται όπως διενεργούν οι ίδιοι ανεξάρτητη έρευνα για τη χρηματοοικονομική κατάσταση του Εκδότη και τα βασικά χαρακτηριστικά/κινδύνους των ομολόγων. Για το σκοπό αυτό μπορούν να ζητούν τη συμβουλή ενός αδειούχου/ εγκεκριμένου ειδικού (π.χ. Επιχείρησης Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών) σχετικά με το κατά πόσο η επένδυση αυτή είναι κατάλληλη για αυτούς πριν πάρουν οποιαδήποτε απόφαση σε σχέση με τα ομόλογα του Εκδότη.

Πίνακας 10: Απόθεμα εκκρεμών κυβερνητικών εγγυήσεων^{1/} (ΚΕ) στο τέλος του 2021 (σε εκ. ευρώ)

Α/Α Δανειολήπτες	Συμβόλαια	Απόθεμα
	δανείων	εκκρεμών
	σε αριθμό	σε ευρώ
1 Εταιρείες	97	530.554.315
Άλλες εταιρείες	3	10.085
Μικρομεσαίες εταιρείες	25	4.075.092
Τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	69	526.469.138
2 Οντότητες Δημοσίου Συμφέροντος	68	700.317.952
Άλλοι Οργανισμοί Δημοσίου Συμφέροντος	3	28.928.415
Δημόσιοι Οργανισμοί ^{2/}	9	200.110.982
Συμβούλια Αποχετεύσεως	56	471.278.555
3 Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης^{3/}	103	229.232.890
Δήμοι	82	226.037.215
Κοινοτικά Συμβούλια	21	3.195.675
4 Φυσικά πρόσωπα	3063	86.404.858
Γεωργικά δάνεια	1	42.413
Επιχειρηματικά δάνεια	1011	23.556.494
Στεγαστικά δάνεια	2029	61.765.283
Καταναλωτικά δάνεια	22	1.040.668
5 Σύνολο εκκρεμών ΚΕ για δάνεια εξαιρουμένων των εκδόσεων χρεογράφων (1+2+3+4)	3331	1.546.510.015
6 Εκδόσεις χρεογράφων	2	95.553.401
Υποχρεώσεις έναντι κυβερνητικού δανεισμού μέσω SURE	1	38.114.750
Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας	1	57.438.651
7 Γενικό σύνολο εκκρεμών ΚΕ (5+6)	3333	1.642.063.416

(Πηγή: Γενικό Λογιστήριο)

(Υπολογισμοί ΓΔΔΧ)

1/ = Το εγγυημένο ποσό που αφορά το σχέδιο προστασίας περιουσιακών στοιχείων προς την Ελληνική Τράπεζα δεν περιλαμβάνεται.

2/ = Ποσό ύψους 6.5 εκ. ευρώ αφορά δάνεια που χορηγήθηκαν στον Κυπριακό Οργανισμό Αθλητισμού, το οποίο περιλαμβάνεται ήδη στο δημόσιο χρέος.

3/ = Αυτές οι οντότητες περιλαμβάνονται στο τομέα της Γενικής Κυβέρνησης και ως εκ τούτου τα δάνεια τους αποτελούν μέρος του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης.

Πίνακας 11: Ρευστά διαθέσιμα Κεντρικής Κυβέρνησης και αριθμοδείκτες ρευστών διαθεσίμων προς το χρέος κατά το 2012-2021 (σε εκ. ευρώ)

Ημερ.	Ρευστά διαθέσιμα στην ΚΤΚ	Ρευστά διαθέσιμα σε Νομ. ^{1/} Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα	Σύνολο	Χρέος που λήγει εντός 1 έτους ²	Ρευστά διαθέσιμα /χρέος ³
31.12.2012	148,8	69,5	218,3	3202,0	6,8
31.12.2013	760,9	6,5	767,4	1748,0	43,9
31.12.2014	1015,9	6,5	1022,4	1978,0	51,7
31.12.2015	666,8	6,5	673,3	1131,0	59,5
31.12.2016	564,2	430,0	994,2	748,0	132,9
31.12.2017	284,0	380,0	664,0	1048,0	63,4
31.12.2018	513,22	0,0	513,22	1491	34,4
31.12.2019	947,24	0,0	947,24	721,7	131,2
31.12.2020	3615,96	0,0	3615,96	2378,0	152.1
31.12.2021	2.761,62	0,0	2.761,62	1.257,6	219.59

1/= Ποσό ύψους 3.094 εκ. ευρώ που κατατέθηκαν στη ΣΚΤ δεν περιλαμβάνονται στον πιο πάνω πίνακα καθώς τώρα η ΣΚΤ δεν θεωρείται Νομισματικό Χρηματοπιστωτικό Ίδρυμα. Η εν λόγω κατάθεση έχει μεταφερθεί στην Κυπριακή Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων.

2/= Το ποσό του χρέους που λήγει εντός του επόμενου έτους βασίζεται στα στατιστικά δεδομένα στο τέλος του έτους αναφοράς. Το ποσό του χρέους στο τέλος του 2018, 2019 και 2021 αφορά το συνολικό ποσό του χρέους που λήγει εντός των επόμενων 9 μηνών.

3/= % ρευστών διαθεσίμων προς το χρέος που λήγει εντός ενός έτους. Ο δείκτης των ρευστών διαθεσίμων προς το χρέος στο τέλος του 2018, 2019 και 2021 αφορά το ποσοστό του χρέους που καλύπτεται με ρευστά διαθέσιμα, το οποίο λήγει εντός των επόμενων 9 μηνών λόγω της τροποποίησης του στόχου που τέθηκε στη ΜΣΔΔΧ 2016-2020 και ΜΣΔΔΧ 2022-2024.

Πίνακας 12: Ιστορική εξέλιξη πιστοληπτικής αξιολόγησης^{1/} 1989 – 2021 (Μακροπρόθεσμο – Βραχυπρόθεσμο χρέος)

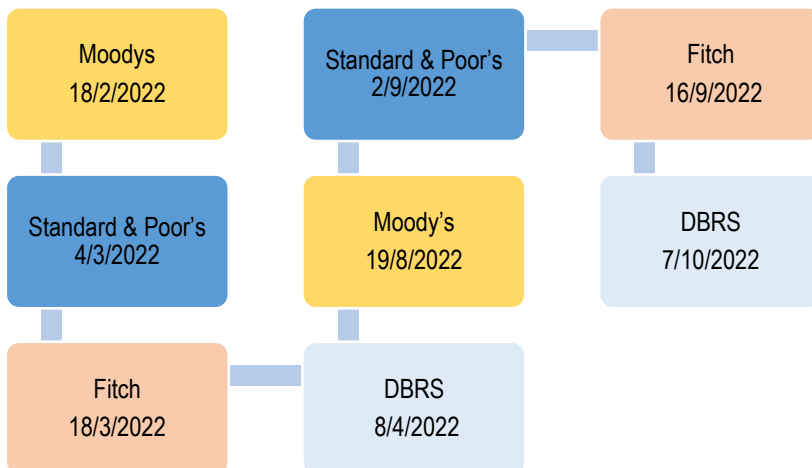
Βαθμολόγηση Μακροπρόθεσμου Χρέους του εκδότη (ICR)							
DBRS		Fitch		Moody's		S&P	
Ημερ.	ICR	Ημερ.	ICR	Ημερ.	ICR	Ημερ.	ICR
22/10/2021	BBB (L)	24/9/2021	BBB-	23/7/2021	Ba1	3/9/2021	BBB-
14/5/2021	BBB (L)	26/3/2021	BBB-	-----	----	5/3/2021	BBB-
13/11/2020	BBB (L)	2/10/2020	BBB-	-----	----	4/9/2020	BBB-
15/5/2020	BBB (L)	3/4/2020	BBB-	-----	----	6/3/2020	BBB-
15/11/2019	BBB (L)	11/10/2019	BBB-	20/9/2019	Ba2	6/9/2019	BBB-
17/5/2019	BBB (L)	12/4/2019	BBB-	27/7/2018	Ba2	8/3/2019	BBB-
23/11/2018	BBB (L)	19/10/2018	BBB-	28/7/2017	Ba3	14/9/2018	BBB-
25/5/2018	BB	20/4/2018	BB+	11/11/2016	B1	16/3/2018	BB+
1/12/2017	BB(L)	20/10/2017	BB	13/11/2015	B1	17/3/2017	BB+
2/6/2017	BB(L)	24/4/2017	BB-	14/11/2014	B3	16/9/2016	BB
2/12/2016	B	21/10/2016	BB-	10/1/2013	Caa3	25/9/2015	BB-
4/12/2015	B	23/10/2015	B+	8/10/2012	B3	24/10/2014	B+
27/6/2014	BL	25/4/2014	B-	13/6/2012	Ba3	25/4/2014	B
12/7/2013	CCC	5/7/2013	CCC	12/3/2012	Ba1	29/11/2013	B-
		28/6/2013	RD	4/11/2011	Ba3	3/7/2013	CCC+
		3/6/2013	CCC	27/7/2011	Baa1	28/6/2013	SD
		25/1/2013	B	24/2/2011	A2	21/3/2013	CCC
		21/11/2012	BB-	3/1/2008	Aa3	20/12/2012	CCC+
		25/6/2012	BB+	10/7/2007	A1	17/10/2012	B
		27/1/2012	BBB-	19/7/1999	A2	1/8/2012	BB
		10/8/2011	BBB			13/1/2012	BB+
		31/5/2011	A-			27/10/2011	BBB
		12/7/2007	AA-			29/7/2011	BBB+
		4/2/2002	AA			30/3/2011	A-
						16/11/2010	A
						24/4/2008	A+
						1/12/2004	A
						12/8/2003	A+
						3/12/1999	AA-
						9/11/1998	AA
						16/7/1996	AA+

1/ = Η πιστοληπτική αναβάθμιση/υποβάθμιση/ επιβεβαίωση απεικονίζεται με πράσινο/κόκκινο/μαύρο χρώμα αντίστοιχα.

Βαθμολόγηση Βραχυπρόθεσμου Χρέους του εκδότη (ICR)

DBRS		Fitch		Moody's		S&P	
Ημερ.	ICR	Ημερ.	ICR	Ημερ.	ICR	Ημερ.	ICR
22/10/2021	R-2M	24/9/2021	F3	23/7/2021	NP	3/9/2021	A-3
14/5/2021	R-2M	26/3/2021	F3	-----	---	5/3/2021	A-3
13/11/2020	R-2M	2/10/2020	F3	-----	---	4/9/2020	A-3
15/5/2020	R-2M	3/4/2020	F3	-----	---	6/3/2020	A-3
15/11/2019	R-2M	11/10/2019	F3	20/9/2019	NP	6/9/2019	A-3
17/5/2019	R-2M	12/4/2019	F3	27/7/2018	NP	8/3/2019	A-3
23/11/2018	R-2M	19/10/2018	F3	12/3/2012	NP	14/9/2018	A-3
25/5/2018	R-4	25/4/2018	B	4/11/2011	P-3	14/9/2017	B
12/4/2015	R-4	26/3/2013	B	27/7/2011	P-2	29/11/2013	B
7/12/2013	R-5	3/6/2013	B	6/11/1989	P-1	3/7/2013	C
		10/8/2011	F3			28/6/2013	SD
		31/5/2011	F1			20/12/2012	C
		12/7/2007	F1+			13/1/2012	B
		1/2/2002	F1			27/10/2011	A-3
						30/3/2011	A-2
						12/8/2003	A-1
						16/7/1996	A-1+

Διάγραμμα 2: Ημερολόγιο ανακοινώσεων πιστοληπτικής αξιολόγησης της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά το 2022

Σημειώσεις:

1/= Οι Οίκοι Αξιολόγησης δύναται να προβούν σε άλλες ημερομηνίες αξιολόγησης πέραν των πιο πάνω προγραμματισμένων ημερομηνιών, εάν οι οικονομικές συνθήκες το δικαιολογούν. Ούτε είναι υποχρεωμένοι οι Οίκοι να εκδώσουν απόφαση πιστοληπτικής αξιολόγησης σε όλες από τις πιο πάνω ημερομηνίες.

2/= Με απόφαση του Οίκου Moody's η αξιολόγηση στις 18/2/2022 δεν έχει διενεργηθεί.

Πίνακας 13: Συμμετοχή Λειτουργών ΓΔΔΧ σε σεμινάρια, Επιτροπές ΕΕ και άλλες δραστηριότητες (μέσω τηλεδιασκέψεων) κατά το 2021

Περιγραφή	Ιανουάριος - Μάρτιος	Απρίλιος-Ιούνιος	Ιούλιος-Σεπτέμβριος	Οκτώβριος-Δεκέμβριος
Συναντήσεις με επενδυτές				Νοέμβριος
Υποεπιτροπή της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής της ΕΕ για τις Ευρωπαϊκές αγορές κρατικού χρέους	Φεβρουάριος, Μάρτιος	Ιούνιος	Αύγουστος, Σεπτέμβριος	Οκτώβριος, Νοέμβριος
Πράσινα Ομόλογα – υποεπιτροπή ESDM		Ιούνιος	Ιούλιος, Σεπτέμβριος	Οκτώβριος, Νοέμβριος
Ημερίδα για την χρηματοδότηση του NGEU της Ευρωπαϊκής Επιτροπής		Μάιος		
Ομάδα εργασίας για τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες του συμβουλίου της ΕΕ	Μάρτιος	Μαΐος	Ιούλιος, Σεπτέμβριος	Οκτώβριος, Νοέμβριος, Δεκέμβριος
Ετήσιο Συνέδριο Προϋπολογισμού ΕΕ				Νοέμβριος
Ημερίδα μετόχων ΕΜΣ				Νοέμβριος

Στοιχεία επικοινωνίας

Γραφείο Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους

Υπουργείο Οικονομικών

Μιχαήλ Καραολή και Γρηγόρη Αυξεντίου

1439 Λευκωσία

Κύπρος

Τηλ.: +357 22 601182 | +357 22 601265 Φαξ: +357 22 602749|

Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: pdm@mof.gov.cy

Ιστοσελίδα: www.mof.gov.cy/pdmo